Ylivieskan lukion opetussuunnitelma 2021

Nimi	Ylivieskan lukion opetussuunnitelma 2021
Kunta	Ylivieska
Koulu	Ylivieskan lukio
Pdf luotu	17.12.2021 20.05.2025

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö 1
1.1. Opetussuunnitelman laatiminen 1
1.1.1. Lukion Prosessikartta ja ydinprosessit ja niiden luettelo 1
Palautesuunnitelma 5
1.2. Opetussuunnitelman sisältö 6
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta 8
2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä 8
2.2. Arvoperusta 9
3. Opetuksen toteuttaminen 11
3.1. Opintojen rakenne 11
3.1.1. Tuntijako 12
3.1.2. Kieliohjelma 13
3.2. Oppimiskäsitys 13
3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät 14
3.4. Toimintakulttuuri 14
3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö 15
3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys 16
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen 17
4.1. Ohjaus 17
4.1.1. Ylivieskan lukion ohjaussuunnitelma 17
4.1.2. Opinto-ohjaus 18
4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki 20
4.3. Opiskeluhuolto 22
4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet 23
4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen 25
4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä 25
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi 26
5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa 26
5.2. Opintojakson arviointi 27
5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät 27
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot 28
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi 29
5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa 29
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen 30

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi 31
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi 31
5.4. Lukion oppimäärän suoritus 32
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus 33
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot 34
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat 36
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt 37
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet 37
6.2. Laaja-alainen osaaminen 38
7. Oppiaineet 42
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI) 42
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1) 43
ÄI1-3 Äidinkieli 1, 4 op (ÄI1-3) 45
ÄI4 Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4) 47
ÄI5-7 Äidinkieli 2, 4 op (ÄI5-7) 49
ÄI8 Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8) 51
ÄI9 Vuorovaikutus 3, PUHVI, 2 op (ÄI9) 52
ÄI10 Kohti kirjoituksia, kirjoitustaito, 2 op (ÄI10) 53
ÄI11 Kohti kirjoituksia, lukutaito, 2 op (ÄI11) 54
ÄI12 Kielenhuollon tuki, 2 op (ÄI12) 56
ÄI13 Kirjoittamisen tuki, 2 op (ÄI13) 57
ÄI14 Lukudiplomi, 2 op (ÄI14) 58
ÄI15 Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI15) 59
7.2. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU) 60
7.2.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1) 64
RUA1-2 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 4 op (RUA1-2) 64
RUA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3) 66
RUA4 Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4) 67
RUA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5) 68
RUA6 Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6) 69
RUA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7) 70
RUA8 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8) 71
RUA9 Kohti kirjoituksia, 2 op (RUA9) 73
RUA10 Kuuntelu, 1 op (RUA10) 73
7.2.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1) 74

RUB0 Alkavien tuki, 2 op (RUB0) 74
RUB 1-2 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 4 op (RUB1-2) 75
RUB3 Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13) 76
RUB4 Ympäristömme, 2 op (RUB14) 77
RUB5 Opiskelu - ja työelämä, 2 op (RUB15) 78
RUB6 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16) 80
RUB7 Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17) 80
RUB8 Kirjoita, kuuntele, 2 op (RUB18) 82
RUB9 Kohti kirjoituksia, 2 op (RUB19) 82
RUB10 Opintomatka Ruotsiin, 2 op (RUB110) 83
RUB11 Kuuntelu, 1 op (RUB111) 83
7.3. Vieraat kielet (VK) 84
7.3.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1) 89
ENA0 Alkavien tuki, 2 op (ENA0) 89
ENA1-2 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminentin, 4 op (ENA1ENA2) 90
ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3) 92
ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4) 93
ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5) 94
ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässsä, 2 op (ENA6) 95
ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7) 96
ENA8 Viestitä ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8) 97
ENA9 Jatkavien kertaus, 2 op (ENA9) 98
ENA10 Kohti kirjoituksia, 2 op (ENA11) 99
ENA11 Kuuntelu, 1 op (ENA12) 100
7.3.2. B2 SAKSA (SAB2) 101
SAB20 Alkavien tuki, 2 op (SAB20) 101
SAB21 Perustason alkeet, 2 op (SAB21) 102
SAB22 Perustaso 1, 2 op (SAB22) 103
SAB23 Perustaso 2, 2 op (SAB23) 104
SAB24 Perustaso 3, 2 op (SAB24) 105
SAB25 Perustaso 4, 2 op (SAB25) 106
SAB26 Perustaso 5, 2 op (SAB26) 107
SAB27 Perustason jatko 1, 2 op (SAB27) 108
SAB28 Perustason jatko 2, 2 op (SAB28) 109
SAB29 Kuuntelu, 1 op (SAB29) 110

7.3.3. B2 RANSKA (RAB2) 111
RAB20 Alkavien tuki, 2 op (RAB20) 111
RAB21 Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21) 112
RAB22 Perustaso 1, 2 op (RAB22) 113
RAB23 Perustaso 2, 2 op (RAB23) 114
RAB24 Perustaso 3, 2 op (RAB24) 115
RAB25 Perustaso 4, 2 op (RAB25) 116
RAB26 Perustaso 5, 2 op (RAB26) 116
RAB27 Kohti kirjoituksia, 2 op (RAB27) 117
RAB28 Opintomatka, 2 op (RAB28) 119
RAB29 Kuuntelu, 1 op (RAB29) 119
7.3.4. B2 VENÄJÄ (VEB2) 120
VEB20 Alkavien tuki, 2 op (VEB20) 121
VEB21 Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21) 121
VEB22 Perustaso 1, 2 op (VEB22) 122
VEB23 Perustaso 2, 2 op (VEB23) 122
VEB24 Perustaso 3, 2 op (VEB24) 123
VEB25 Perustaso 4, 2 op (VEB25) 124
VEB26 Perustaso 5, 2 op (VEB26) 124
VEB27 Perustason jatko 1, 2 op (VEB27) 125
VEB28 Perustason jatko 2, 2 op (VEB28) 125
VEB29 Kuuntelu, 1 op (VEB29) 126
7.3.5. B3 SAKSA (SAB3) 127
SAB31 Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31) 127
SAB32 Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32) 128
SAB33 Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33) 129
SAB34 Perustaso 1, 2 op (SAB34) 130
SAB35 Perustaso 2, 2 op (SAB35) 131
SAB36 Perustaso 3, 2 op (SAB36) 132
SAB37 Perustaso 4, 2 op (SAB37) 133
SAB38 Perustaso 5, 2 op (SAB38) 134
SAB39 Kohti kirjoituksia, 2 op (SAB39) 135
SAB310 Opintomatka Berliiniin, 2 op (SAB310) 136
SAB311 Kuuntelu, 1 op (SAB311) 137
7.3.6. B3 RANSKA (RAB3) 138
RAB31 Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31) 138
RAB32 Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32) 139
RAB33 Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33) 140

RAB34 Perustaso 1, 2 op (RAB34) 141
RAB35 Perustaso 2, 2 op (RAB35) 142
RAB36 Perustaso 3, 2 op (RAB36) 143
RAB37 Perustaso 4, 2 op (RAB37) 144
RAB38 Perustaso 5, 2 op (RAB38) 145
RAB39 Kohti kirjoituksia, 2 op (RAB39) 146
RAB310 Opintomatka Pariisiin, 2 op (RAB310) 147
RAB311 Kuuntelu, 1 op (RAB311) 148
7.3.7. B3 VENÄJÄ (VEB3) 148
VEB31 Perustason alkeet, 2 op (VEB31) 149
VEB32 Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32) 149
VEB33 Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33) 150
VEB34 Perustaso 1, 2 op (VEB34) 151
VEB35 Perustaso 2, 2 op (VEB35) 152
VEB36 Perustaso 3, 2 op (VEB36) 152
VEB37 Perustaso 4, 2 op (VEB37) 153
VEB38 Perustaso 5, 2 op (VEB38) 154
VEB39 Kohti kirjoituksia, 2 op (VEB39) 154
VEB310 Opintomatka Venäjälle, 2 op (VEB310) 155
VEB311 Kuuntelu, 1 op (VEB311) 155
7.4. Matematiikka (MA) 156
7.4.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA) 158
MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2) 158
MAA3 Geometria, 2 op (MAA3) 159
MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4) 160
MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5) 161
MAA6 Derivaatta, 3 op (MAA6) 162
MAA7 Integraalilaskenta, 2 op (MAA7) 163
MAA8 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8) 164
YH2_MAA9 Taloustiedon ja talousmatematiikan opintojakso (pitkä), 3 op (YH2_MAA9) 166
MAA10 3D-geometria, 2 op (MAA10) 166
MAA11 Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11) 167
MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12) 168
MAA13 Työpaja, 2 op (MAA13) 169
MAA14 Kohti kirjoituksia, 4 op (MAA14) 169
7.4.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB) 170
MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2) 170

MAB3 Geometria, 2 op (MAB3) 171
MAB4 Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4) 172
MAB5 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5) 173
YH2_MAB6_MAB7 Taloustiedon ja talousmatematiikan opintojakso, 4 op (YH2_MAB6_MAB7) 174
MAB8 Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8) 174
MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9) 175
MAB10 Työpaja, 2 op (MAB10) 176
MAB11 Kohti kirjoituksia, 4 op (MAB11) 176
7.4.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY) 177
MAY0 Aloitus, 1 op (MAY0) 177
MAY1 Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1) 178
7.5. Biologia (BI) 179
BI1 Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1) 181
BI2-3 Ekologian perusteet ja ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 2 op (BI2-3) 182
BI4 Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4) 184
BI5 Ihmisen biologia, 2 op (BI5) 185
BI6 Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6) 187
BI7/GE5 Biologian/maantieteen projekti, 2 op (BI7/GE5) 188
BI8 Kohti kirjoituksia, 2 op (BI8) 188
7.6. Maantiede (GE) 189
GE1 Maailma muutoksessa, 2 op (GE1) 191
GE2 Sininen planeetta, 2 op (GE2) 193
GE3 Yhteinen maailma, 2 op (GE3) 194
GE4 Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4) 195
BI7/GE5 Biologian/maantieteen projekti, 2 op (BI7/GE5) 197
GE6 Kohti kirjoituksia, 2 op (GE6) 197
7.7. Fysiikka (FY) 197
FY1-2 Fysiikka luonnontieteenä, 2 op (FY1-2) 199
FY3 Energia ja lämpö, 2 op (FY3) 201
FY4 Voima ja liike, 2 op (FY4) 202
FY5 Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5) 203
FY6 Sähkö, 2 op (FY6) 204
FY7 Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7) 205
FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8) 207
FY9 Kohti kirjoituksia, 2 op (FY9) 208
FY10 Opintomatka Cerniin, 2 op (FY10) 208
7.8. Kemia (KE) 208

KE1-2 Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1-2) 211
KE3 Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3) 213
KE4 Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4) 214
KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5) 215
KE6 Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6) 217
KE7 Kohti kirjoituksia, 2 op (KE7) 218
7.9. Filosofia (FI) 219
FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1) 221
FI2 Etiikka, 2 op (Fi2) 222
FI3 Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3) 223
FI4 Totuus, 2 op (FI4) 224
FI5 Kohti kirjoituksia, 2 op (FI5) 225
7.10. Psykologia (PS) 226
PS1 Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1) 227
PS2 Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2) 229
PS3 Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3) 230
PS4 Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4) 232
PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5) 234
PS6 Tutkiva psykologia, 2 op (PS6) 235
PS7 Kohti kirjoituksia, 2 op (PS7) 236
PS8 Sosiaaliset taidot, 2 op (PS8) 237
7.11. Historia (HI) 238
HI1 Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1) 241
HI2-3 Kansainväliset suhteet ja itsenäisen Suomen historia, 4 op (HI2-3) 243
HI4 Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4) 245
HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5) 247
HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6) 249
HI7 Maailmantilanne nyt, 2 op (HI7) 251
HI8 Sotahistoria, 2 op (HI8) 252
HI9 Paikallishistoria, 2 op (HI9) 253
HI10 Kohti kirjoituksia, 2 op (HI10) 254
7.12. Yhteiskuntaoppi (YH) 254
YH1 Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1) 256
YH2 Taloustieto, 2 op (YH2) 258
YH2_MAA9 Taloustiedon ja talousmatematiikan opintojakso (pitkä), 3 op (YH2_MAA9) 259
YH2_MAB6_MAB7 Taloustiedon ja talousmatematiikan opintojakso, 4 op (YH2_MAB6_MAB7) 259

YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuvat maailma, 2 op (YH3) 260
YH4 Lakitieto, 2 op (YH4) 261
YH5 Yrittäjyys, 2 op (YH5) 263
YH6 Kohti kirjoituksia, 2 op (YH6) 263
7.13. Uskonto (KT) 264
7.13.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1) 266
UE1 Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1) 266
UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2) 267
UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3) 268
UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4) 270
UE5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5) 271
UE6 Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6) 272
UE7 Kohti kirjoituksia, 2 op (UE7) 273
UE8 Uskonnon projekti, 2 op (UE8) 274
7.14. Elämänkatsomustieto (ET) 274
ET1 Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1) 277
ET2 Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2) 277
ET3 Kulttuurit, 2 op (ET3) 278
ET4 Katsomukset, 2 op (ET4) 279
ET5 Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5) 280
ET6 Tulevaisuus, 2 op (ET6) 280
7.15. Terveystieto (TE) 281
TE1 Terveys voimavarana, 2 op (TE1) 283
TE 2 Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2) 285
TE3 Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3) 287
TE4 Kohti kirjoituksia, 2 op (TE4) 288
TE5 Ensiapu, 2 op (TE5) 289
7.16. Liikunta (LI) 289
LI1 Oppiva liikkuja, 2 op (LI1) 291
LI2 Aktiivinen elämä, 2 op (LI2) 292
LI3 Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3) 294
LI4 Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4) 295
LI5 Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5) 296
LI6 Vaellus ja retkeilu, 2 op (LI6) 297
LI7 Talviliikunta, 2 op (LI7) 298
LI8 Salibandy, 2 op (LI8) 299
LI9 Liikunta voimavarana, 2 op (LI9) 299

LI10 Venyttely ja kehonhuolto, 2 op (LI10) 300
LI11 Kilpaurheiluun valmentautuminen, 2 op (LI11) 301
LI12 Mailapelit, 2 op (LI12) 302
LI13 Vanhojentanssit, 2 op (LI13) 302
7.17. Musiikki (MU) 303
MU1 Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1) 306
MU2 Syke - luova ilmaisu, 2 op (MU2) 307
MU3 Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3) 308
MU4 Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4) 309
MU5 Musiikin projekti, 2 op (MU5) 311
MU6 Kitara, 2 op (MU6) 312
MU7 Vapaa säestys (piano), 2 op (MU7) 313
MU8 Kuuntelu, 2 op (MU8) 313
MU9 Bändi, 2 op (MU9) 314
MU10 Juhlamusiikki, 2 op (MU10) 315
MU11 Kuoro, 2 op (MU11) 315
7.18. Kuvataide (KU) 316
KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1) 318
KU2 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2) 320
KU3 Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3) 322
KU4 Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4) 324
KU5 Luovuuden työpaja, 2 op (KU5) 325
KU6 Valokuvaus, 2 op (KU6) 326
KU7 Elokuva/Video, 2 op (KU7) 327
KU8 Piirrä maailmasi, 2 op (KU8) 328
KU9 Siveltimen siivin, 2 op (KU9) 329
KU10 Tuotesuunnittelu ja muotoilu, 2 op (KU10) 330
KU11 Kuvankäsittelyn perusteet, 2 op (KU11) 331
KU12 Grafiikan työpaja, 2 op (KU12) 332
KU13 Taideleiri, 2 op (KU13) 333
7.19. Opinto-ohjaus (OP) 333
OP1 Minä opiskelijana, 2 op (OP1) 335
OP2 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2) 336
7.20. Temaattiset opinnot (TO) 337
TOBIK Biokemia, 2 op (TOBIK) 337
TOLK Lääketiede, 2 op (TOLK) 337
TOOKA Oikis ja kauppis -akatemia, 2 op (TOOKA) 337
TOTSK Taideaineiden syventävä kokonaisuus, 2 op (TOTSK) 338

7.21. Lukiodiplomit (LD) 338
KULD2 Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2) 339
LILD4 Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4) 339
MULD6 Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6) 340
7.22. Lukioakatemia (AKA) 340
AKAFUT Futsal, 2 op (AKAFUT) 340
AKAHIJU Hiihto ja juoksu, 2 op (AKAHIJU) 340
AKAHYG Hygieniapassi, 2 op (AKAHYG) 340
AKAIL Ilmailu, 2 op (AKAIL) 341
AKAJK Jääkiekko, 2 op (AKAJK) 341
AKAJP Jalkapallo, 2 op (AKAJP) 341
AKAKU Kilpaurheilu, 2 op (AKAKU) 341
AKAMUS Musiikkiopisto, 2 op (AKAMUS) 341
AKAOPPK Oppilaskunnanhallitus, 2 op (AKAOPPK) 341
AKAPE Peli, 2 op (AKAPE) 341
AKAPP Pesäpallo, 2 op (AKAPP) 341
AKARAT Ratsastus, 2 op (AKARAT) 341
AKAROB Robotti, 2 op (AKAROB) 341
AKASB Salibandy, 2 op (AKASB) 342
AKATANS Tanssi, 2 op (AKATANS) 342
AKATEAT Teatteri, 2 op (AKATEAT) 342
AKATV Telinevoimistelu, 2 op (AKATV) 342
AKAUI Uinti, 2 op (AKAUI) 342
AKAVI Video, 2 op (AKAVI) 342
7.23. Opi oppimaan (Opi) 342
Opi oppimaan, 2 op (Opi) 343
7.24. Integraatio-opintojaksot 346
BI7/GE5 Biologian/maantieteen projekti, 2 op (BI7/GE5) 346
YH2_MAA9 Taloustiedon ja talousmatematiikan opintojakso (pitkä), 3 op (YH2_MAA9) 346
YH2_MAB6_MAB7 Taloustiedon ja talousmatematiikan opintojakso, 4 op (YH2_MAB6_MAB7) 349
8. Liitteet 352
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 352
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko 352
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 359
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen

opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 359
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 359

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Ylivieskan lukion *opetussuunnitelma* on lukion opetuksen ja toiminnan perusta. Opetussuunnitelma muodostaa lukion opinto-oppaan ja opettajien perehdyttämiskansion kanssa kokonaisuuden, jossa on kirjallisesti selostettu koko lukion toiminta. Näiden kolmen asiakirjan avulla kehitetään lukion laatua. Opetussuunnitelman, opinto-oppaan ja perehdyttämiskansion sisällöissä kuvataan lukion toiminnan periaatteet ja prosessit.

Opetussuunnitelman alkuosa kuvaa lukion toiminnan lain ja eri määräysten ja paikallisten tavoitteiden avulla. Koulutuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman. Opetuksen sisältö on selostettu opetussuunnitelman loppuosassa. Opetussuunnitelmassa on myös liitteenä osa lukion suunnitelmista.

Opinto-oppaan tarkoitus on selostaa opiskelijan näkökulmasta opetussuunnitelman toteutuminen käytännössä. Opinto-oppaan jäsennys on yhteneväinen lukiolain kanssa. Opinto-opas päivitetään vuosittain ja jaetaan sähköisesti opiskelijoille.

Perehdyttämiskansioon on koottu yhteen lukion prosessit ja suunnitelmat. Perehdyttämiskansion avulla opettajat ja muu henkilökunta selvittävät työhönsä liittyvät toimintamalli, vastuut ja työnjaon. Perehdyttämiskansiota päivitetään jatkuvasti, kun lukio tarvitsee uusia prosessien kuvauksia ja selostuksia siitä toiminnasta lukiossa.

Lisäksi paikallisesti laaditaan työsuunnitelma opetussuunnitelman toimeenpanosta kutakin lukuvuotta varten. Työsuunnitelman laatimisessa keskeisessä roolissa ovat opettajien muodostamat työryhmät ja myös opiskelijakunnan hallitus.

Opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä voi laatia lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Lukion opetussuunnitelman, opinto-oppaan ja perehdyttämiskansion ja vuosittaisen työsuunnitelman taustalla ovat:

- Lukiolaki (714/2018)
- Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista (2019:2a)
- Laki ylioppilastutkinnosta 502/2019
- Asetus ylioppilastutkinnosta (612/2019)

1.1.1. Lukion Prosessikartta ja ydinprosessit ja niiden luettelo

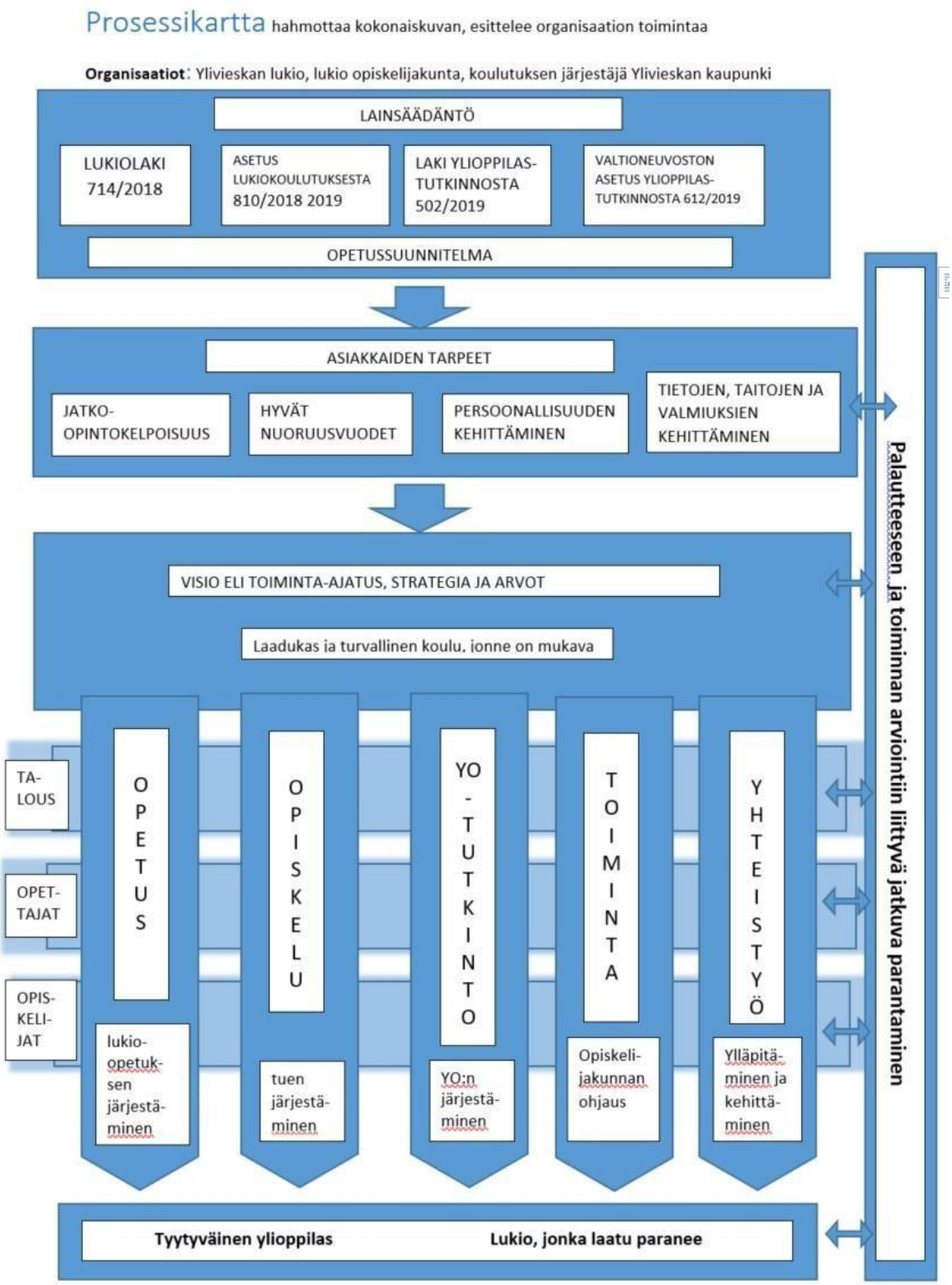

Lukion prosessikaavio

Ylivieskan lukio on laatulukio.

Laatu perustuu selkeisiin prosessien kuvauksiin. Opiskelijan näkökulmasta lukion prosessit on kuvattu opinto-oppaassa. Opettajan ja henkilökunnan näkökulmasta prosessit kuvataan perehdyttämisasiakirjassa. Laatu syntyy prosessien kehittämisestä. Lukiolla on ajantasainen palautejärjestelmä, jonkatoiminta rakentuu suoraan prosessien kuvauksiin.

Prosessilla tarkoitetaan lukiossa tapahtuvan toiminnan kuvausta. Kun prosessit on kuvattu hyvin ja kattavasti, voidaan lukion toimintaa johtaa ja hallita sekä myös parantaa selkeämmin. Jokainen prosessi liitetään lukion visioon ja strategiaan. Tällöin toiminnan ja vision ja strategioiden yhteys käy selkeäksi.

Prosessikuvauksia käytetään tehtäviin ja toimintaan perehdyttämiseen. Lukiossa opettajien ja uusien opiskelijoiden pitäisi hallita lukion ydinprosessit hyvin, jotta toiminta onnistuu ja päästään tavoitteisiin.

Lukiolla on perustoimintoja. Näitä ovat lukio-opetus, ylioppilaskirjoitukset ja ohjaus jatko-opintoihin ja lukion muu toiminta sekä koulun ylläpidon tukitoiminnot. Perustoiminnat jaetaan tehtäviin. Tehtävät ovat prosesseja joita kuvataan. Ydinprosessit ovat keskeisiä ja tavallisesti lakisääteisiä tehtäviä. Tukiprosessit mahdollistavat ydinprosessien onnistumisen. Jokaisella prosessilla on omistaja, jonka vastuulla on prosessin toimeenpano, seuranta ja kehittäminen. Omistajan tehtävänä on myös prosessin kirjallinen laadinta.

Prosessit voidaan kuvata asiakaan näkökulmasta, kuten tässä opinto-oppaassa. Perehdyttämisoppaassa ne kuvataan saman kaavan mukaan, jotta ne voidaan sovittaa kokonaisuuteen helpommin.

Lukiolla on palautesuunnitelma, joka on tämän oppaan liitteenä. Palautetta tarvitaan, jotta lukion toiminta kehittyy ja laatu paranee. Palautesuunnitelmassa on tärkeää kattavuus. Jokaisesta prosessista tarvitaan säännöllinen palaute. Tärkeää on myös antaa palautteen antajille tuntu siitä, että palaute on vaikuttavaa. Tätä kutsumme palautteen palautteeksi.

Palautteen palautetilaisuudet ovat osa lukion tavanomaista toimintaa esimerkiksi ryhmänohjaustunnit ja jaksopalaverit sekä kurssien palautetuokiot. Laatujärjestelmän palautevaikutukset käsitellään heti palautteen saamisen jälkeen. Kriittinen palaute on sellainen, joka kertoo virheestä, jonka ei voi sallia toistua. Siksi muutokset toimintaan on tehtävä välittömästi, käynnistettävä hyväksymisprosessi ja kirjattava asiakirjoihin ylös. Nämä muutokset käsitellään jaksopalavereissa. Normaali palaute, joka johtaa keskusteluun toiminasta käsitellään palautesuunnitelman mukaisesti palautteen palaute -tilanteissa, joita ovat esimerkiksi ryhmänojaajan tunnit ja huoltajien illat sekä välitön palaute ulkopuolisesta palautteesta.

Laatulukion arviointi perustuu kriteereihin: 1. Opinto-oppaan ja perehdyttämisoppaan sisällön kattavuus. 2. Palautesuunnitelman toteutuminen ja kattavuus. 3.Prosessien kuvauksen ajantasaisuus ja kattavuus. Arviointi on rehtorin vastuulla.

Ydinprosessit ja ydinprosessien alaiset palvelut eli varsinaiset prosessit

- Kuvataan kuinka ydinprosessi jakautuu palveluiksi ja osaprosesseiksi
- Nimetään ja numeroidaan prosessit ja osaprosessit
- Määritellään prosessin omistajat ja/tai vastuut
- Päätetään prosessien kuvaustapa
  - suunnitelma (esim. ohjaussuunnitelma)
  - lomake (esim. lukion keskeyttäminen, matkojen budjetti()
  - opinto-opas (esim. tiimitoiminta)
  - perehdyttämisopas (esim. arviointi)
  - prosessinkuvaus
- Kuvataan liittymät sidosryhmiin
- Kuvataan liittymät muihin prosesseihin ja palautejärjestelmään

Ydinprosessit:

1. OPETUS
2. OPISKELU
3. YO-TUTKINTO
4. TOIMINTA
5. YHTEISTYÖ

Laatikoissa ovat ydinprosessien alaiset lukion varsinaiset prosessit, jotka kuvataa tarkemmin lukion perehdyttämiskansiossa

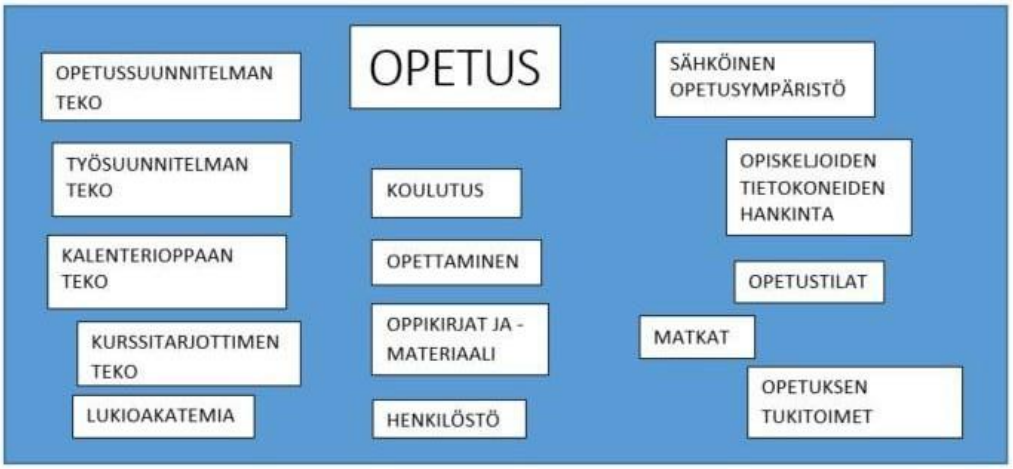

Ydinprosesssit 1

Prosessit 2

Palautesuunnitelma

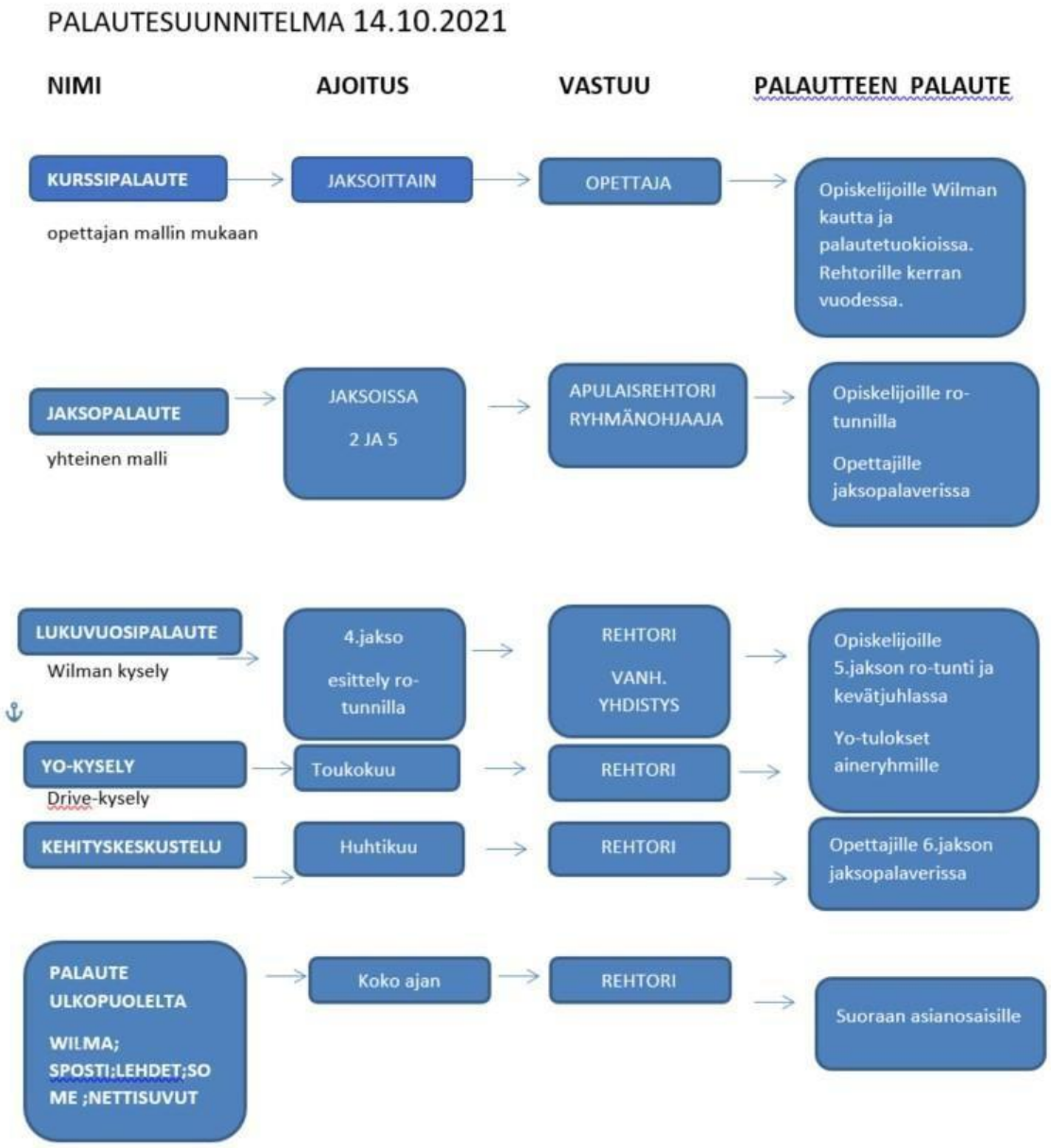

palautesuunnitelma

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Ylivieskan lukion opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- lukion visio, strategia ja toiminnan painopisteet sekä arvopainotukset
- oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät
- lukion toimintakulttuurin pääpiirteet
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako
- lukion kieliohjelma
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- laaja-alaisen osaamisen osa-alueet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain

- kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen
- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa
- kansainvälinen yhteistyö
- työelämäyhteistyö
- opiskeluhuolto
- opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi
- lukiodiplomien suorittaminen
- opiskelijakunnan toiminta
- oppilaitoskohtainen opiskeluhuolto**suunnitelma**(oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.)
- **suunnitelma** opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- **suunnitelma** kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- oppilaitoskohtainen tasa-arvo - ja yhdenvertaisuus**suunnitelma** laaditaan erikseen

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukion visio, tavoitteet ja strategia

Ylivieskan lukion tavoitteena on olla laadukas ja turvallinen koulu, jonne on mukava tulla.

Toteutamme lukiolain §2:n tavoitteet:

· lukio antaa valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtava opiskelu

· lukio tukee opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi

· lukio opettaa tietoja ja taitoja työelämän ja harrastusten kehittämiseksi.

Lukion strategiassa on esitetty opiskelijan, opettajan, koulutuksen järjestäjän, huoltajien ja korkeakoulujen näkökulma.

- Ylivieskan lukio on opiskelijan lukio. Rakennamme toiminnan sellaiseksi, että sinun on hyvä tulla kouluun ja opiskella lukion oppimäärä sekä suorittaa ylioppilastutkinto.Tehokkaan palautejärjestelmän ansiosta saamme asiat toimimaan jälleen paremmin. Tämä on lukion laadun kohottamista. Lukion laatu tukee yksittäisen opiskelijan omien tavoitteiden toteutumista parhaalla mahdollisella tavalla.

- Opettajille lukio pyrkii olemaan hyvä työpaikka, jossa säilytetään opetuksen ensisijaisuus ja kunnioitetaan opettajan asiantuntijuutta sekä tuetaan opettajaa selviämään opetuksen haasteista. Iloinen työilmapiiri ja rento johtajuus luovat mahdollisuuden työssä viihtymiselle.

- Koulutuksen järjestäjä tarkkailee lukion vetovoimaisuutta ja yhteistyötä muiden oppilaitosten kanssa sekä huolehtii tarvittavista resursseista.

- Opiskelijoiden huoltajien kanssa luomme luottamukselliset yhteydet. Lukio tukee lukiolaisen kasvua laadukkaalla opetustoiminnalla, jossa oppii myös jatko-opintoihin tarvittavat valmiudet. Opiskelijalle lukio on turvallinen kouluympäristö, jossa nuoren on hyvä kasvaa lähellä kotia sekä saada valmiuksia elämään ja työhön.

- Ylivieskan lukio johdattaa opiskelijat kohti korkeakouluopintoja. Teemme aktiivista yhteistyötä korkeakoulujen kanssa ja oma oppimisympäristömme ja opetusmenetelmät antavat hyvät valmiudet siirtyä korkeakouluopintoihin.

Lukion arvojen ja strategian toteutumista sekä vuosittaisesta tavoitteiden päivittämisestä huolehtivat opettajien työryhmät ja opiskelijakunnan hallitus. Päivitykset ja tarkennukset kirjataan syksyisin lukion työsuunnitelmaan.

Toiminnan painopisteet

Ylivieskan lukio on *vahva peruslukio*, jossa on paljon valinnaisuutta. Tämä antaa hyvät mahdollisuudet opiskelijalle luoda oma yksilöllinen opintopolku.Myös taide- ja taitoaineissa on laaja tarjonta.

Ylivieskan lukio on *laatulukio*. Lukion toimintaa ja opetusta kehitetään laatujärjestelmän ja erillisten hankkeiden avulla. Laatulukiossa lukion toiminnan kuvaukset löytyvät opiskelijoille opinto-oppaasta ja opettajille perehdyttämisasiakirjasta. Palautesuunnitelman avulla toteutetaan toiminnan säännöllinen arviointi.

Ylivieskan lukio on *tiimilukio*. Lukion muu toiminta kuin opetus toimii opiskelijoiden tiimien voimin opiskelijakunnan hallituksen johdolla. Alkavilla ja jatkavilla on noin 15 tiimiä, joissa on yksi tai kaksi ohjaavaa opettajaa. Päättävillä on omat abitiimit.

Ylivieskan lukio on *Innolukio*. Lukion innovaatiotoiminta käynnistyi 2010 -luvun alussa järjestetyistä innovaatiokilpailuista, joista se on laajentunut valtakunnalliseksi toiminnaksi. Innolukio näkyy lukion toiminnassa jatkuvana kehittämisenä ja innovaatioiden hyödyntämisenä.

Lukiossa toimvat *kuvataide-, musiikki- ja urheilulinjat,* joissa on runsaasti valinnaisia opintojaksoja ja joissa tuetaan opiskelijoiden suuntautumista linjan teemoihin.

Lukioakatemia yhdistää lukion ja opiskelijoiden harrastukset. Urheilu, kulttuuri ja työelämä sekä koulutus yhdistyvät osaksi lukion opintoja akatemiassa.

Yhteistyö oppilaitosten kanssa

Yhteistyö on Ylivieskan lukiolle tärkeä asia. Emme rakenna muureja koulun ympärille. Avaamme ovia ja puhallamme yhteen hiileen toisten toimijoiden kanssa Ylivieskassa ja alueella. Näin lukioaikana opitaan toimimaan yhdessä. Se on tärkeää elämää ja työtä varten.

Korkeakouluyhteistyö toteutuu yhteisillä kursseilla ja vierailuilla. Centria-ammattikorkeakoulun kanssa olemme mukana yhteisissä hankkeissa ja järjestämme yhteistyössä opintoja. Lukiolaiset vierailevat vuosittain Centria- ammattikorkeakoulussa sekä Oulun yliopistossa. Lisäksi vuosittain tehdään matka Studia-messuille Helsinkiin. Tämän matkan aikana vieraillaan eri yliopistoissa.

Yhdistelmätutkinto tarkoittaa ammatillisen toisen asteen tutkintoon liitettyjä lukion opintoja, joilla tähdätään ylioppilastutkintoon tai myös koko lukion oppimäärän suorittamiseen. Yhteistyösopimus yhdistelmätutkinnosta on tehty Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä JEDU:n kanssa.

Lukio on mukana alueellisessa lukioiden yhteistyöelimessä Eleven+:ssa. Eleven+ järjestää kilpailuja ja yhteisiä tapahtumia lukioille. Eleven+ on tukemassa alueellisia opettajien aineryhmiä.

Ylivieskan lukio pyrkii pitämään yllä ja hankkimaan uusia ystävyyskoulusuhteita Euroopan eri maista. Vaihto-oppilastoimintaa tuetaan tarjoamalla Suomen kielen opetusta.

Ylivieskan lukio on laadukas ja turvallinen koulu, jonne on mukava tulla.

12

2.2. Arvoperusta

Ylivieskan lukio haluaa olla turvallinen oppiva yhteisö. Yhteisöllisyys ja yhdessä tekemisen kulttuuri ovat arvoja, joihin sekä opiskelijat että koulun henkilökunta erityisesti haluavat sitoutua. Ylivieskan lukion toiminta-ajatuksena on ennen kaikkea olla turvallinen ja laadukas koulu, jossa me kaikki voimme toimia yhdessä ja jonne on aina mukava tulla. Yhteisönä Ylivieskan lukio haluaa olla suvaitsevainen, tasa-arvoinen sekä opiskelijoiden näkemyksiä kuuleva ja kunnioittava.

Ylivieskan lukio haluaa vaalia Innolukion perintöä kannustamalla koko lukioyhteisöä ennakkoluulottomuuteen ja uusien polkujen etsimiseen opetuksessa, opiskelussa ja yhteistyöhankkeissa ympäröivän maailman kanssa. Oppivana yhteisönä Ylivieskan lukio seuraa aktiivisesti oman toimintansa laatua ja kehittää sitä tilastojen ja palautekyselymateriaalien perusteella.

Opettajakunnalta lukiomme opiskelijat odottavat ennen muuta innostuneisuutta, ammattitaitoisuutta, kannustavaa ja auttavaista asennetta opiskelijoita kohtaan. Opiskelijamme myös arvostavat lukiomme monipuolista valinnaisuutta ja sen mahdollistamaa laajaa yleissivistävyyttä. Opiskelijoiltamme henkilökuntamme ja opiskelijamme itsekin toivovat oppimismyönteisyyttä, omatoimisuutta ja halua kantaa vastuuta paitsi omasta opiskelustaan niin myös opiskelutovereiden ja koko yhteisön hyvinvoinnista.

Näiden edellä mainittujen ja myös valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa julkilausuttujen arvojen puolesta pyrimme työskentelemään hyvässä yhteishengessä ja tehokkaasti. Valtakunnalliset arvot :

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ylivieskan lukio tarjoaa opiskelijoille opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa yksilöidyssä laajuudessa. Opetussuunnitelmaan sisältyy mahdollisuus suoritttaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina vähintään 20 opintopisteen laajuudessa.

Opiskelijan on myös mahdollista suorittaa lukiodiplomeita. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä.

Tässä opetussuunnitelmassa eritellään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

3.1.1. Tuntijako

Oppiaine	Pakolliset opinnot opintopisteinä	Valtakunnalliset valinnaiset opinnot opintopisteinä	Koulukohtaiset opinnot opintopisteinä
Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opinnot			
-Äidinkieli ja kirjallisuus	12	6	8
-A-kieli	12	4	5 - 11
-B1-kieli	10	4	11
-B2- ja B3-kielet		16+16	5
Matemaattis-luonnontieteelliset opinnot			
-Matematiikan yhteiset opinnot	2		1
-Matematiikan lyhyt oppimäärä	10	4	6
-Matematiikan pitkä opppimäärä	18	6	6
-Biologia	4	6	4
-Maantiede	2	6	4
-Fysiikka	2	12	4
-Kemia	2	8	2
Humanistis-yhteiskunnalliset opinnot			
-Filosofia	4	4	2
-Psykologia	2	8	6
-Historia	6	6	8
-Yhteiskuntaoppi	6	2	2
-Uskonto tai elämänkatsomustieto	4	8	4
-Terveystieto	2	4	4
Taito- ja taideaineiden opinnot			
-Liikunta	4	6	16

-Musiikki ja kuvataide yhteensä	6		
- Musiikki	2 tai 4	4	16
- Kuvataide	2 tai 4	4	14
Opinto-ohjaus	4		
Temaattiset opinnot			8
Opi oppimaan			6

3.1.2. Kieliohjelma

Ylivieskan lukiossa voi opiskella seuraavia kieliä:

• A1-kieli: englanti

• A2- kieli: ruotsi tai muu

• B1-kieli: ruotsi

• B2- ja B3- kielet: ranska, saksa ja venäjä sekä espanja tai joku muu digitaalisten oppimisympäristöjen kautta tarjolla oleva kieli.

A1-kieli on perusasteella vuosiluokalla yksi alkanut kieli. A1-kieli on englanti.

A2-kieli on perusasteella vuosiluokalla neljä alkanut kieli. A2 -kieli on ruotsi tai muu silloin aloitettu kieli.

B1-kieli on perusasteella vuosiluokalla kuusi alkanut kieli. Tämä kieli on ruotsi.

B2-kieli on perusasteella vuosiluokalla kahdeksan alkanut kieli.

B3-kieli on lukiossa alkava kieli

B2- ja B3-kielen opetuksen järjestäminen riippuu opiskelijamääristä. Jos kielen valinneita on hyvin vähän, oppimäärää ei välttämättä aloiteta joka lukuvuosi. Jos yksittäisen kielen opintojakson valinneita on hyvin vähän, jokin opintojakso tai jotkin opintojaksot voidaan edellyttää opiskeltavaksi verkossa tai itsenäisesti opettajan ohjauksessa. Yhdysryhmäopetuksessa kaksi kielen eri opintojaksoa opetetaan samassa opetusryhmässä siten, että molempien opintojaksojen opetusajasta noin puolet on lähiopetusta ja puolet on omaehtoista työskentelyä samassa luokkatilassa joko yksin tai ryhmässä. Rehtori päättää opetuksen järjestämismuodon ottaen huomioon ryhmäkoon ja käytettävissä olevat resurssit.

3.2. Oppimiskäsitys

Ylivieskan lukion opetussuunnitelma pohjautuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin tavoitteena on oppia tulkitsemaan, analysoimaan ja arvioimaan sekä soveltamaan dataa, informaatiota ja tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta.

Lukiossamme pidetään tärkeänä opiskelijan oman tavoitteen asettamista ja itseohjautuvuutta. Tässä ovat apuna henkilökohtainen ohjaus, rakentava palaute ja monipuolinen arviointi. Nämä auttavat opiskelijaa myös kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteidensa suuntaisesti.

Tiimilukiossamme korostetaan henkilöiden välistä vuorovaikutusta osana oppimisprosessia.

Pyrimme kehittämään erilaisia onnistumisen kokemuksia jatkuvan oppimisen kautta. Tähän kuuluvat kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Ylivieskan lukion tavoitteena on tarjota opiskelijoille turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt. Tässä otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja yksilölliset tarpeet eri opiskelutilanteissa. Ylivieskan lukiossa tiimitoiminta auttaa opiskelijaa hahmottamaan tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Lukio toimii 1960-luvun alussa rakennetussa koulurakennuksessa. Lukiorakennusta on remontoitu terveellisemmäksi ja turvallisemmaksi viimeksi vuonna 2015. Osa opetuksesta järjestetään muissa kaupungin koulutiloissa.

Lukiossamme hyödynnetään erilaisia opiskeluympäristöjä mahdollisuuksien sallimissa rajoissa. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelussa hyödynnetään laajalti myös digitaalisia opiskeluympäristöjä. Tämä mahdollistaa myös joidenkin opintojen suorittamisen verkko-opiskeluna, joka toimii osana opiskelijan yksilöllistä oppimispolkua. Ylivieskan lukio kannustaa myös vierailuihin opiskelun kannalta hyödyllisiin kohteisiin.

Lukiossamme käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joiden tarkoituksena on innostaa opiskeluun ja luoda merkityksellisiä oppimiskokemuksia. Nämä mahdollistavat kokonaisuuksien hahmottamisen ja edistävät sen oivaltamista, miten eri oppiaineiden sisällöt nivoutuvat toisiinsa.

Opiskelijaa rohkaistaan kysymään, kyseenalaistamaan ja etsimään perusteltuja vastauksia. Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

3.4. Toimintakulttuuri

Ylivieskan lukion toimintakulttuuri rakentuu yhteisöllisyyden, yhdessä tekemisen ja yhdessä sopimisen periaatteille. Lukion henkilöstö ja opiskelijat kehittävät toimintakulttuuria yhteistyössä. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuriin kuuluvien käytänteiden toimivuudesta kootaan palautetta opiskelijoilta lukuvuosikyselyillä sekä erilaisina avoimina palautteina. Myös huoltajien näkemyksiä toimintakulttuuriin liittyviin asioihin kartoitetaan kyselyin. Saatu palaute muodostaa perustan toimintakulttuurin edelleen kehittämiselle.

Oppivana yhteisönä Ylivieskan lukio pyrkii tarjoamaan jokaiselle opiskelijalle taipumuksiaan vastaavia tapoja opiskella ja oppia. Lukion opetushenkilökunta kerää opiskelijoilta palautetta ja seuraa opintomenestystä. Näiden pohjalta opetushenkilökunta kehittää opetus- ja opiskelumenetelmiä. Kehittämisessä perustana on opiskelijan etu ja tavoitteena luoda opiskelijoille mahdollisimman hyvät edellytykset opiskella ja oppia. Tavoitteena lukiossa on luoda myönteinen asenne opiskeluun sekä vahvistaa opiskelijoiden halua ja kykyä kantaa itse vastuuta omasta oppimisestaan paitsi lukiolaisena, niin myös elinikäisen oppimisen idean sisäistäneenä tulevaisuuden aikuisena. Tämä tukee laaja-alaista tavoitteista hyvinvointiosaamista, eettisyyttä ja ympäristöosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista. Myönteisen asenteen rakentamiseen osallistuvat kaikki Ylivieskan lukioyhteisön jäsenet omasta roolistaan käsin. Lukion rehtori ja henkilökunta rakentavat opintojaksotarjonnan opiskelijoiden tarpeista lähtien ja opintojen valintaa varten luodaan opiskelijoille mahdollisimman avoin ympäristö.

Osallisuus ja yhteisöllisyys ovat Ylivieskan lukion toiminnan keskiössä. Lukion oppituntien ulkopuolinen toiminta rakentuu tiimitoiminnan ympärille. Opiskelijoista koostuvassa tiimijohtoisessa toimintakulttuurissa korostuvat vastuullisuus, myötätuntoisuus, yhteisöllisyys ja menestyksekkyys. Ylivieskan lukion opiskelijat toimivat lukioaikana valitsemansa tiimin jäsenenä ja pääsevät tiimissään vaikuttamaan lukion arkeen. Tavoitteena on opiskelijoiden osallistaminen, vastuullisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien korostaminen sekä tulevaisuustaitojen korostaminen. Opettajat osallistuvat tiimien tukemiseen ja ohjaamiseen. Yhdessä tekeminen

vahvistaa lukion yhteisöllistä ilmapiiriä. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista tiimitoiminnassa korostuvat erityisesti vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Opiskelijat ja henkilökunta kehittävät toimintakulttuuria kerätyn palautteen perusteella.

Yhteisöllisyys näkyy myös uusien opiskelijoiden ottamisessa osaksi lukioyhteisöä. Yhteishenkeä vahvistaa lukion tutortoiminta, jolla autetaan vasta lukioon tullutta ikäluokkaa pääsemään paremmin kiinni uuteen opiskeluyhteisöönsä ja oman opiskelunsa käytänteisiin.

Ylivieskan lukiossa noudatetaan yhdessä sovittuja sääntöjä (järjestyssääntö). Sääntöjen tarkoitus on taata jokaiselle opiskelijalle turvallinen opiskeluympäristö ja mahdollisuus keskittyä opiskeluun. Säännöt on laadittu ja ne myös aika ajoin päivitetään prosessissa, jossa opiskelijakunta on keskeinen toimija.

Lukion työpäivät voivat alkaa päivänavauksella. Niiden pitämisestä päätetään työsuunnitelmassa. Päivänavauksissa toteutetaan lukion yleissivistävää tehtävää. Päivänavausten aihepiireissä on hyvä ottaa huomioon ajankohtaisuus ja kiinnostavuus sekä huomaavaisuus erilaisen maailmankatsomuksen omaavia kuulijoita kohtaan. Opiskelijoille päivänavauksen pitäminen tarjoaa mahdollisuuden vaikuttaa ja saada harjoitusta julkisessa esiintymisessä.

Yhteisillä tapahtumilla rakennetaan koulun yhteishenkeä, annetaan aineksia maailmankuvan muodostamiseen ja opetussuunnitelman laaja-alaisten tavoitteiden syventämiseen. Lukion opiskelijakunnalla on keskeinen tehtävä yhteisten tapahtumien suunnittelussa ja toteuttamisessa. Lukuvuoden aikana toteutuvat tapahtumat hyväksytään lukuvuosisuunnitelmassa. Yhteisillä tilaisuuksilla pyritään huomioimaan perinteistä suomalaista juhlaperinnettä. Myös lukion vuodenkulkuun perinteisesti kuuluvat ylioppilasjuhlat, vanhojentanssit, penkinpainajaiset ja eri ikäluokkien vanhemmille suunnatut vanhempainillat ovat lukion säännöllisiä yhteisiä tilaisuuksia. Lukion opiskelijoille pyritään tarjoamaan vuosittain musiikkiin, teatteriin tai liikuntaan liittyviä kulttuuritapahtumia.

Ylivieskan lukio on kaikessa toiminnassaan sitoutunut edistämään kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Jokainen ihminen on ikään, terveydentilaan, asemaan, sukupuoleen, sukupuoliseen suuntautuneisuuteen, kieleen, syntyperään, vakaumukseen tai mielipiteisiin katsomatta yhtä arvokas ja loukkaamaton yksilö. Lukiolla on yhdenvertaisuus-ja tasa-arvosuunnitelma, jota päivitetään henkilökunnan ja opiskelijoiden toimesta määräysten mukaisesti.

Kansainvälistyminen on yksi lukion kehittämiskohteista. Lukion kansainvälinen toiminta tukee laaja-alaista globaali- ja kulttuuriosaamista. Opetushenkilöstö ja opiskelijat pyrkivät luomaan lukiolaisille mahdollisuuden kehittää kansainvälisyyttä asenteena ja ajattelutapana. Tavoitteena on myös tukea omassa lukiossa ja Ylivieskassa tapahtuvaa kansainvälisyyttä. Opintoihin pyritään liittämään säännölliset matkat ulkomaille.

Opiskelijakuntaan kuuluvat kaikki lukion opiskelijat. Opiskelijakunnan toiminnasta vastaa vuosittain valittava hallitus. Opiskelijakunnan hallitus edistää opiskelijoiden etua lukiossa ja lukion ulkopuolella yhteistyössä kaupungin ja opiskelijajärjestöjen kanssa. Opiskelijakunta toimii laadittujen sääntöjen puitteissa. Opiskelijakunnan ohjaamiseen käytetään lukioresurssin kautta lukion opettaja tai opettajia.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan 10 opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön.

Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Huoltajia kannustetaan olemaan aktiivisesti yhteydessä lukiolle. Huoltajien aktiivisuus ja yhteydenpito tukevat yhteisöllisyyden periaatetta, jota Ylivieskan lukiossa pidetään arvossa.

Ylivieskan lukio toteuttaa yhteistyötä huoltajien kanssa seuraavissa muodoissa:

- Järjestämällä huoltajien iltoja eri ikäluokille.
- Sähköisen viestinnän keinoin opiskelijan ryhmänohjaajan, opettajan, rehtorin ja kanslian kanssa.
- Tarvittaessa tapaamisin.
- Opiskelijan poissaolojen seurantaan ja selvittämiseen lukion sähköistä järjestelmää hyväksikäyttäen.
- Keräämällä vanhemmilta säännöllisesti palautetta.
- Tiedottamalla ajankohtaisista asioista koteihin lukion sähköistä järjestelmää käyttäen.
- Tekemällä yhteistyötä opintomatkojen järjestämisessä.
- Järjestämällä koulussa juhlia, näyttelyitä ja konsertteja, joihin opiskelijoiden huoltajia kutsutaan osallistumaan.
- Huoltajat voivat seurata opiskelijan menestymistä ja opintojen etenemistä sähköisen järjestelmän avulla.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §).

Ylivieskan lukiossa opiskelija laatii itselleen *henkilökohtaisen opintosuunnitelman*, jonka avulla hän seuraa lukio-opintojen etenemistään sekä suunnittelee siirtymistään jatko-opintoihin ja työelämään.

Opiskelijan *yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia* syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Työelämään tutustumista tuetaan erityisellä työelämään suuntautuvalla opintojaksolla, joka järjestetään yhteistyössä paikallisen yrittäjäyhdistyksen kanssa.

Korkeakouluihin tutustuminen on tärkeä osa lukion ohjaustoimintaa. Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Ylivieskan lukion vieraiden kielten valikoimaa pyritään pitämään nykyisen kaltaisena, jolloin tarjolla on englanti, ranska, saksa ja venäjä.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaaliteknologian avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion

tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla. Lukiossa toimii kansainvälisyystiimi.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyötä toteutetaan yhteistyössä Koulutuskeskus JEDU:n, Centria ammattikorkeakoulun ja muiden korkeakoulujen kanssa.

Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat paikalliset yritykset, julkiset toimijat, seurakunta, järjestöt ja valtakunnallinen YES-verkosto. Yhteistyömuotoja ovat vierailut ja vierailijat sekä korkeakoulujen lukiolaisille tarjoamat opinnot. Kansainvälisyyskasvatuksessa keskeisiä elementtejä ovat vierailujen ja vierailijoiden lisäksi kahdensuuntaiset opiskelijavaihdot ja opintomatkat. Opintomatkoja tehdään voimavarojen puitteissa kieliohjelman ohjaamiin maihin ja kaupunkeihin. Lukiolla pyritään jatkuvasti löytämään eri tapoja toteuttaa työelämä- ja korkeakouluyhteistyötä sekä kansainvälisyyskasvatuksen eri muotoja unohtamatta kotikansainvälistymistä.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

4.1.1. Ylivieskan lukion ohjaussuunnitelma

4.1. Ohjaus, Ylivieska lukio

Ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat tarkennetaan vuosittain lukion työsuunnitelmassa.

Ohjauksen tarkoituksena on auttaa opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa. Lukio aikana opiskelija tekee paljon valintoja, jotka vaikuttavat ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiin, siksi on tärkeää saada tietoa valintojen vaikutuksista ja merkityksistä. Ohjauksella opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuun ottamiseen ratkaisuistaan.

Ohjausta järjestetään:

- opintojaksomuotoisena opetuksena
- henkilökohtaisena ohjauksena
- pienryhmäohjauksena
- vertaisohjauksena

Koko kouluyhteisön tehtävänä on taata tiedonsaanti erilaisista jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun liittyvistä vaihtoehdoista. Lukion alussa opiskelija laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS), joka sisältää ainakin opiskelusuunnitelman (ainevalintakortti), ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Suunnitelmaa tarkistetaan lukiotutkinnon suorittamisen aikana. Muitakin opiskelun suunnitteluun vaikuttavia asioita voidaan lisätä opiskelijan ja/tai alle 18-vuotiaan huoltajan suostumuksella.

Opiskelijat jaetaan lukioon tullessaan ohjausryhmiin. Jokaisella ryhmällä toimii opettaja ryhmänohjaajana. Ohjauksen merkitys korostuu erityisesti koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Sen vuoksi huomiota kiinnitetään etenkin lukion alku- ja päättövaiheisiin. Opinto-ohjausta nuori voi saada vielä lukiotutkinnon suorittamisen jälkeenkin. Opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksia tutustua sekä työelämään että opiskeluun jatko-opintopaikoissa. Lukiolle voidaan kutsua myös vierailijoita eri työ- ja koulutusaloilta. Myös opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä tuetaan. Opinnoissa tarjotaan aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisäämiseen sekä kannustetaan aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijaa autetaan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään itselle parhaiten sopivia opiskelumenetelmiä. Opiskelutaitojen lisäksi myös kyky arvioida taitoja kehittyy. Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen.

Ohjauksen toimijat ja työnjako:

Rehtori(t)

- hyväksi lukee muualla suoritetut opinnot
- seuraa ja arvioi ohjauksen toteutumista lukiossa
- vastaa ylioppilaskirjoitusten järjestelyistä

Koulusihteeri

- hoitaa ylioppilaskirjoitusten laskutuksen
- on mukana ylioppilaskirjoitusten järjestelyissä
- hoitaa opiskelijoiden opintososiaalisia etuja

Opinto-ohjaaja

- ohjaa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman tekemisessä ja keskustelee siitä henkilökohtaisesti opiskelijan kanssa

- seuraa opiskelijan edistymistä ja tarvittaessa ottaa yhteyttä opiskelijaan opiskelusuunnitelman uudelleenarvioimiseksi
- vastaa ammatinvalinnanohjauksesta ja jatko-opintojen esittelystä
- on mukana nivelvaiheitten, yläkoulu/lukio, opiskeluun liittyvässä yhteistyössä yhdessä opettajien kanssa
- vastaa yhteistyöstä ohjauksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- järjestää työelämään ja jatkokoulutuspaikkoihin tutustumiset yhteistyössä muun henkilöstön kanssa
- osallistuu pedagogiseen seurantaan, opiskelijahuoltotyöhön ja on tarvittaessa yhteydessä vanhempiin
- hoitaa opintojaksomuotoisen ohjauksen

Aineenopettaja

- ohjaa opettamansa aineen opiskelutekniikassa, tiedonhankinnassa, yhteistyötaidoissa ja oppimaan oppimisessa
- auttaa opiskelijaa tunnistamaan omat vahvuutensa aineen opiskelussa
- tiedottaa ryhmänohjaajalle tai opinto-ohjaajalle opiskelijan poissaoloista tai opiskeluvaikeuksista.
- seuraa aineensa oppimäärän toteutumista opiskelijoiden kohdalla
- kuuntelee ja auttaa, jos opiskelijalla on jotain huolia
- ohjaa ylioppilaskokeen suorittamisessa
- järjestää nivelvaiheessa tarvittaessa oman oppiaineensa siirtotietokeskustelut

Ryhmänohjaaja

- toimii ryhmänsä lähiohjaajana
- perehdyttää ryhmänsä opiskelijat lukio-opintojen käytäntöihin
- seuraa opiskelijoiden opintopistekertymää, poissaoloja ja mahdollisesti heikkenevää opintomenestystä
- on yhteydessä huoltajiin tarvittaessa ja on tavattavissa huoltajien illoissa
- pitää ryhmänohjaajan tunnit
- opiskeluvuoden aikana ryhmänohjaaja käy haastattelutuokiossa yhdessä opiskelijan kanssa läpi opintosuunnitelman toteutumista

Erityisopettaja

- ohjaa opiskelijaa opinnoissa oppimisvaikeuksien tai muiden haasteiden kohdatessa
- suunnittelee ja kirjaa opiskelijan kanssa opiskelijan tarvitsemat tukitoimet
- ohjaa opiskelijaa hakemaan ylioppilaskokeiden erityisjärjestelyjä ja tiedottaa opiskelijoita niistä
- ottaa vastaan siirtotietoja oppimisen tukitarpeista
- järjestää Lukiseulat ja -testit ja kirjoittaa lausunnot tarvittaessa myös jatko-opintojen pääsykokeisiin

4.1.2. Opinto-ohjaus

Ylivieskan lukio / Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä

ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista** ja **vuorovaikutusosaamistaan**.

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan.** Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää **eettisen ja ympäristöosaamisen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään
- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

Arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Moduulit

Pakolliset opinnot

Minä opiskelijana (OP1)

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (OP2)

4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus

4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille

Ylivieskan lukiossa opiskelijoille ja heidän huoltajilleen tiedotetaan helposti saavutettavasta oppimisen tuesta, erityisopetuksesta ja tukitoimiin liittyvistä oikeuksista monikanavaisesti.

Tiedottamisessa huoltajia kehotetaan ottamaan aktiivisesti yhteyttä kouluun, mikäli kotona huomataan huolenaiheita nuoren koulunkäynnissä tai opintojen edistymisessä. Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuuden (OPVL §9). Tiedottamisen halutaan toimivan kahteen suuntaan: koulusta kotiin ja kodista kouluun.

Ylivieskan lukion opinto-oppaassa tiedotetaan opiskelijan oikeuksista tukitoimiin ja ylioppilaskirjoituksiin liittyvistä erityisjärjestelyistä sekä niiden hakemisesta. Syyslukukauden alussa erityisopettaja julkaisee päivitetyn tiedotteen oppimisen tuesta sekä lähettää wilmaviestin alkaville opiskelijoille ja heidän huoltajilleen.

Alkaville opiskelijoille kerrotaan oppimisen tuesta ja opiskelijan oikeuksista opinto-ohjauksen ja ryhmänohjauksen tunneilla. Alkavien opiskelijoiden huoltajienillassa kerrotaan oppimisen tuesta, erityisopetuksesta ja tukitoimiin liittyvistä opiskelijan oikeuksista. Myös muissa huoltajienilloissa kerrotaan lukion tarjoamista tukitoimista ja esimerkiksi ylioppilaskokeeseen haettavista erityisjärjestelyistä.

Lukion aineenopettajat ja kaikki ryhmänohjaajat tiedottavat oppimisen tukitoimista ja ohjaavat opiskelijoita tarvittaessa niiden pariin.

Tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi

Lukio selvittää ja arvioi opiskelijan erityisopetuksen tarvetta heti lukio-opintojen alussa, mikäli opiskelijalla on perusopetuksen päättyessä ollut voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Selvitys tapahtuu perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta. Perusopetuksen päättötodistuksen myöntänyt oppilaitos on velvollinen siirtämään kyseisen päätöksen salassapitosääntöjen estämättä (Oppivelvollisuuslaki 23 §).

Lukion erityisopettaja arvioi uusien opiskelijoiden tukitoimien tarvetta lukemisen ja kirjoittamisen seulatestillä, matematiikan seulatestillä ja tarvittaessa muilla testeillä sekä arvioi tuen tarpeita yhdessä aineenopettajien kanssa siirtotietojen perusteella. Lukion erityisopettaja tutustuu alkaviin opiskelijoihin, tarkkailee opintojen käynnistymistä ja pyrkii ehkäisemään vaikeuksien kasaantumista käynnistämällä tukitoimia heti tuen tarpeen ilmetessä

Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana, ja hänellä on velvollisuus seurata opiskelijoidensa edistymistä sekä kertoa ohjattaviensa tuen tarpeen arviointiin liittyvistä havainnoista aineenopettajalle ja/tai erityisopettajalle. Ryhmänohjaaja myös haastattelee ohjattavansa ja saa tietoonsa perusopetuksen siirtotietoja.

Tukitarpeet voivat tulla esille myös, kun opinto-ohjaaja haastattelee alkavat opiskelijat kevätlukukauden aikana tai silloin, kun terveydenhoitajalla on uusien opiskelijoiden terveystarkastus. Opiskeluhuollon henkilökunta voi tehdä havaintoja tuen tarpeesta ja nuoren luvalla välittää tietoa opettajille.

Aineenopettaja ottaa vastaan edellisestä oppilaitoksesta tietoa liittyen tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointiin. Aineenopettaja arvioi opiskelijan tuen tarvetta ja seuraa jatkuvasti opiskelijan työskentelyä ja etenemistä. Arviointi voi perustua tietoon tai havaintoihin. Opiskelijaa ja huoltajaa rohkaistaan myös itse kertomaan aineenopettajille, erityisopettajalle tai opinto-ohjaajalle sellaisista oppimisen vaikeuksistaan, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.

Tuen suunnittelu ja kirjaaminen

Opiskelijaa opettavat aineenopettajat, ryhmänohjaaja, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan luvalla hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa. Ryhmänohjaaja, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja yhteistoiminnallisesti huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua ja he selvittävät opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. Lupa kirjaamiseen merkitään näkyviin Wilmaan.

Mikäli opiskelija ei halua tukitoimiaan kirjattavan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan, mutta haluaa silti vastaanottaa niitä, opettaja pitää kirjaa antamistaan tukitoimista, esimerkiksi tukiopetuksesta tai muusta oppimisen tuesta. Aineenopettaja pitää kirjaa tarjotusta ja annetusta tukiopetuksesta sekä kirjaa myös sen, jos opiskelija ei ota tarjottuja tukitoimia vastaan.

Jos opiskelijalle on myönnetty hallinnollisella päätöksellä oikeus erityisopetukseen, kirjataan sen toteuttaminen opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Keskustellessaan erityisopetuksen tukitoimista erityisopettaja selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen ja kirjaa asian Wilmaan. Erityisopettaja suunnittelee erityisopetuksen tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Niiden toteutuksessa ovat mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaaja. Erityisopetuksessa otetaan huomioon myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskokeissa.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen

Kaikille yhteinen taso – helposti saavutettava oppimisen tuki

Oppimisen tuki merkitsee opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä tukiratkaisuja. **Oppimisen tuki on tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä**.

Oppimisen tukea voidaan toteuttaa opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti. Oppimisen tuen muotoja ovat aineenopettajan antama tukiopetus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Tukitoimia on annettava riittävästi, oikea-aikaisesti ja siten, että ne edistävät opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, jatko-opintoihin siirtymistä ja hyvinvointia.

Aineenopettaja pyrkii antamaan tukea opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä. Tavoitteena on ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Aineenopettaja ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa, opetusjärjestelyissä ja osaamisen näyttämisessä, esimerkiksi valitsemalla monipuolisia opetusmenetelmiä ja eriyttämällä opetusta. Aineenopettaja voi konsultoida erityisopettajaa tukitarpeiden huomioon ottamisessa.

Tukea tarvitsevalle opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tai suullinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti.

Osaamisen osoittamisessa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi koesuoritusten hajauttaminen, lisäajan antaminen, pienryhmätilan käyttäminen, suullisen näytön antaminen pienemmässä ryhmässä, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiopetusta eli aineenopettajien antamaa opetusta ja ohjausta. Tukiopetuksen antamista varten työjärjestyksiin varataan koko koulun yhteinen ajankohta, jolloin pyritään järjestämään mahdollisimman vähän muuta opetusta. Tukiopetus on tarkoitettu opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea tai ohjausta lukio-opintojen suorittamiseksi.

Tukiopetusta voidaan antaa opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien vahvistamiseksi, taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopetukseen voi sisältyä kielitaidon vahvistamista silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen opetuskielen sanastossa tai kielen käytön tavoissa.

Osana oppimisen tukea tarjotaan erityisopettajan antamaa opetusta, tukea ja ohjausta. Erityisopettajan toiminta keskittyy opiskelijoiden tarpeisiin ja yhteistyöhön muiden koulun toimijoiden kanssa, jotta kaikki opiskelijat voivat menestyä opinnoissaan. Erityisopettaja auttaa opiskeluun liittyvissä vaikeuksissa, kuten lukivaikeus, ajanhallinta, aloittamisen vaikeudet, keskittymisen tukikeinot ja motivaatio. Erityisopettaja ohjaa opiskelijaa löytämään hänelle sopivia työskentelytapoja. Vaikka erityisopettaja ei tarjoa ainekohtaista opetusta, hän voi ohjata opiskelijaa kurssitöiden ja tehtävien tekemisessä yhteistyössä aineenopettajan kanssa.

Erityisopetuksen päätöksen jälkeen

Hallintopäätökseen perustuva erityisopetus kohdentuu syvällisemmin todennettuihin oppimisvaikeuksiin tai muihin niihin rinnastettaviin syihin, eli se on systemaattisempaa ja tarkemmin tavoitteellistettua kuin oppimisen tuki. Tällainen erityisopetus voi olla esimerkiksi oppimisen tukeen nähden perusteellisempaa opiskelutaitojen ja -strategioiden opettamista, toiminnanohjausta tai tukea ajanhallintaan sekä itsenäiseen opiskelun tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Pääsääntöisesti olennaista on, että opiskelijan tukitoimia arvioitaessa LOPS-luvussa 4.2.1 esiteltyä oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.

Erityisopettaja suunnittelee erityisopetuksen päätöksen jälkeiset tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Aineenopettaja antaa edelleen tukitoimia opiskelijan tarpeiden mukaan, vaikka opiskelijalla olisi päätös erityisopetuksesta.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Aineenopettaja kirjaa antamansa tukitoimet Wilmaan. Näitä tukitoimia ovat esimerkiksi **tukiopetus**, lisäaika, hajautettu suorittaminen ja pienryhmätila. Aineenopettaja pitää kirjaa tarjotusta ja annetusta tukiopetuksesta. Wilmaan on hyvä kirjata myös se, jos opiskelija ei ota tarjottuja tukitoimia vastaan. **Aineenopettaja arvioi opiskelijan tuen tarvetta ja seuraa antamiensa tukitoimien riittävyyttä ja tehoa sekä tarvittaessa konsultoi lukion erityisopettajaa tuen tarpeissa**.

Ryhmänohjaaja seuraa opintokertymää ja suoritustasoa ja samalla arvioi oppimisen tuen riittävyyttä. Oppimisen tuen riittävyyttä arvioidaan ryhmänohjaajan johdolla pedagogisen seurannan tapaamisessa (PSR) kaksi kertaa lukuvuodessa opinto-ohjaajan, erityisopettajan ja rehtorin kanssa. Tässä voidaan konsultoida muita asiantuntijoita ja huoltajia.

Erityisopettaja arvioi hallinnollisen päätöksen jälkeisten erityispedagogisten tukitoimien vaikuttavuutta opintojen kuluessa ja tarvittaessa vahvistaa tai vähentää niitä. Erityisopetuksen

riittävyyttä arvioidaan ryhmänohjaajan johdolla PSR-tapaamisessa kaksi kertaa lukuvuodessa opinto-ohjaajan, erityisopettajan ja rehtorin kanssa. Tässä voidaan konsultoida muita asiantuntijoita ja huoltajia.

Hallinnollinen päätös erityisopetuksesta

Hallintopäätös erityisopetuksesta tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Hallintopäätös voi myös evätä oikeuden erityisopetukseen, jos perusteet eivät täyty. Jotta oikeus erityisopetukseen syntyy, seuraavien perusteiden tulee täyttyä:

1) pelkkä oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja

2) opiskelija tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Lukiokoulutuksen järjestäjän nimeämän viranhaltijan on selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve. Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan sellaisia opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka on tunnistettu joko perusopetuksen tai lukio-opintojen aikana. Nämä tekijät voivat johtua pitkäkestoisesta oppimisvaikeudesta, neuropsykiatrisesta vaikeudesta tai muusta oppimista haittaavasta vammasta tai sairaudesta.

Muulla rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan tilanteita, joissa opiskelija tarvitsisi erityispedagogista tukea jonkin muun syyn kuin oppimisvaikeuksien, vamman tai sairauksien takia. Muu syy voi olla esimerkiksi vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka vaikeuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti opiskelua ja oppimista.

Jos oppimisen tuen keinot arvioidaan heti lukio-opetuksen alussa riittämättömiksi siirtotietojen perusteella, erityisopetusta voidaan tarjota ja erityisopetuksen päätös voidaan tehdä tuen tarpeen perusteella jo heti lukion alkuvaiheessa.

Kuuleminen ja päätöksentekoprosessi

Ennen erityisopetuksen päätöstä kuullaan opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa. Kutsuviestintä tulee tehdä kirjallisesti.

Päätösprosessin vaiheet:

1. Valmistelussa käytetään jo annetun oppimisen tuen tietoja ja asiakirjoja. Kuulemisessa selvitetään toivottu tuki ja halu erityisopetuksen päätöksestä. Kirjaus päätöksestä tehdään, vaikka kaikki asianosaiset eivät olisi paikalla.

2. Hallintopäätöksen tekee koulutuksen järjestäjän nimeämä hallinnollinen toimija. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen kriteerien täyttyvän. Hallinnollinen toimija huolehtii päätöksen kirjaamisesta ja opetussuunnitelman ja hallinnollisten vaatimusten täyttymisestä.

3. Päätöksen tekijä vastaa, että tieto päätöksestä ja sen sisällöstä tulee tarpeellisessa laajuudessa henkilökunnan ja opettajakunnan tietoon.

Työnjako ja vastuut

Lukion erityisopettaja	• Tiedottaa opiskelijoille ja huoltajille helposti saavutettavasta oppimisen tuesta, erityisopetuksesta ja tukitoimiin liittyvistä oikeuksista. • Arvioi uusien opiskelijoiden tukitoimien tarvetta mm. lukemisen ja kirjoittamisen seulatestillä, matematiikan seulatestillä sekä yhdessä toisten toimijoiden kanssa siirtotietojen perusteella. • Tutustuu alkaviin opiskelijoihin, tarkkailee opintojen käynnistymistä ja pyrkii ehkäisemään vaikeuksien kasaantumista ennakoimalla tukitoimien käynnistämistä. • Suunnittelee oppimisen tukea yhdessä opiskelijan kanssa ja tekee yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. • Konsultoi muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden tuen tarpeita. • Huolehtii yhteistoiminnallisesti ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan kanssa siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua HOPSiin ja selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. • Suunnittelee erityisopetuksen päätöksen jälkeiset tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa (tarvittaessa mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaajat). • Antaa erityisopettajan antamaa opetusta, tukea ja ohjausta osana oppimisen tukea. • Auttaa opiskeluun liittyvissä vaikeuksissa (esim. lukivaikeus, ajanhallinta, keskittymisen tukikeinot, motivaatio). • Ohjaa opiskelijaa löytämään hänelle sopivia työskentelytapoja. • Voi ohjata opiskelijaa kurssitöiden ja tehtävien tekemisessä yhteistyössä aineenopettajan kanssa, esim. työparityö. • Arvioi erityispedagogisten tukitoimien vaikuttavuutta opintojen kuluessa ja tarvittaessa vahvistaa tai vähentää niitä. • Seuraa opintokertymää ja suoritustasoa ja samalla arvioi oppimisen tuen riittävyyttä yhdessä muiden toimijoiden kanssa (PSR).

Ryhmänohjaaja	• **Luo opiskelijaan toimivan vuorovaikutussuhteen ja ylläpitää sitä.**
	• **Toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana.**
	• **Seuraa opiskelijoidensa poissaoloja, rästitehtäviä (vajaita suorituksia) ja opintojen edistymistä.**
	• **Poissaoloja havaitessaan ottaa herkästi yhteyttä opiskelijaan.**
	• **Huolen herätessä**
	  ○ **keskustelee opiskelijan kanssa**
	  ○ **konsultoi tarvittaessa opinto-ohjaajaa tai erityisopettajaa**
	  ○ **ohjaa tai saattaa opiskelijan oppimisen tuen pariin, erityisopetukseen ja/tai opiskeluhuoltoon.**

Ryhmänohjaaja	• Haastattelee ohjattavansa • Saa tietoonsa (riittävästi, tarpeen mukaisia) perusopetuksen siirtotietoja. • Osallistuu tukitoimien suunnitteluun opiskelijan, aineenopettajien, erityisopettajan ja opinto-ohjaajan kanssa. • On tarvittaessa yhteydessä alaikäisen opiskelijan huoltajaan tukitoimista. • Huolehtii yhteistoiminnallisesti erityisopettajan ja opinto-ohjaajan kanssa siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua HOPSiin ja selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. • Seuraa opintokertymää ja suoritustasoa ja samalla arvioi oppimisen tuen riittävyyttä yhdessä muiden toimijoiden kanssa (PSR). • Tiedottaa ryhmälleen oppimisen tuesta ja opiskelijoiden oikeuksista.
Opinto-ohjaaja	• Kertoo opinto-ohjauksen tunneilla alkaville opiskelijoille oppimisen tuesta ja opiskelijan oikeuksista. • Antaa yksilöllistä tukea ja ohjausta osana oppimisen tukea. • Arvioi ja säätelee opiskelijan kanssa opiskelijan työmäärää ja valintoja (mm. harvennettu työjärjestys, pidennetty opintosuunnitelma). • Suunnittelee tukitoimia yhdessä opiskelijan, aineenopettajien, erityisopettajien ja ryhmänohjaajan kanssa. • **Huolehtii yhteistoiminnallisesti ryhmänohjaajan ja erityisopettajan kanssa siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua HOPSiin ja selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen.** • Seuraa opintokertymää ja suoritustasoa ja samalla arvioi oppimisen tuen riittävyyttä yhdessä muiden toimijoiden kanssa (PSR). • Tarvittaessa ohjaa opiskelijaa opiskeluhuoltoon.
Aineenopettaja	• **Antaa tukea opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä.** • **Tarjoaa tukiopetusta ennakoidusti (ennaltaehkäistä vaikeuksia? opintojen edetessä) sekä kirjaa antamansa tukitoimet Wilmaan. Kirjaa myös jos opiskelija ei ota tarjottuja tukitoimia vastaan.** • Ottaa vastaan edellisestä oppilaitoksesta tietoa liittyen tukitoimien tarpeen arviointiin. • Tiedottaa oppimisen tukitoimista ja ohjaa opiskelijoita tarvittaessa niiden pariin. • Perehtyy opettamansa opiskelijan oppimisen tuen suunnitelmaan ja ennakoi ennen opintojakson alkua sekä toteuttaa opintojakson aikana yksilölliset tukitarpeet

Aineenopettaja	○ turvaa opiskelijalle mahdollisuuden tarvittaessa antaa erilaisia osaamisen näyttöjä ○ eriyttävät järjestelyt osaamisen osoittamisessa ○ opetuksen eriyttäminen ○ oppimistavoitteiden eriyttäminen: ydinsisällöt vs. laajempi osaaminen ○ monipuoliset opetusmenetelmät • Arvioi opiskelijan tuen tarvetta ja seuraa antamiensa tukitoimien riittävyyttä ja tehoa. • Konsultoi lukion erityisopettajaa tuen tarpeissa. • Tekee yhteistyötä opiskelijan, ryhmänohjaajan, erityisopettajien ja opinto-ohjaajan kanssa oppimisen tuesta. • Tekee yhteistyötä myös muiden aineenopettajien kanssa tukitoimien järjestelyissä (esimerkiksi yhteisopettajuudessa). • Antaa oppimisen tukea myös erityisopetuksen päätöksen saaneille. • Kirjoittaa aineenopettajan lausunnon opiskelijan pyynnöstä YTL:lle.
Lukiokoutsi (tuore ylioppilas)	• Hallitsee ajantasaisesti lukion oppimäärän, sähköiset työtavat ja ohjelmistot, opiskelumenetelmät, ylioppilaskokeiden vaatimukset ja lukion toimintakulttuurin. • Tekee yhteistyötä erityisopettajien, opinto-ohjaajien ja aineenopettajien kanssa ja osallistuu tukitoimien toteutukseen. • Antaa opiskelijalle suunniteltua yksilöllistä tukea opiskelutehtävien parissa. • Ohjaa ja tukee opiskelijoita oppitunneilla. • Ohjaa tuki- ja rästityöpajoissa aineenopettajan työparina. • Antaa lähiohjausta opiskelijalle ja on yhteydessä muihin toimijoihin lisätuen järjestämiseksi. • Seuraa opiskelijoiden edistymistä ja oppimisen tukitoimien toteutusta. Hän jakaa havaintojaan ja huoliaan muihin koulun ammattilaisiin tarpeen mukaan. • Ohjaa tarvittaessa säännölliseen koulunkäyntiin ja antaa tukea opiskelumenetelmiin. • Toimii tärkeänä linkkinä opiskelijoiden, opettajien ja muun henkilökunnan välillä sekä opiskelijoiden oppimisen ja hyvinvoinnin tukemisessa.

Terveydenhoitaja, kuraattori, koulupsykologi **(opiskeluhuollon henkilöstö)**	• Tekevät tarvittaessa yhteistyötä opettajien kanssa opiskelijan oppimisvaikeuksien todentamiseksi. • Tekevät tarvittaessa yhteistyötä opettajien kanssa, kun opiskelijalla on päätös erityisopetuksesta. • Tukevat opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä. • **Antavat opiskelijan tarpeen mukaan myös oppimisen tukea ja ohjausta (esim. ajanhallinta, opiskelutekniikat, hyvinvointitaidot).** • Ottavat opiskelijan luvalla herkästi yhteyttä opettajiin oppimisen tukitoimien käynnistämiseksi tai muokkaamiseksi. • Kirjoittavat tarvittavat lausunnot ylioppilaskokeiden erityisjärjestelyjen hakemiseksi. • **Kuraattori tai terveydenhoitaja ohjaa opiskelijaa tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita**.

rehtori	• Vastaa ylioppilaskokeiden erityisjärjestelyiden toteuttamisesta. • Vastaa ylioppilaskokeiden erityisjärjestelyjen hakemisesta ja lähettää opiskelijan kanssa hakemukset. • Tiedottaa lukuvuositiedotteissa oppimisen tukitoimista ja niihin liittyvistä oikeuksista. • Vastaanottaa perusopetuksen päättyessä voimassa olevan oppimisen tukea tai erityisopetusta koskevan hallintopäätöksen ja huolehtii, että sen perusteella lukio selvittää hakijan tai uuden opiskelijan erityisopetuksen tarpeen. • Tekee myönteisen tai kielteisen hallintopäätöksen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta 1) kun erityisopetuksen tarve ilmenee tai 2) perustuen alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan pyyntöön tai tahdonilmaisuun. • Kuulee opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa ennen päätöksen tekemistä. • Tiedottaa kaikkia asianosaisia hallinnollisesta päätöksestä ja sen sisällöstä. • Tekee erityisopetuksen lakkauttamisesta hallintopäätöksen, mikäli tuen tarvetta ei enää ole. • Vastaa lukiossaan oppimisen tuen uudistuksen toimeenpanosta ja toimintakulttuurin muutoksesta. • Vastaa oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestämisestä valtakunnallisten perusteiden ja lukiolain mukaisesti.

Opiskelija	• Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäydyttävä asiallisesti (Lukiolaki 30 §). • **Opiskelijan toivotaan itse kertovan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille sellaisista oppimisen vaikeuksistaan, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.** • Ilmaisee tahtonsa oppimisen tuen kirjaamiseen henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaansa. • Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä (Lukiolaki 30 §). • Opintoihin kuuluu lisäksi niiden tavoitteiden ja sisällön kannalta tarpeellinen ja opiskelijan kannalta kohtuullinen määrä opiskelijan omatoimista työskentelyä. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2019 11 §).
Huoltaja	• Ottaa aktiivisesti yhteyttä kouluun, mikäli kotona huomaa huolenaiheita nuoren koulunkäynnissä tai opintojen edistymisessä. • **Huoltajan toivotaan kertovan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille sellaisista oppimisen vaikeuksista, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.** • Selvittää opiskelijan poissaolot. • Huolehtii siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuuden (OPVL 9§). • Seuraa koulun tiedotteita ja pyrkii osallistumaan huoltajieniltoihin. •

4.3. Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhuolto.

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhuoltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet

Ylivieskan lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijan oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona.

Ylivieskaan lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto ja opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien Ylivieskan lukiossa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on lukion henkilökunnalla.

Lukiolain (714/2018) 32 §:n ja oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 3§:n mukaan opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhuolto toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa.

Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainenyksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhuoltoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole

edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Ylivieskan lukion opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa:

- Ylivieskan kaupungin laatima lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhuoltoa koskeva osuus,
- tähän opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta (kohdassa 4.3.1) sekä
- oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on Ylivieskan kaupungin laatima kaupungin toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksisekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kaupunginvaltuustossa. Suunnitelmassa määritellään keskeiset lapsia ja nuoria koskevat kehittämistoimenpiteet, niiden toimeenpanot sekä vastuut suunnitelman toteutumisen seurannasta ja raportoinnista. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset on otettu huomioon, kun on valmisteltu oppilaitoskohtaista opiskeluhuoltosuunnitelmaa.

Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma on tämän opetussuunnitelman liitteenä. Opiskeluhuoltosuunnitelman laadinnassa on kuultu opiskelijakuntaa, huoltajia, opettajia sekä sosiaali- ja terveystoimen asiantuntijoita. Opiskeluhuoltosuunnitelman osana ovat myös

- suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä,
- Ylivieskan lukion kriisisuunnitelma (ei-julkinen liite).

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Ylivieskan lukion suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä on tämän opetussuunnitelman liittenä.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

5.2. Opintojakson arviointi

Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. *Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.* Arvioinnin tulee kaikissa oppiaineissa perustua monipuoliseen osaamisen arviointiin. Pelkkä opintojakson päätteeksi järjestettävä koe ei ole riittävä perusta arvioinnille. Arvioinnin tulee olla objektiivista ja perustua kullakin opintojaksolla annettuihin näyttöihin osaamisesta. Aikaisemmin suoritettujen opintojaksojen arvosanoilla tai koulun ulkopuolisella harrastustaustalla ei saa olla merkitystä opintojakson arvosanaan.

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään. Arvioinnin tulee siis olla kannustavaa ja sen tulee antaa opiskelijalle palautetta oman osaamisen kehittymisestä opintojakson aikana. Kannustavuus on mahdollista toteuttaa esimerkiksi itsearviointia tai opiskelijoiden vertaisarviointia soveltamalla osana opintojakson tuotoksien arviointia. Opettajan tulee myös antaa palautetta opiskelijalle tämän opintomenestyksestä jo opintojakson kestäessä. Palautteeksi ei riitä pelkkä pistemäärä tai arvosana opintosuoritteesta, vaan siihen pitää sisältyä sanallista osaamista arvioivaa ja ohjaavaa palautetta joko suullisesti tai kirjallisesti. Palautteen antamisessa on huolehdittava opiskelijan tietoturvan säilymisestä. Vaikka opintosuoritusten arvioinnissa käytettäisiinkin itse- tai vertaisarviointia, perustuu opintojakson lopullinen arviointi opettajan omaan näkemykseen opiskelijan opinnäytteissä ja oppituntien aikaisella jatkuvalla näytöllä osoittamaan osaamiseen. Eri opinnäytteiden painoarvosta opintojakson arvosanan muodostumisessa päättävät kunkin oppiaineen opettajat itsenäisesti.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Koska oppiaineet ja opintojaksot ovat luonteeltaan hyvin erilaisia, ei Ylivieskan lukiossa ole sovittu edellisten lisäksi muita yhteisiä arviointi- tai opinnäyteperiaatteita. Opetussuunnitelmassa kerrotaan jokaisen oppiaineen osalta erikseen pääpiirteittäin ne keskeiset sisällöt ja tavoitteet, joita opintojaksolla arvioidaan. Tarkemmat tavoitteet, opintojaksolla arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille kunkin opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroarvosanat, suoritusmerkinnät ja uusintakuulustelut

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty

suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). *Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella.*

Koulun omien valinnaisten opintojaksojen arviointi numeerisesti tai hyväksymismerkinnällä päätetään opetussuunnitelmassa ja ilmoitetaan kunkin opintojakson yhteydessä. Vaikka koulun oma valinnainen opintojakso arvioitaisiin numeroarvosanalla, ei tätä arvosanaa oteta huomioon oppiaineen päättöarvosanaa laskettaessa muuten kuin arvosanan harkinnanvaraisen korottamisen perusteena.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti. Ylivieskan lukion opiskelijalla on mahdollisuus hylätyn opintojakson arvosanan korottamiseen uusintakuulustelussa, joka järjestetään pääsääntöisesti jokaisen jakson päättymisen jälkeen. Uusintakuulustelussa opiskelijan osaamista arvioidaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusintakuulustelun ei tarvitse sisältää kaikkia niitä osioita, joita opintojakson kestäessä tai päätteeksi on arvioitu, vaan kuulustelu voidaan suunnata ensisijaisesti hylkäyksen aiheuttaneisiin opinnäytteisiin.

Ylivieskan lukion opiskelijalla on mahdollisuus hyväksytyn arvosanan korottamiseen opettajan kanssa sovitulla tavalla tai opintojakson uusintakuulustelussa. Uusintakuulustelussa opiskelijan osaamista arvioidaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusintakuulustelun ei tarvitse sisältää kaikkia niitä osioita, joita opintojakson kestäessä tai päätteeksi on arvioitu, vaan kuulustelu voidaan suunnata opintojakson heikoimmiksi arvioituihin opinnäytteisiin. Lopulliseksi opintojakson arvosanaksi tulee saadusta arvosanasta parempi.

Jos opiskelijan opintojakson suoritus on opetuksen päätyttyä keskeneräinen arvioinnissa huomioitavien kokeiden tai muiden opinnäytteiden tekemättömyyden takia, merkitään kurssin arvosanaksi V-kirjain. Kirjain muutetaan numeroksi tai suoritusmerkinnäksi, kun opiskelija on tehnyt puuttuvat kokeet tai muut vaaditut opinnäytteet ja opettaja on arvioinut palautukset. Opiskelijan on suoritettava puuttuvat kokeet tai opinnäytteet ilman tarpeetonta viivytystä.

Jos opiskelijan opintojakson suoritus on opetuksen päätyttyä keskeneräinen selvittämättömien poissaolojen takia, merkitään opintojakson arvosanaksi P-kirjain. Kirjain muutetaan numeroksi tai suoritusmerkinnäksi, kun opiskelija tai alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltaja on toimittanut riittävän selvityksen poissaolojen syistä.

Mikäli opiskelijalle merkitään opintojaksosta K-arvosana, se tarkoittaa että opintojakso on keskeytynyt ja opiskelijan on käytävä se uudestaan saadakseen arvosanan.

Kesk -arvosana tarkoittaa, että opettajan suorittama opintojakson kokonaisarviointi on vielä kesken.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Itsenäisesti suoritettu opintojakso

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Opiskelijalla on myös halutessaan mahdollisuus suorittaa itsenäisesti sellaisiakin opintojaksoja, joihin järjestetään Ylivieskan lukiossa opetusta. Kaikki opintojaksot eivät kuitenkaan sovellu itsenäisesti opiskeltaviksi. Opiskelija keskustelee itsenäisen suorittamisen mahdollisuudesta

opinto-ohjaajan kanssa ja anoo lupaa opintojakson itsenäiseen suorittamiseen oppilaitoksen rehtorilta. Rehtori myöntää suorittamiseen luvan kyseisen oppiaineen opettajan suosituksen perusteella. Lupaa harkittaessa otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suoriutua opintojakson opiskelusta hyväksyttävällä tavalla. Lupa opintojakson itsenäiseen suorittamiseen on anottava ennen opintojakson opetuksen alkamista. Erityisen tarkkaan on harkittava luvan myöntämistä useisiin yhtäaikaisiin itsenäisiin suorituksiin etenkin lukio-opintojen päättövaiheessa.

Itsenäisesti opiskeltavan opintojakson suoritustavasta ja sisällöstä päättää se oppiainetta opettava opettaja, jolle opintojakso suoritetaan. Opintojakson vaativuuden itsenäisesti suorittaen tulee olla mahdollisimman samantasoinen kuin opetukseen osallistuen suoritettuna. Opintojakson sisällöissä ja arvioinneissa on soveltuvin osin noudatettava samoja periaatteita kuin suoritettaessa opintojakso tavanomaisen tapaan opetukseen osallistumalla. Itsenäisesti suoritettavan opintojakson arvioinniksi ei pelkkä opintojakson lopuksi järjestettävä loppukoe ole riittävä, vaan tässäkin tapauksessa opiskelijan osaamista on arvioitava monipuolisesti. Myös itsenäisesti opintojaksoa suorittava opiskelija on oikeutettu saamaan opiskelussaan opettajan henkilökohtaista ohjausta sekä palautetta oppimisen edistämiseksi. Opintojaksoa itsenäisesti suorittava opiskelija voi halutessaan keskeyttää suorituksen ja siirtyä opiskelemaan opintojakson tavanomaisen tapaan opetusryhmässä. Jos opintojakson opetus on jo käynnissä, voi opettaja oman harkintansa mukaisesti sallia itsenäisesti opintojakson opiskelun aloittaneen opiskelijan suorittaa opintojakson loppuun opetusryhmässä.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Opinnoissa edistyminen

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Ylivieskan lukion opiskelijoille annetaan useita kertoja vuodessa jaksotodistus, josta käyvätilmi siihen mennessä suoritetut opintojaksot arvosanoineen, kesken olevat suoritukset ja kertyneet poissaolot. Nämä samat tiedot opiskelija voi nähdä koulun Wilma-järjestelmästä omilla käyttäjätunnuksillaan. Myös opiskelijoiden huoltajille annetaan Wilma-tunnukset, joiden avulla he voivat seurata opintojen etenemistä.

Opiskelijan opintojen etenemistä seurataan aktiivisesti. Opintojakson aikaisten suoritteiden arvosanat/pisteet merkitään riittävän usein sähköiseen järjestelmään. Jos opintojakson suorittaminen on vaarassa keskeytyä, opettaja ilmoittaa asiasta sekä opiskelijalle että alaikäisen opiskelijan huoltajalle. Mikäli opintojakso keskeytyy opiskelijan laiminlyötyä ilman hyväksyttävää syytä oppitunneille osallistumisen, opettaja ilmoittaa keskeytyksestä opiskelijan

ryhmänohjaajalle ja opinto-ohjaajalle. Muutoin opiskelijan opintojen etenemisen seurannasta huolehtivat ensisijaisesti opiskelijan ryhmänohjaaja ja toissijaisesti opinto-ohjaaja.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]*lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä.* (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2-oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2-oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2-oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2-opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Koulukohtaisista valinnaisista opintojaksoista voidaan antaa numeroarviointi, jos sitä pyydetään.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Ylivieskan lukion opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen opintojaksoissa on määritelty laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja osa-alueiden toteuttaminen. Opintojakson opettaja (opettajat) arvioi laaja-alaisen osaamisen alueet opintojakson arvioinnin yhteydessä.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida myös erikseen lukuvuoden aikana. Näissä arvioineissa menestyneitä palkitaan esimerkiksi diplomeilla lukuvuoden päättyessä.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] *28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa.* (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	joista voi olla hylättyjä opintoja enintään
2–5 opintopistettä	0 opintopistettä
6–11 opintopistettä	2 opintopistettä
12–17 opintopistettä	4 opintopistettä
18 opintopistettä tai enemmän	6 opintopistettä

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Ylivieskan lukion opetussuunnitelmassa muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan kussakin opintojaksossa ilmoitetulla tavalla.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] *asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia*

opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]*laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:*

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä.* (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]*laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:*

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta.* (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)
6. *oikeutta saada erityisopetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §, muutettu lailla 801/2024)*

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

[Lukiolain] *49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta hallintotuomioistuimeen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 §, muutettu lailla 165/2022)*

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto- oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] *1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä.* (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritetut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimääristä

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/ elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus -kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärätsekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja-kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Ylivieskan lukion arviointiin liittyviä asioita käsitellään opetussuunnitelman luvussa 5.2. Lisäksi arvioinnin laatua seurataan säännöllisillä opiskelijakyselyillä, opettajien laatu- ja arviointityöryhmissä sekä lukion kehittämistyössä.

Lukion arvioinnin kehittämiseen liittyvät olennaisesti myös perusopetuksen arviointi ja ylioppilastutkintoaineiden arviointiperusteet.

7. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

7.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

7.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*

- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä

paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Ylivieskan lukion toimintakulttuuriin liittyvät laaja-alaisen osaamisen alueet seuraavasti:

- oppiva yhteisö tukee hyvinvointiosaamisen, eettisen ja ympäristöosaamisen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen osa-alueita
- tiimitoiminta tukee ja vahvistaa vuorovaikutusosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista
- lukion kansainvälinen toiminta tulee erityisesti globaalia ja kulttuuriosaamista.

8. Oppiaineet

8.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö-ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa ***monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen*** *sekä* ***yhteiskunnallinen osaaminen****. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa ***eettisyyttä****,* ***ympäristöosaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaanja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisenja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä,ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti,eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

8.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

ÄI1-3 Äidinkieli 1, 4 op (ÄI1-3)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen
- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (Moduuli 1): Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Annetaan välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Tuetaan keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieli ja tekstitietoisuus (Moduuli 2): Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutus 1 (Moduuli 3): Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduulit 1 - 3: Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opintojaksosta annetaan yksi arvosana ja tapauskohtaisesti voidaan arvioida opintosuoritus myös moduuleittain.

Laaja-alainen osaamisen arviointi näkyy opintojakson aikana tehtävissä tehtävissä ja työskentelymenetelmissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä.

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Lähtökohtaisesti Ylivieskan lukiossa äidinkielen ja kirjallisuuden opintojaksoja ei suositella opiskeltavaksi itsenäisesti. Tarvittaessa keskustele opintojakson itsenäisestä suorittamisesta äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan kanssa. Lisätietoja saa LOPS2021 kohdasta 5.2.2.

ÄI4 Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti,eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaisissa sanataideharjoituksissa korostuvat erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli 4: Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opintojaksosta annetaan yksi arvosana ja tapauskohtaisesti voidaan arvioida opintosuoritus myös moduuleittain.

Laaja-alainen osaamisen arviointi näkyy opintojakson aikana tehtävissä tehtävissä ja työskentelymenetelmissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Lähtökohtaisesti Ylivieskan lukiossa äidinkielen ja kirjallisuuden opintojaksoja ei suositella opiskeltavaksi itsenäisesti. Tarvittaessa keskustele opintojakson itsenäisestä suorittamisesta äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan kanssa. Lisätietoja saa LOPS2021 kohdasta 5.2.2.

ÄI5-7 Äidinkieli 2, 4 op (ÄI5-7)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen
- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tekstien tulkinta 1 (Moduuli 5): Vaikuttamisen ja argumentoinnin kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon ja monilukutaidon kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kirjoittaminen 1 (Moduuli 6): Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisenja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen sekä monilukutaidon kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista . Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutus 2 (Moduuli 7): Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduulit 5 - 7: Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opintojaksosta annetaan yksi arvosana ja tapauskohtaisesti voidaan arvioida opintosuoritus myös moduuleittain.

Laaja-alainen osaamisen arviointi näkyy opintojakson aikana tehtävissä tehtävissä ja työskentelymenetelmissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Lähtökohtaisesti Ylivieskan lukiossa äidinkielen ja kirjallisuuden opintojaksoja ei suositella opiskeltavaksi itsenäisesti. Tarvittaessa keskustele opintojakson itsenäisestä suorittamisesta äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan kanssa. Lisätietoja saa LOPS2021 kohdasta 5.2.2.

ÄI8 Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli 8: Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opintojaksosta annetaan yksi arvosana.

Laaja-alainen osaamisen arviointi näkyy opintojakson aikana tehtävissä tehtävissä ja työskentelymenetelmissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityylisiä ja -lajisia tekstejä.

Lähtökohtaisesti Ylivieskan lukiossa äidinkielen ja kirjallisuuden opintojaksoja ei suositella opiskeltavaksi itsenäisesti. Tarvittaessa keskustele opintojakson itsenäisestä suorittamisesta äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan kanssa. Lisätietoja saa LOPS2021 kohdasta 5.2.2.

ÄI9 Vuorovaikutus 3, PUHVI, 2 op (ÄI9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Lisäksi vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli 9: Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opintojaksosta annetaan yksi arvosana.

Laaja-alainen osaamisen arviointi näkyy opintojakson aikana tehtävissä tehtävissä ja työskentelymenetelmissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä. Opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli Puhvi-kokeeseen.

Lähtökohtaisesti Ylivieskan lukiossa äidinkielen ja kirjallisuuden opintojaksoja ei suositella opiskeltavaksi itsenäisesti. Tarvittaessa keskustele opintojakson itsenäisestä suorittamisesta äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan kanssa. Lisätietoja saa LOPS2021 kohdasta 5.2.2.

ÄI10 Kohti kirjoituksia, kirjoitustaito, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys otetaan huomioon opintojakson aineistojen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli 10: Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opintojaksosta annetaan yksi arvosana.

Laaja-alainen osaamisen arviointi näkyy opintojakson aikana tehtävissä tehtävissä ja työskentelymenetelmissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin. Opintojakso valmistaa opiskelijaa kirjoitustaidon ylioppilaskokeeseen.

Lähtökohtaisesti Ylivieskan lukiossa äidinkielen ja kirjallisuuden opintojaksoja ei suositella opiskeltavaksi itsenäisesti. Tarvittaessa keskustele opintojakson itsenäisestä suorittamisesta äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan kanssa. Lisätietoja saa LOPS2021 kohdasta 5.2.2.

ÄI11 Kohti kirjoituksia, lukutaito, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kehitetään vaikuttamisen, argumentoinnin ja omien tekstien tuottamisen taitoa.Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon. Paikallinen opintosuunnitelma tukee kaikilta osin laaja-alaisuuden toteutumista lukiossa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli 11: Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opintojaksosta annetaan yksi arvosana.

Laaja-alainen osaamisen arviointi näkyy opintojakson aikana tehtävissä tehtävissä ja työskentelymenetelmissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan

tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen. Opintojakso valmistaa opiskelijaa lukutaidon ylioppilaskokeeseen.

Lähtökohtaisesti Ylivieskan lukiossa äidinkielen ja kirjallisuuden opintojaksoja ei suositella opiskeltavaksi itsenäisesti. Tarvittaessa keskustele opintojakson itsenäisestä suorittamisesta äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan kanssa. Lisätietoja saa LOPS2021 kohdasta 5.2.2.

ÄI12 Kielenhuollon tuki, 2 op (ÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tiedostuu kielen- ja tekstinhuollon merkityksestä erilaisissa teksteissä.
- Opiskelija pääsee eroon toistuvista ja tekstin luettavuutta haittaavista virheistä.
- Opiskelija pystyy tuottamaan kielellisesti moitteetonta tekstiä ja oppii kriittisesti arvioimaan lukemansa kieliasua.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältö on joustava, ja se muokkautuu sen mukaan, missä kielen - ja tekstinhuoltoon liittyvissä asioissa kurssille tulevilla on ongelmia.
- Opintojaksossa tehdään asiatekstin rakenteeseen, sisältöön, tyyliin ja kieleen liittyviä harjoituksia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa korostuu etenkin vuorovaikutusosaaminen. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Omien tekstien tuottaminen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukevat aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Keskeisenä arvioinnin kohteena ovat yleiskielen sekä tekstien tuottamisen hallinta. Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä ja opiskelijan halutessa myös arvosana.

Laaja-alainen osaamisen arviointi näkyy opintojakson aikana tehtävissä tehtävissä ja työskentelymenetelmissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää tietojaan ja taitojaan kielestä ja kielenkäytöstä, jotta hän pystyy paremmin ja tarkoituksenmukaisemmin käyttämään kieltä kaikenlaisissa tilanteissa, niin muodollista yleiskieltä edellyttävissä teksteissä kuin rennossa arkijutustelussakin.

Lähtökohtaisesti Ylivieskan lukiossa äidinkielen ja kirjallisuuden opintojaksoja ei suositella opiskeltavaksi itsenäisesti. Tarvittaessa keskustele opintojakson itsenäisestä suorittamisesta äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan kanssa. Lisätietoja saa LOPS2021 kohdasta 5.2.2.

ÄI13 Kirjoittamisen tuki, 2 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Pyritään antamaan opiskelijalle valmiudet menestyä lukion äidinkielen opinnoissa.
- Pyritään vahvistamaan opiskelijan kirjallista ilmaisua.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tekee äidinkielen lukutaidon ja kirjoitustaidon tehtäviä opettajan avustamana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun ja tekstien keinoja. Vaikuttamisen, argumentoinnin ja omien tekstien tuottaminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja.

Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekäoman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Jakso tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä, jonka saaminen edellyttää itsearviointia.

Laaja-alainen osaamisen arviointi näkyy opintojakson aikana tehtävissä tehtävissä ja työskentelymenetelmissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voivat valita kaikki, jotka tarvitsevat tukea äidinkielen kirjallisissa tehtävissä. Opintojaksolla tuetaan henkilökohtaisesti opiskelijan luku- ja kirjoitustaitoja, ja siellä voi tehdä äidinkielen lukutaidon ja kirjoitustaidon tehtäviä opettajan avustamana. Opintojakso toteutetaan hajautettuna lukuvuoden / lukuvuosien aikana.

Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän, kun on ollut läsnä 30 tuntia.

Lähtökohtaisesti Ylivieskan lukiossa äidinkielen ja kirjallisuuden opintojaksoja ei suositella opiskeltavaksi itsenäisesti. Tarvittaessa keskustele opintojakson itsenäisestä suorittamisesta äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan kanssa. Lisätietoja saa LOPS2021 kohdasta 5.2.2.

ÄI14 Lukudiplomi, 2 op (ÄI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Luetaan proosaa, draamaa ja lyriikkaa.
- Kehitetään kirjallisuudesta kirjoittamisen ja keskustelun taitoja.
- Syvennetään lukutaitoa ja -tekniikkaa.
- Pyritään virittämään myös jatkuva lukuharrastus.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Luettavista kirjoista päätetään kurssin alussa.
- Valitaan kotimaisia klassikkoja, maailmankirjallisuuden klassikkoja, nykykirjallisuutta ja teemakirjallisuutta.
- Luettavat teokset voivat esimerkiksi kietoutua jonkin aihepiirin (esim. luonto-, rakkaus-, rikosaiheen) ympärille tai edustaa eri kirjallisuudenlajeja (esim. fantasia-, kauhu- tai dekkarikirjallisuutta).
- Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan verkkokirjallisuuteen ja keskustellaan kirjallisuudesta verkossa.
- Kirjatarjonnassa otetaan huomioon paikallisuus.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Hyvinvointiosaaminen

Monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä ja lukudiplomi.

Laaja-alainen osaamisen arviointi näkyy opintojakson aikana tehtävissä tehtävissä ja työskentelymenetelmissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija saa ohjeita ja reittiehdotuksia proosan ja runojen maailmaan, kun tarkastellaan kirjoja eri näkökulmista. Erilaisten käsittelytapojen ja harjoitusten avulla opitaan oivaltamaan kaunokirjallisten tekstien vihjeet ja tulkitsemaan kirjallisuutta entistä paremmin.

Lähtökohtaisesti Ylivieskan lukiossa äidinkielen ja kirjallisuuden opintojaksoja ei suositella opiskeltavaksi itsenäisesti. Tarvittaessa keskustele opintojakson itsenäisestä suorittamisesta äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan kanssa. Lisätietoja saa LOPS2021 kohdasta 5.2.2.

ÄI15 Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Pyritään siihen, että kirjoittamisesta tulisi kiehtova, luotettava ystävä.
- Harjoitetaan kirjoittamisen eri osa-alueita.
- Kurssin avulla saa myös kirjoitelmiin sanataiteilijan otteen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kirjoitetaan monenlaisia pieniä harjoituksia, joista siirrytään kokeilemaan runoja ja pidempiä tekstejä.
- Käsitellään mm. kerronnan keinoja: kuvausta, dialogia ja kerrontaa, erilaisia kertojaratkaisuja, juonen kehittelyä, aukkoisuutta ja aikaa kertovan tekstin osana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan hyvinvointiosaamisen kehittymistä ja vahvistaa opiskelijan identiteettiä. Opiskelussa harjaannutaan oman osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kirjoittaminen antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alainen osaamisen arviointi näkyy opintojakson aikana tehtävissä tehtävissä ja työskentelymenetelmissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssi tarjoaa työvälineitä ja keinoja etsiä ja kokeilla uusia kirjallisen ilmaisun tapoja.

Lähtökohtaisesti Ylivieskan lukiossa äidinkielen ja kirjallisuuden opintojaksoja ei suositella opiskeltavaksi itsenäisesti. Tarvittaessa keskustele opintojakson itsenäisestä suorittamisesta äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan kanssa. Lisätietoja saa LOPS2021 kohdasta 5.2.2.

8.2. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten rooliaopetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että

vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensarajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan*

pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*

- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

8.2.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1)

Opintojaksot

RUA1-2 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 4 op (RUA1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1), Pakollinen
- Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään ruotsin kielen taitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.1 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja B1.2 (taito tuottaa tekstejä).*

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittelee kielenkäyttöä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa*
- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan ruotsin kielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä asiakkaana vaate- tai ravitsemusliikkeessä liikkuessaan paikkakunnilla, joissa ruotsinkieltä puhutaan.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *vertailua äidinkieleen ja muihin kieliin ruotsin näkökulmasta*
- *tavoitteiden asettelu lukion A-ruotsin opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen ruotsin kielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

- *pohjoismaiset ja kansainväliset suhteet arjessa ja lähiympäristössä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *erilaiset ruotsin puhujat autenttisissa ympäristöissä, puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *ruotsin kielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen, ruotsin eri variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit eri medioissa*

Paikallinen lisäys

- Moduulit 1-2 johdattavat opiskelijaa kohti ruotsin kielen A-tason opintoja lukiossa. Moduuleissa teemana ovat tutut ja arkipäiväiset aiheet kuten perhe, ystävyys, koulu ja digitaalisuus. Varsinkin alussa sisältö on pääosin kertaavaa, mutta loppua kohti tartutaan uusiin teemoihin ja uuteen kielioppiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tässä opintojaksossa näkyy erityisesti **hyvinvointiosaaminen** ja **vuorovaikutusosaaminen**. Näitä laaja-alaisen osaamisen alueita harjoitellaan tuttujen ja arkipäiväisten teemojen avulla, kuten esimerkiksi ystävyys, koulu, harrastukset ja rahankäyttö.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulit 1-2 johdattavat opiskelijaa kohti ruotsin kielen A-tason opintoja lukiossa. Moduuleissa teemana ovat tutut ja arkipäiväiset aiheet kuten perhe, ystävyys, koulu ja digitaalisuus. Varsinkin alussa sisältö on pääosin kertaavaa, mutta loppua kohti tartutaan uusiin teemoihin ja uuteen kielioppiin. Moduleita 1 ja 2 ei voi suorittaa itsenäisesti. Moduulit 1 ja 2 vastaavat A-ruotsin vuoden

2016 opetussuunnitelman kursseja 1 ja 2, mutta sisällöltään niin, että moduuli 1 on puoli kurssia ja moduuli 2 on 1.5 kurssia. Tentittäessä esim. A-ruotsin kurssia 2, sisältö täytyy sopia opettajan kanssa.

RUA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Moduulin keskeiseen aiheeseen eli naapurimaan pääkaupunkiin Tukholmaan sekä teemaan suomalaisena Euroopassa tutustutaan eri medioita hyväksikäyttäen

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*

Paikallinen lisäys

- Tietämystä eurooppalaisista elämäntavoista laajennetaan Tukholmasta vertailun avulla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Näitä laaja-alaisen osaamisen teemoja harjoitellaan muun muassa tutustumalla Ruotsin pääkaupunkiin Tukholmaan, vertaamalla pohjoismaista ja mannereurooppalaista tapakulttuuria sekä pohtimalla median keinoja ja median merkitystä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan siihen, miten esimerkiksi monikulttuurisuus näkyy suomalaisessa yhteiskunnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Moduulin aikana saa lisää valmiuksia selviytyä erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tulee tietoiseksi itsestään suomalaisena kielen käyttäjänä. Hän vertailee suomalaisen kulttuurin käytöstapoja muihin Pohjoismaihin ja Manner-Eurooppaan. Hän tulee tietoiseksi eri kulttuurien käytöstavoista ja ymmärtää niiden merkityksen kulttuurien välisessä kommunikoinnissa. Lisäksi tutustutaan eri medioiden maailmaan. Moduulin 3 voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä. Moduuli 3 vastaa kurssia 3.

RUA4 Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ruotsiksi*
- *kehittää taitoaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää eri tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan yhdessä ruotsinkielisiin medioihin netissä kuten lehdet, Instagram ja muut sosiaalisen median kanavat.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

- *pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ja sen tausta*
- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Sosiaalisen median kautta tutustutaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoihin ja tarkastellaan, miten nykyaikana siellä nousee esille esim. ihmisoikeuskysymykset.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista harjoitellaan mm. paikalliseen politiikkaan vaikuttamisen kautta. Lisäksi pohditaan armeijan merkitystä ja tarpeellisuutta sekä ihmisoikeuksien historiaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on vahvistaa opiskelijaa ilmaisemaan oma näkemyksensä ja mielipiteensä ruotsin kielellä vastaanottaja tai puhekumppani huomioiden.

Hyvinvointiosaaminen

Moduulissa ihmisen hyvinvointi tulee esille, kun tarkastellaan ihmiskunnan historiaa ja henkilöitä, jotka ovat merkittävästi vaikuttaneet yhteiskunnallisiin asioihin ihmisten hyvinvointia lisäten.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Moduulissa pohditaan myös kriittistä kuluttamista ja kriittistä mainonnan tarkastelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulin aluksi kerrataan ja vahvistetaan aiemmin opittua kielioppia. Myöhemmin kieliopin puolella painottuu selkeästi A-tason osaaminen. Keskeisiä teemoja ovat mm. mainonta ja vastuullinen kuluttaminen, yhteiskunnallinen vaikuttaminen sekä maanpuolustus. Tekstit ja niiden sanasto muuttuvat haastavammiksi ja spesifimmiksi. Moduulin 4 voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä. Moduuli 4 vastaa kurssia 4.

RUA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Moduulin keskiössä on kestävä tulevaisuus painopisteenä paikalliset innovaatiot ja elinkeinoelämä.
- Tavoitteena on, että opiskelija pystyy yhdistämään ja syventämään oppimaansa lähialueen olosuhteet huomioiden

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*

- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson painopistealueita ovat **monitieteinen** ja **luova osaaminen**. Tälle perustana ovat käsitteet tieto ja tiede sekä teknologia ja digitalisaatio**.** Tavoitteena on, että opiskelija syventää tiedonhakutaitojaan, oppii vertailemaan eri tietolähteitä ja rohkaistuu ilmaisemaan mielipiteensä moduulin aihepiireistä entistä varmemmin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista. Tässä moduulissa aletaan jo hieman tutustua A-ruotsin ylioppilaskoetasoiseen materiaalin. Ne eivät ole vielä arvioinnin perusteena, mutta opiskeilja saa jo hieman esimakua siitä, mille tasolle on tarkoitus päästä, jotta ylioppilaskirjoitukset onnistuvat. Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä. Moduuli 5 vastaa kurssia 5.

RUA6 Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään ruotsiksi myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on rohkaista opiskelijaa hyödyntämään lähialueen ruotsinkielisten oppilaitosten tarjoamia jatko-opiskelumahdollisuuksia. Moduulin aikana kannustetaan

opiskelijoita ymmärtämään ruotsin kielen osaamisen merkitys tulevaisuuden työelämässä.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *ruotsin kielen rooli jatkossa opiskelijan elämässä ja kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina (vapaaehtoistoiminta, kansalaisjärjestöt)*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tärkeimmät opintojakson painopistealueet ovat **vuorovaikutus- ja yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.** Jakson aikana harjoitellaa keskeisiä työelämän taitoja (CV:n ja työhakemuksen laatiminen, työhaastattelu ruotsin kielellä tai vaihtoehtoisesti parin kanssa videoiden tehty työhaastattelu). Muita keskeisiä opintokokonaisuuksia ovat opinto- ja urasuunnittelu sekä työskentely muissa Pohjoismaissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa ruotsin kielellä myös muualla kuin Suomessa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä. Moduulissa jatketaan tutustumista ylioppilaskoetason mukaisiin tehtäviin. Ne eivät edelleenkään vaikuta arviointiin. Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä. Moduuli 6 vastaa kurssia 6.

RUA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hakee aiheeseen liittyvää tietoa ja laajentaa ilmaisuvarastoaan*

- *osallistuu myös laajempiin suullisiin ja kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi.*

Paikallinen lisäys

- Moduulissa painotetaan vaativamman, globaaleja ympäristökysymyksiä käsittelevän kieliaineksen ymmärtämistä ja työstämistä. Kestävää elämäntapaa lähestytään opiskelijan oma elinpiiri huomioiden.Kannustetaan opiskelijaa tutustumaan globaaleihin ympäristökysymyksiin eri medioita hyödyntäen.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen ovat seitsemännen opintokokonaisuuden keskeisiä osioita. Osaamista kartutetaan ekologisen, taloudellisen, kulttuurisen ja sosiaalisen kestävyyden näkökulmasta. Painopistealueena ovat ympäristö- ja moraalikysymykset.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Moduulissa käsitellään eri tekstilajien tekstejä erilaiset lukijaryhmät huomioiden. Tässä hyödynnetään sosiaalista mediaa sekä tiedon hankinnassa että sen jakamisessa. Moduulissa jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmista ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet. Moduulissa huomioidaan lähestyvä ylioppilaskoe niin että ylioppilaskokeiden eri tehtävätyyppeihin tutustutaan syvemmin. Ne eivät edelleenkään vaikuta arviointiin. Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä. Moduuli 7 vastaa kurssia 7.

RUA8 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja sen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Moduulin aikana lukiossamme tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä suullisissa vuorovaikutustilanteissa, olipa kyse arkipäiväisestä jutustelusta tai virallisesta tilanteesta. Näin opiskelija saa valmiuksia hyödyntää oppimaansa erilaisissa pohjoismaisissa yhteyksissä, niin lomamatkalla kuin työssä. Päämääränä on tarjota opiskelijalle työkaluja jatkuvaan suullisen kielitaidon kehittämiseen.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *ruotsin puhujien taustojen tai äidinkielten vaikutus puhetilanteissa*
- *dialogisuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Suullisen kielitaidon lisäksi opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan **vuorovaikutusosaamista** erilaisissa sosiaalisissa konteksteissa.. Keskeisiä taitoja ovat puhekumppanin huomioonottaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduulin alussa opiskelijalle esitellään tavoitteet ja sovitaan arvioinnin perusteet. Arvioinnin perustana on opiskelijan aktiivisuus ja halu kehittää suullista kielitaitoaan ja vuorovaikutuksessa toimimista. Arvioinnilla (sekä vertais- että itsearviointia) kannustetaan opiskelijaa aktiiviseen ja jatkuvaan työskentelyyn tavoitteiden saavuttamiseksi. Moduulin arviointia tukee Opetushallituksen laatima valtakunnallinen suullisen kielitaidon koe.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa 8 syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Opintojaksossa kerrataan oppimäärän aiemmissa moduuleissa käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Moduulia 8 ei voi suorittaa itsenäisesti, koska on kyse suullista taitoa harjoittavasta opintojaksosta. Moduuli 8 vastaa A-ruotsin moduulia 8, mutta suoritetaan usein B-ruotsin moduulilla 6, jos osallistujia on vähän. Moduulin 8 suullisen kokeen voi kuitenkin tehdä A-tasoisena, vaikka opiskelee B-ruotsin moduulia 6.

RUA9 Kohti kirjoituksia, 2 op (RUA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on valmistaa opiskelijaa tuleviin A-ruotsin ylioppilaskirjoituksiin. Moduulin aikana harjoitellaan monipuolisesti niitä taitoja, joita opiskelija tarvitsee lähestyvissä ylioppilaskirjoituksissa. Taitoja harjoitellaan pääosin sähköisessä muodossa hyödyntäen aiempia ylioppilaskirjoitusten materiaaleja, kuitenkaan suullisia harjoituksia unohtamatta. Tämän moduulin jälkeen opiskelija on valmis osallistumaan A-tason preliminääriin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana A-tason kielen osaamista harjoitellaan monipuolisesti sekä suullisten että kirjallisten harjoitusten kautta. Sanaston kertaukset ja laajennukset valitaan yhdessä opiskelijoiden tarpeen mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla syvennetään ylioppilaskirjoituksissa tarvittavaa osaamista valmennuskurssin luonteisesti. Ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia taitoja ja osaamista harjoitellaan sekä suullisesti että sähköisten, ylioppilaskoetta vastaavien harjoitusten avulla. Moduuli 9 suositellaan opiskeltavaksi oppitunneilla eikä itsenäisesti, koska moduulissa keskiössä ovat ylioppilaskoetason tehtävät. Moduuli 9 vastaa A-ruotsin kurssia 9.

RUA10 Kuuntelu, 1 op (RUA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on valmistaa opiskelijaa tuleviin A-ruotsin ylioppilaskirjoituksiin. Moduulin aikana harjoitellaan kuuntelutaitoa, jota opiskelija tarvitsee lähestyvissä ylioppilaskirjoituksissa. Taitoja harjoitellaan pääosin sähköisessä muodossa hyödyntäen aiempia ylioppilaskirjoitusten äänitemateriaaleja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskiössä ovat aiemmat ylioppilaskoetason materiaalit. Sen lisäksi opiskelijaa kannustetaan tutustumaan muuhun ruotsinkieliseen audiomateriaaliin, jota löytyy muun muassa netistä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Moduulissa harjoitellaan kaikkia laaja-alaisen osaamisen alueita 1-6.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan hyväksytty/hylätty periaatteella. Hyväksytyn merkinnän saa, kun osallistuu kuuntelutunneille ja tekee annetut tehtävät.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ylioppilaskirjoituksiin valmentava opintojakso, jonka jälkeen opiskelija on valmis osallistumaan A-tason preliminääriin ja A-tason ylioppilaskirjoituksiin. Moduulia 10 ei voi suorittaa itsenäisesti, koska moduulin arviointi perustuu oppitunneilla tehtäviin ylioppilaskoetason kuuntelutehtäviin. Moduuli 10 vastaa A-ruotsin kurssia RUA11.

8.2.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

RUB0 Alkavien tuki, 2 op (RUB0)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin aikana opiskelija tulee tietoiseksi kielellisistä vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan sekä vahvistaa pohjaa jatkuvalle kielten opiskelulle.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduulissa laaditaan kieliprofiili, jossa opiskelijalla on mahdollisuus esitellä myös omaa paikallista ja seutukunnallista toimijuuttaan.
- Kieliprofiilin työstäminen on läpi opintojen jatkuva prosessi, ja siinä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä eri oppiaineiden välillä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista vahvistetaan pohtimalla omaa ajankäyttöä ja sen vaikutusta hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan edelleen mm. ääntämistä ja arkista viestintää harjoittelemalla, esim. kertomalla omista ystävistä ja heidän merkityksestään.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan tuoda esille käsittelemällä matkailu- ja kulttuurikokemuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen. Arviointiin voi kuulua myös opiskelijan itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulin tavoitteena on kerrata perusopetuksen ruotsin opintoja, ja moduuli luo hyvän pohjan tuleville ruotsin lukio-opinnoille. Kerrataan monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueita, muun muassa sanastoa ja kielioppia. Samalla harjoitellaan myös erilaisten tekstien ymmärtämistä niin luettuna kuin kuultuna. Moduulia ei voi suorittaa itsenäisesti. Moduuli 0 vastaa kurssia 9.

RUB 1-2 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 4 op (RUB1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan arkista viestintää ja ääntämistä. Kehitetään keskustelu- ja kuuntelutaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opetellaan kertomaan omasta elämästä, opiskelusta, ihmissuhteista sekä hyvinvoinnista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso ja siihen liittyvä laaja-alainen osaaminen arvioidaan monipuolisesti erilaisten kirjallisten ja suullisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen. Arviointi voi sisältää myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan myös tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman osaamisen kehittämiseksi.

Syvennetään erilaisia arkeen liittyviä vuorovaikutustaitoja. Käsiteltävät aihepiirit liittyvät nuorten omiin kiinnostuksen kohteisiin, esimerkiksi harrastuksiin, kouluun, ihmissuhteisiin sekä siihen, mitä hyvä elämä on.

Moduuleita 1 ja 2 ei voi suorittaa itsenäisesti. Moduulit 1 ja 2 vastaavat B-ruotsin vuoden 2016 opetussuunnitelman kursseja 1 ja 2, mutta sisällöltään niin, että moduuli 1 on puoli kurssia ja moduuli 2 on 1.5 kurssia.

RUB3 Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ohjautuu ymmärtämään ja arvostamaan erilaisia kulttuuri-identiteettejä. Hän tutustuu pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja ruotsinkielisiin tiedotusvälineisiin sekä hyödyntää niitä lähdeaineistoina erilaisissa kurssiin kuuluvissa tehtävissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja harjaantuu lukemaan sekä arvioimaan erilaisia ruotsinkielisiä tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso ja siihen liittyvä laaja-alainen osaaminen arvioidaan monipuolisesti erilaisten kirjallisten ja suullisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen. Arviointi voi sisältää myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Samalla vahvistetaan erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Moduulin 3 voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä. Moduuli 3 vastaa kurssia 3.

RUB4 Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia. Opiskelija oppii ymmärtämään erilaisia kulttuureja ja kulttuurien välisiä vuorovaikutussuhteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija syventää tietoaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen. Arviointi voi sisältää myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta. Kehitetään edelleen erilaisten tekstilajien tulkintaa. Kirjallisessa tuottamisessa keskitytään erityisesti oman mielipiteen ilmaisuun. Moduulin 4 voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä. Moduuli 4 vastaa kurssia 4.

RUB5 Opiskelu - ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjaannuttaa rakentavaa vuorovaikutusta erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä tilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan käsitys omasta osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemuksesta vahvistuvat. Myös opiskelijan ruotsin kielen hallitseminen niin jatko-opinnoissa kuin työelämässäkin tukevat opiskelijan elämänhallintaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan ymmärrys omasta identiteetistä ja eri kulttuurien välisistä vuorovaikutussuhteista vahvistuu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia. Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön. Moduulin 5 voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä. Moduuli 5 vastaa kurssia 5.

RUB6 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Moduulissa painottuu selkeästi **vuorovaikutusosaaminen**, sillä suullista kielitaitoa vahvistetaan kertaamalla arkisia tilanteita. Kehitetään vuorovaikutusosaamista erilaisissa elämänvaiheissa kohti aikuisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin kuuluu tärkeimpänä suullinen tuottaminen. Opiskelussa työstetään erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja harjoitellaan kirjallista tuottamista. Moduuliin kuuluu Opetushallituksen suullisen kielitaidon koe, josta saa erillisen todistuksen. Osana arviointia voi olla myös suullinen esitys joko ryhmässä tai yksin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta monipuolisesti eri tavoin, mm. ääntämistä harjoittelemalla. Harjoitellaan myös valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Samalla kerrataan ja laajennetaan aiempien moduulien keskeistä sanastoa. Moduulia 6 ei voi suorittaa itsenäisesti. Moduuli 6 vastaa kurssia 6.

RUB7 Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pohtii ekologista kestävyyttä, esimerkiksi luonnon monimuotoisuutta ja kestävää kuluttajuutta. Hän saa lisätietoa ilmasto-osaamisesta ja kiertotaloudesta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija pohtii yhteiskunnan oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa sekä yhteiskunnallista vaikuttamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija pohtii eettisyyttä, esim. sananvapautta, globaalissa media- ja teknologiamaailmassa. Hän syventää ymmärrystään suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso ja siihen sisältyvä laaja-alainen osaaminen arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen. Apuna voidaan käyttää itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään aiempien moduulien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta. Syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Moduulin 7 voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä. Moduuli 7 vastaa kurssia 7.

RUB8 Kirjoita, kuuntele, 2 op (RUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on vahvistaa opiskelijan kielitaitoa monipuolisesti ylioppilaskokeen kynnyksellä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kirjallisen tuottamisen harjoittelu ja vahvistaminen
- keskeisen kieliopin kertaus
- kuullun ymmärtämisen harjoittelu
- pohjoismaiseen kulttuurin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan ja vahvistetaan myös suullista kielitaitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan pohjoismaiseen kulttuuriin itse valitusta näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson alussa sovitaan yhteisesti opiskelijoiden kanssa, mitkä suoritukset S-merkintään vaaditaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulin tavoitteena on vahvistaa opiskelijan kielitaitoa ylioppilaskokeen kynnyksellä. Harjoitellaan erityisesti kirjallista tuottamista sekä lyhyiden että pitkien yo-tasoisten kirjoitelmien avulla. Lisäksi kerrataan keskeistä kielioppia sekä harjoitellaan kuullun ymmärtämistä esimerkiksi vanhojen ylioppilaskokeiden avulla. Opintojakson aikana voidaan myös tehdä pohjoismaiseen kulttuuriin liittyvä laajahko oma tuotos joko yksin tai pareittain. Moduulia 8 ei voi suorittaa itsenäisesti. Moduuli 8 vastaa kurssia 8.

RUB9 Kohti kirjoituksia, 2 op (RUB19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan lukion ruotsin B-oppimäärää.
- Vahvistetaan opiskelijan kielitaitoa ylioppilaskoetta varten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan ylioppilaskokeen eri osa-alueita.
- Syvennetään entisestään opiskelijan kielitietoa, tekstitaitoa sekä oman tekstin tuottamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson alussa sovitaan yhteisesti opiskelijoiden kanssa, mitkä suoritukset S-merkintään vaaditaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulin tavoitteena on kerrata lukion ruotsin B-oppimäärää ja vahventaa opiskelijan kielitaitoa ylioppilaskoetta varten. Harjoitellaan ylioppilaskokeen eri osa-alueita ja syvennetään entisestään opiskelijan kielitietoa, tekstitaitoa sekä oman tekstin tuottamista. Moduulia 9 ei voi suorittaa itsenäisesti. Moduuli 9 vastaa kurssia 11.

RUB10 Opintomatka Ruotsiin, 2 op (RUB110)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ruotsin kieleen ja kulttuuriin tutustuminen autenttisessa ympäristössä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tehdään opintomatka esimerkiksi Tukholmaan tai Luulajaan, jossa pääsemme kuulemaan ja puhumaan ruotsin kieltä autenttisessa ympäristössä. Pyritään tutustumaan paikallisiin nähtävyyksiin, jotka tukevat kielenopiskelun kulttuurista tietoutta. Moduulia ei voi suorittaa itsenäisesti. Moduuli 10 vastaa kurssia 10.

RUB11 Kuuntelu, 1 op (RUB111)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Harjaannuttaa ja syventää kuullun ymmärtämistä jo melko vaativissakin tilanteissa
- Vahvistaa myös opiskelijan tekstien tulkintataitoa ja laajennetaan sanavarastoa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan ylioppilaskokeiden tasoista kuullun ymmärtämistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson alussa sovitaan yhteisesti opiskelijoiden kanssa, mitkä suoritukset S-merkintään vaaditaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulin tavoitteena on harjoitella erityisesti ylioppilaskokeiden tasoista kuullun ymmärtämistä. Samalla vahvistetaan myös opiskelijan tekstien tulkintataitoa ja vahvistetaan sanavarastoa. Materiaalina hyödynnetään pääasiassa vanhoja ylioppilaskokeita. Moduulia ei voi suorittaa itsenäisesti. Moduuli 11 vastaa kurssia 12.

8.3. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja

asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit*

ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensarajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Kieliopinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
Englanti, *A-oppimäärä*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*
Muut kielet, *A-oppimäärä*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*
Englanti, *B1-oppimäärä*	*B1.2*	*B1.2*	*B1.2*
Muut kielet, *B1-oppimäärä*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1(A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
Englanti, *B2-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*B1.1*
Muut kielet, *B2-oppimäärä*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.2)*
Englanti, *B3-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*A2.2*
Aasian ja Afrikan kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*

- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

8.3.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

ENA0 Alkavien tuki, 2 op (ENA0)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Englannin perustaitojen vahvistaminen; kielioppi, sanasto, kuuntelut ja keskustelut.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kerrataan yläkoulun englannin sisältöjä ja painotetaan niitä asioita joissa opiskelijat kaipaavat tukea.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteissa korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tehtävänä on auttaa opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja identiteettiään englannin kielen käytön yhteydessä muiden opiskelijoiden kanssa sekä luoda itsevarmuutta tulevia kielten opintoja varten.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Pääsääntöisesti opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä, mutta halutessaan opettaja voi antaa myös arvosanan, jolloin arviointi tulee toteuttaa monipuolisesti.

• Suoritusmerkintä

• Opiskelijalta vaaditaan läsnäoloa tunneilla

• Vain perustellut vähäiset poissaolot hyväksytään

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijoiden englannin perustaitoja kertaamalla yläkoulun englannin sisältöjä kielitaidon eri osa-alueilla. Opintojakso on suunnattu erityisesti opiskelijoille, jotka kaipaavat erityistä tukea englannissa.

Itsenäinen suorittaminen: Opintojaksoa ei voida suorittaa itsenäisesti.

Vastaavuus: LOPS2021 ENA0 vastaa LOPS2016 kurssia ENA9

ENA1-2 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminentin, 4 op (ENA1ENA2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*

- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen (erityisesti omien vahvuuksien tunnistaminen ja sinnikkyyden vahvistaminen) lukio-opintoihin orientoitumisen kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen (yhdessä oppimisen taidot, sosiaaliset taidot) luokassa tapahtuvien vuorovaikutustilanteiden kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on avata lukion kieltenopiskelun tavoitteita suhteessa jatkuvaan oppimiseen ja tulevaisuuden tarpeisiin muutosten monikielisessä maailmassa. Opintojakso totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Opintojakson tehtävänä on tarkastella englannin kielen aseman kehittymistä lingua francana globaaleissa konteksteissa ja vuorovaikutustilanteissa, joissa englanti ei välttämättä ole kenenkään äidinkieli. Tehtävänä on myös tarkastella, miten kieli ja kielitaito vaikuttavat eettisesti kestävään toimintaan kaikessa viestinnässä. Opintojaksossa avataan rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) käsitettä keskeisenä kielitaidon osa-alueena.

Itsenäinen suorittaminen: opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Vastaavuus: LOPS2021 ENA1-2 vastaa LOPS2016 kursseja ENA1 ja ENA2

ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen (uteliaisuus ja motivaatio oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla, monilukutaito digiajassa) luovan toiminnan, itseilmaisun sekä kulttuuriin liittyvien tekstien tulkinnan kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali ja kulttuuriosaaminen (suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemus sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen) kulttuurisen ymmärtämisen syventämisen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä. Opintojaksossa tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka välittyvät kulttuurin kautta yksilölle ja yhteisölle. Taiteiden merkitystä tarkastellaan niiden vaikuttavuuden kautta. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä elämänpiirejään. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos.

Itsenäinen suorittaminen: Opiskelijan halutessa suorittaa opintojakso itsenäisesti, on hänen anottava lupaa rehtorilta ennen opintojakson alkamista. Opintojaksoja ENA0, ENA1-2, ENA8, ENA9, ENA10, ENA11 ei voida suorittaa itsenäisesti.

Vastaavuus: LOPS2021 ENA3 vastaa LOPS2016 kurssia ENA3

ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen (arvolähtöinen ja eettinen toiminta yhteiseksi hyväksi) osallisuuden ja aktiivisen toimijuuden korostumisen sekä ihmisoikeuksien ja tasa-arvokysymysten käsittelyn kautta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen (demokratiataidot, vaikuttaminen turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta) seuraavien sisältöalueiden kautta: vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa, ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo, yksilön vastuut ja velvollisuudet sekä neuvottelemisen taidot.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on kehittää ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Opintojaksossa

tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista englannin kielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Itsenäinen suorittaminen: Opiskelijan halutessa suorittaa opintojakso itsenäisesti, on hänen anottava lupaa rehtorilta ennen opintojakson alkamista. Opintojaksoja ENA0, ENA1-2, ENA8, ENA9, ENA10, ENA11 ei voida suorittaa itsenäisesti.

Vastaavuus: LOPS2021 ENA4 vastaa LOPS2016 kurssia ENA4

ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmäss*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen (kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus) kestävää tulevaisuutta rakentavien innovaatioiden ja monimutkaisten ongelmien käsittelyn kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen (oppimisen säätely, lähdekriittisyys ja jatkuva oppimisen taitojen kehittäminen, monilukutaito digiajassa) lähdekriittisyyden opiskelun ja englantiin tieteen kielenä tutustumisen myötä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali ja kulttuuriosaaminen (eettinen toimijuus globaalissa media- ja teknologiamaailmassa) kestävää tulevaisuutta rakentavien innovaatioiden ja monimutkaisten ongelmien ratkaisun käsittelyn kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, ja vahvistaa hänen tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Itsenäinen suorittaminen: Opiskelijan halutessa suorittaa opintojakso itsenäisesti, on hänen anottava lupaa rehtorilta ennen opintojakson alkamista. Opintojaksoja ENA0, ENA1-2, ENA8, ENA9, ENA10, ENA11 ei voida suorittaa itsenäisesti.

Vastaavuus: LOPS2021 ENA5 vastaa LOPS2016 kurssia ENA5

ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässsä, 2 op (ENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

globaali ja kulttuuriosaaminen nimenomaan kansainvälisten opiskelu ja työmahdollisuuksien tutkimisen kautta

Vuorovaikutusosaaminen

Lisäksi vuorovaikutus-osaaminen ryhmissä ja pareittain tapahtuvissa suullisissa harjoituksissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu moduulissa myös, painotuksena lähdekriittisyys, oppimisen säätely ja oppimistaitojen kehittäminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen laaja-alaisena osa-alueena toteutuu myös nimenomaan työelämävalmiuksien lisäämisen kautta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Opintojaksossa pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Opiskelijan halutessa suorittaa opintojakso itsenäisesti, on hänen anottava lupaa rehtorilta ennen opintojakson alkamista. **Opintojaksoja ENA0, ENA1-2, ENA8, ENA9, ENA10, ENA11 ei voida suorittaa itsenäisesti.**

LOPS2021 ENA6 vastaa LOPS2016 kurssia ENA6

ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*

- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa keskitytään kestävän kehityksen teemoihin, luonnon monimuotoisuuden ymmärtämiseen, sekä ilmasto-osaamiseen, joten eettisyys ja ympäristöosaaminen laaja-alaisena kokonaisuutena toteutuu opintojaksossa selkeästi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on valmistaa opiskelijaa maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua globaaleista ympäristökysymyksistä käytäviin keskusteluihin. Näkökulmia tarkastellaan opiskelijan omasta elinpiiristä käsin, mutta opintojaksossa tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Opiskelijan halutessa suorittaa opintojakso itsenäisesti, on hänen anottava lupaa rehtorilta ennen opintojakson alkamista. **Opintojaksoja ENA0, ENA1-2, ENA8, ENA9, ENA10, ENA11 ei voida suorittaa itsenäisesti.**

LOPS2021 ENA7 vastaa LOPS2016 kurssia ENA7

ENA8 Viestitä ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutus-osaaminen toteutuu moduulissa monipuolisten suullisten harjoitusten kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu myös, painotuksena uteliaisuus ja motivaatio oppia, sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali ja kulttuuriosaaminen toteutuu etenkin maailmankansalaisen asenteen sekä kansainvälisyysvalmiuksien kehittymisen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisen suullisen kielitaidon kokeen perusteella, ottaen huomioon opintojakson aikana tehdyt muut näytöt.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan kansainväliseen toimijuuteen, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen.

Opiskelijan halutessa suorittaa opintojakso itsenäisesti, on hänen anottava lupaa rehtorilta ennen opintojakson alkamista. **Opintojaksoja ENA0, ENA1-2, ENA8, ENA9, ENA10, ENA11 ei voida suorittaa itsenäisesti.**

LOPS2021 ENA8 vastaa LOPS2016 kurssia ENA8

ENA9 Jatkavien kertaus, 2 op (ENA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tuen antaminen englannin opiskeluun toisen vuoden opiskelijoille, jotka huomaavat tarvitsevansa lisää ohjausta englannin kielessä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Aikaisempien kurssien sisältöjen kertaaminen.
- Kurssilla vahvistetaan kielioppiasioiden hallintaa ja kasvatetaan sanavarastoa.
- Oppimateriaali jaetaan kurssilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tavoitteissa korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Opintojakson tehtävänä on auttaa opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja identiteettiään englannin kielen käytön yhteydessä muiden opiskelijoiden kanssa, missä painottuu yhteisten tavoitteiden saavuttaminen osana ryhmää.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Pääsääntöisesti opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä, mutta halutessaan opettaja voi antaa myös arvosanan, jolloin arviointi tulee toteuttaa monipuolisesti.

• *Suoritusmerkintä*

• *läsnäolokurssi*

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijoiden englannin perustaitoja kertaamalla englannin sisältöjä kielitaidon eri osa-alueilla. Opintojakso on suunnattu erityisesti opiskelijoille, jotka huomaavat kaipaavansa erityistä tukea englannin kielessä.

Opiskelijan halutessa suorittaa opintojakso itsenäisesti, on hänen anottava lupaa rehtorilta ennen opintojakson alkamista. **Opintojaksoja ENA0, ENA1-2, ENA8, ENA9, ENA10, ENA11 ei voida suorittaa itsenäisesti.**

LOPS2021 ENA9 vastaa LOPS2016 kurssia ENA10

ENA10 Kohti kirjoituksia, 2 op (ENA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa lukion englannin sisältöjä
- Opiskelija saa harjoitusta englannin ylioppilaskokeeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukion englannin sisältöjen kertaaminen
- Vanhojen ylioppilaskokeiden harjoitteleminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa harjoitetaan hyvinvointiosaamista, minkä tarkoitus on antaa lisävarmuutta englannin ylioppilaskoetta varten (vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen koetilanteessa).

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Harjoitellaan hyödyntämään opiskelijoiden jo olemassa olevaa globaali- ja kulttuuriosaamista englannin ylioppilaskoetta varten.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen ovat vahvasti esillä abiturienttien kertauksessa, koska opintojakson tavoite on hioa jokaisen yksilön oppimisen taidot sopiviksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen esiintyy opintojaksossa yhteisenä sosiaalisena toimintana, jonka tarkoitus on suoriutua ylioppilaskokeesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Pääsääntöisesti opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä, mutta halutessaan opettaja voi antaa myös arvosanan, jolloin arviointi tulee toteuttaa monipuolisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoite on valmistaa opiskelija tulevaa ylioppilaskoetta varten. Opetuksessa keskitytään englannin ylioppilaskokeessa vaadittavan sanaston hallintaan, tekstinymmärrystaitojen harjoitteluun, aineen kirjoittamiseen ja kieliopin kertaukseen tarpeen mukaan.

Opiskelijan halutessa suorittaa opintojakso itsenäisesti, on hänen anottava lupaa rehtorilta ennen opintojakson alkamista. **Opintojaksoja ENA0, ENA1-2, ENA8, ENA9, ENA10, ENA11 ei voida suorittaa itsenäisesti.**

LOPS2021 ENA10 vastaa LOPS2016 kurssia ENA12

ENA11 Kuuntelu, 1 op (ENA12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija:
- kehittää taitojaan englannin kielen kuuntelemisessa
- harjoittelee ylioppilaskokeen kuunteluosioita
- vahvistaa kuuntelemisen avulla kielellistä osaamistaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaisten kuunteluharjoitusten tekeminen
- painopisteenä valmentautuminen ylioppilaskokeen kuunteluosioon
- kuunnellaan vanhoja ylioppilaskokeita ja muuta materiaalia
- materiaali jaetaan tunneilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan uusia ja luovia tapoja etsiä ja yhdistellä merkityksiä kuuntelutehtävien yhteydessä. Monilukutaito on myös tärkeä osa kuuntelutehtävien kontekstin ymmärtämistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on harjoittaa opiskelijan myöhemmin opinnoissa, työelämässä, ulkomailla ja ylioppilaskokeessa tarvitsemia kuullun ymmärtämisen taitoja. Painopiste kurssin kuunteluharjoituksissa on ylioppilaskokeeseen valmistautumisessa ja siten ylioppilaskokeen kuunteluosioissa.

Opiskelijan halutessa suorittaa opintojakso itsenäisesti, on hänen anottava lupaa rehtorilta ennen opintojakson alkamista. **Opintojaksoja ENA0, ENA1-2, ENA8, ENA9, ENA10, ENA11 ei voida suorittaa itsenäisesti.**

LOPS2021 ENA11 vastaa LOPS2016 kurssia ENA11

8.3.2. B2 SAKSA (SAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

SAB20 Alkavien tuki, 2 op (SAB20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Etenkin vuorovaikutusosaaminen ja monitieteinen ja luova osaaminen, sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuvat opintojaksossa laaja-alaisten opintojen osa-alueista. Vuorovaikutusosaaminen toteutuu työskentelyn kautta; erilaisten oppitunnilla tehtävien harjoitusten kautta. Monitieteinen ja luova osaaminen näkyy muun muassa mahdollisten tiedonhankintaan liittyvien lyhyiden tehtävien kautta, koitetaan rohkaista siihen, että vähäistäkin kielitaitoa voi käyttää hyväksi tiedonhankinnassa. Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu esimerkiksi kieliportfolion täydentämisen kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu saksan opintonsa lukiossa aloittaville opiskelijoille. Opintojakson painopisteenä voidaan nähdä erilaisten arjessa ja matkustellessa tapahtuvien sosiaalisten kohtaamisten harjoitteleminen. Teemoina opintojaksossa ovat muun muassa oma elämä ja erilaiset asiointitilanteet arjessa sekä matkoilla. SAB32 ja SAB20 opintojaksot vastaavat LOPS2016 kursseja SAB32 ja SAB20.Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä.

SAB21 Perustason alkeet, 2 op (SAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisista kokonaisuuksista toteutuvat seuraavat osa-alueet: vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali ja -kulttuuriosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen toteutuu pareittain ja ryhmissä tapahtuvien harjoitusten kautta. Monitieteinen ja luova osaaminen puolestaan muun muassa oman oppimisen säätelyn ja jatkuvan oppimistaitojen kehittämisen kautta. Globaali ja -kulttuuriosaaminen toteutuu esimerkiksi kieliprofiilin täydentämisen kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotkatestaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on B2 ja B3 -oppimäärien yhteisryhmä. Painopisteenä opintojaksossa on erilaisten vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen. Opintojakson teemoihin kuuluu jokapäiväinen elämä, ihmissuhteet ja verkostot, vapaa-ajan vietto ja harrastukset, koulu ja erilaiset kiinnostuksen kohteet. SAB33 ja SAB21 vastaavat LOPS2016 kursseja SAB33 ja SAB21.Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä.

SAB22 Perustaso 1, 2 op (SAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Opiskelija tutustuu yhä syvällisemmin saksankielisten maiden tapoihin ja tottumuksiin sekä toisaalta oppii myös kertomaan Suomesta ja suomalaisuudesta kohdekielellä. Opintojakson teemoissa korostuu ajatus siitä, että kohdemaiden kulttuurin tunteminen on oleellinen osa kielitaitoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan saksankielisten maiden arkeen ja elämään, esimerkiksi juhliin ja ruokiin. Opintojakson aikana opitaan myös kertomaan Suomesta ja suomalaisista tavoista saksaksi. Samalla pohditaan sanattoman viestinnän merkitystä kommunikoinnissa. Kieliopin puolelta kerrataan ja opitaan uutta mm. perfektistä, adjektiivien vertailusta sekä sanajärjestyksestä. SAB22 vastaa moduulia SAB34 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja SAB22 ja SAB34. Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä.

SAB23 Perustaso 2, 2 op (SAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa korostuvat hyvinvointiosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Pohditaan mm. ihmisen elinkaarta, terveellisen ruokavalion merkitystä ja sitä, mikä elämässä on tärkeää. Toisaalta luodaan myös visioita tulevaisuuden työelämästä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeisiä teemoja ovat ihmisen elinkaari, ihmissuhteet sekä terveellinen ja hyvä elämä. Kieliopin puolelta opitaan uutta erityisesti verbiopista. SAB23 vastaa moduulia SAB34 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja SAB23 ja SAB34. Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä.

SAB24 Perustaso 3, 2 op (SAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan kulttuuriin laajasti, esimerkiksi musiikin, teatterin, elokuvien ja kirjallisuuden näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan edelleen erilaisia viestintätaitoja, mm. kykyä kertoa ja perustella oma mielipiteensä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan kulttuuria monipuolisesti useista eri näkökulmista ja tutustutaan mm. musiikkiin, elokuviin ja kirjallisuuteen saksankielisellä alueella. Kerrataan ja vahvistetaan erilaisten viestintästrategioiden käyttöä, erityisesti oman mielipiteen kertomista. Kieliopista kerrataan ja opitaan mm. eri sijamuotoja, pronomineja sekä sivulauseita.

SAB25 Perustaso 4, 2 op (SAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Opintojakso on suunnattu opiskelijalle, joka haluaa syventää saksan kielen taitojaan ja suunnittelee mahdollisesti saksan kielen kirjoittamista ylioppilaskirjoituksissa. Opintojaksossa kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sanaston ja kieliopin osalta. Olennaisena erona aiempiin opinto-jaksoihin on se, että ylioppilaskirjoitusten tasoiset tehtävät tulevat osaksi opintoja. Tässä opintojaksossa ne ovat vain tutustumistarkoituksessa. Tämän moduulin voi opiskella, vaikka saksaa ei valitse ylioppilaskirjoituksiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tässä opintojaksossa näkyvät erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Näitä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita harjoitellaan muun muassa tutustumalla ja vertailemalla suomalaista ja saksalaista koulutusjärjestelmää. Lisäksi perehdytään työelämän muutokseen ja omaan rahankäyttöön.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu opiskelijalle, joka haluaa syventää saksan kielen taitojaan ja suunnittelee mahdollisesti saksan kielen kirjoittamista ylioppilaskirjoituksissa. Moduulin aikana kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sanaston ja kieliopin osalta. Olennaisena erona aiempiin opinto-jaksoihin on se, että ylioppilaskirjoitusten tasoiset tehtävät tulevat osaksi opintoja. Tässä opintojaksossa ne ovat vain tutustumistarkoituksessa. Moduulin voi opiskella, vaikka saksaa ei valitse ylioppilaskirjoituksiin. Sab25 vastaa moduulia sab37 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja sab37 ja sab25. Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä.

SAB26 Perustaso 5, 2 op (SAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Moduulin aikana tarkennetaan opiskelijan henkilökohtaisia tavoitteita lähestyviä ylioppilaskirjoituksia ajatellen. Moduulin voi opiskella silti myös osallistumatta ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakso on suunnattu opiskelijalle, joka haluaa syventää saksan kielen taitojaan edelleen ja suunnittelee mahdollisesti saksan kielen kirjoittamista ylioppilaskirjoituksissa. Opintojaksossa kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sekä sanaston että kieliopin osalta. Olennaisena erona aiempiin opinto-jaksoihin on se, että ylioppilaskirjoitusten tasoiset tehtävät tulevat osaksi opintojaksoa ja niitä harjoitellaan aktiivisesti. Moduulin voi kuitenkin opiskella, vaikka saksaa ei valitse ylioppilaskirjoituksiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tässä opintojaksossa näkyvät erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen, eettisyys- ja ympäristöosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ensin mainittua laaja-alaisen

osaamisen osa-aluetta harjoitellaan muun muassa tutustumalla maahan- ja maastamuuton teemoihin. Eettisyys- ja ympäristöosaaminen näkyy opintojaksossa muun muassa niin, että teemoina ovat luonnonsuojelu, ilmastonmuutos ja ekologinen elämäntapa. Monitieteinen ja luova osaaminen tulee opintojaksossa esiin lähdekritiikkinä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu opiskelijalle, joka haluaa syventää saksan kielen taitojaan edelleen ja suunnittelee mahdollisesti saksan kielen kirjoittamista ylioppilaskirjoituksissa. Moduulin aikana kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sekä sanaston että kieliopin osalta. Olennaisena erona aiempiin opinto-jaksoihin on se, että ylioppilaskirjoitusten tasoiset tehtävät tulevat osaksi opintojaksoa ja niitä harjoitellaan aktiivisesti. Moduulin voi kuitenkin opiskella, vaikka saksaa ei valitse ylioppilaskirjoituksiin. Sab26 vastaa moduulia sab38 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja sab38 ja sab26. Moduulia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

SAB27 Perustason jatko 1, 2 op (SAB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Täsmennetään ja tarkennetaan opiskelun tavoitteita ja sisältöjä lähestyviä ylioppilaskirjoituksia ajatellen. Moduulin aikana opiskelijalle muodostuu käsitys omasta osaamisesta ylioppilaskirjoitustasolla.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sekä sanaston että kieliopin osalta. Painopisteenä on lähestyviin ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

monipuolisesti eri kielen osa-alueita harjoitellen. Opintojaksossa voidaan toteuttaa jokin kansainvälisyyteen liittyvä projekti lisäämään kulttuurista ymmärrystä esimerkiksi tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson opiskelusisällöissä kertautuvat laaja-alaisen osaamisen kaikkien kuuden osa-alueen aihesisällöt (01 - 06), tavoitteissa korostuu erityisesti Globaali- ja kulttuuriosaamisen (06) osa-alue ja erityisesti monilukutaitoa ja oman osaamisen itsearviointia kehittävissä toimintatavoissa Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) osa-alueet.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen. Kurssin toteutustavasta riippuen arvioinnin perusteena voi olla myös opiskelijan raportointi tai kurssikoe.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu opiskelijalle, joka haluaa syventää saksan kielen taitojaan edelleen ja suunnittelee mahdollisesti saksan kielen kirjoittamista ylioppilaskirjoituksissa. Moduulin aikana kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sekä sanaston että kieliopin osalta. Painopisteenä on lähestyviin ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen monipuolisesti eri kielen osa-alueita harjoitellen. Opintojaksossa voidaan toteuttaa jokin kansainvälisyyteen liittyvä projekti lisäämään kulttuurista ymmärrystä esimerkiksi tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Opintojakson voi kuitenkin opiskella, vaikka saksaa ei valitse ylioppilaskirjoituksiin. Sab27 vastaa moduulia sab39 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja sab39 ja sab27. Moduulia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

SAB28 Perustason jatko 2, 2 op (SAB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on tehdä opintomatka Saksan pääkaupunkiin Berliiniin ja tutustua saksan kieleen autenttisessa ympäristössä. Lisäksi tavoitteena on tutustua paikallisiin nähtävyyksiin, jotka tukevat kielenopiskelun kulttuurista tietoutta.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

- Opintomatkan järjestäminen Berliiniin yhteistyössä halukkaiden opiskelijoiden ja opettajien kesken.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän, kun osallistuu matkalle ja sen järjestelyihin sekä suorittaa opintomatkan aikana annetut tehtävät.

Opintojakson vapaa kuvaus

Toteutetaan opintomatkana Berliiniin. Moduulia sab28 ei voi suorittaa itsenäisesti. Moduuli sab28 vastaa moduulia sab310 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja sab310 ja sab28.

Opintojakson tarkoituksena on tehdä opintomatka Saksan pääkaupunkiin Berliiniin. Opintomatkaan osallistuminen vaatii yhteistä rahankeruuta ja muita järjestelyjä, joista sovitaan opintojakson alussa.

SAB29 Kuuntelu, 1 op (SAB29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on harjaannuttaa saksan kielen kuuntelutaitoja ylioppilaskirjoitustasolla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduulin aikana tehdään saksan kielen kuunteluharjoituksia ylioppilaskirjoitustasolla. Pääasiallisesti kuullun ymmärtämistä harjoitellaan aiempien ylioppilastehtävien avulla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson opiskelusisällöissä kertautuvat laaja-alaisen osaamisen kaikkien kuuden osa-alueen aihesisällöt (01 - 06).

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän, kun on ollut läsnä oppitunneilla ja tehnyt kuuntelutehtävät.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjaannutetaan saksan kielen kuullunymmärtämisen taitoja lähestyvät ylioppilaskirjoitukset silmällä pitäen. Kuullunymmärtämisharjoitukset ovat pääosin aiempia ylioppilaskirjoitusten tehtäviä. Moduuli sab29 vastaa moduulia sab311 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja sab311 ja sab29. Moduulia ei voi suorittaa itsenäisesti, koska arvioinnin perusteena on oppitunneilla tehtävät kuuntelutehtävät.

8.3.3. B2 RANSKA (RAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

RAB20 Alkavien tuki, 2 op (RAB20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla kerrataan yläkoulussa opiskeltua kielioppia ja sanastoa.

RAB21 Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuvat Vuorovaikutusosaamisen (02) ja Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) laaja-alaiset osaamisalueet niin opiskelusisältöinä, tavoitteina kuin toteutusmenetelminäkin. Opintojakson aikana täydennetään muiden kielten opinnoissa laadittua omaa kieliprofiilia, ja siltä osin sisältöihin kuuluu myös osia Globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaisesta osaamisalueesta (06).

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön työskentelytapojen ja vuorovaikutusosaamisen kehittymisestä sekä taitotason A1.2 tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa painotetaan viestinnän kulttuurista sopivuutta, tekstien tulkintataitoa ja suullista tuottamistaitoa, joita arvioidaan formatiivisesti opintojakson aikana. Vuorovaikutusta ja viestintästrategioiden käyttöä arvioidaan itse- ja vertaisarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB21/RAB33

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

Kurssin itsenäinen suorittaminen on mahdollista. Opintojakso vastaa edellisen LOPSin samaa kurssia.

RAB22 Perustaso 1, 2 op (RAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alainen osaamisalue (06) niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin. Opiskelusisältöihin kuuluu myössekä kohdekielisten alueiden että Suomen osalta myös vähemmistökielten asema, miltä osin toteutuu Yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alainen osaamisalue (04).

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön vuorovaikutusosaamisen kehittymisestä sekä taitotason A1.3 tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa painotetaan tekstien suullista tuottamistaitoa, jota arvioidaan formatiivisesti opintojakson aikana ja tekstien tulkintataitoa, jota arvioidaan summatiivisesti. Vuorovaikutusta ja viestintästrategioiden käyttöä arvioidaan itse- ja vertaisarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB22/RAB34

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Kurssin itsenäinen suorittaminen on mahdollista. Opintojakso vastaa edellisen LOPSin samaa kurssia.

RAB23 Perustaso 2, 2 op (RAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Hyvinvointiosaamisen laaja-alainen osaamisalue (01) niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu taitotason A1.3 mukaisten tekstien tulkinta- ja tuottamistaitojen kehittymiseen sekä taitotason A2.1 määrittelemien vuorovaikutustaitojen kehittymiseen. Taitoa toimia vuorovaikutuksessa arvioidaan niin itse- ja vertaisarviointina kuin opettajankin antamana arviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB23/RAB35

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitäja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Kurssin itsenäinen suorittaminen on mahdollista. Opintojakso vastaa edellisen LOPSin samaa kurssia.

RAB24 Perustaso 3, 2 op (RAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuvat erityisesti Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) sekä Globaali- ja kulttuuriosaamisen (06) laaja-alaiset osaamisalueet niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin. Toimintamenetelmät tukevat myös Vuorovaikutusosaamisen (02) laajalaisen osaamisalueen vahvistumista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön vuorovaikutusosaamisen kehittymisestä sekä taitotason A2.1 tavoitteiden toteutumiseen niin, että arvioinnissa painotetaan tekstien suullisen tuottamistaidon kehittymistä. Opintojaksossa tehtävää omaa kohdekielistä tuotosta ei arvioida tekstin tuottamisen näkökulmasta, vaan laaja-alaisen vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB24/RAB36

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Kurssin itsenäinen suorittaminen on mahdollista. Opintojakso vastaa edellisen LOPSin samaa kurssia.

RAB25 Perustaso 4, 2 op (RAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alainen osaamisalue (04) opiskelusisältöinä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön vuorovaikutusosaamisen kehittymisestä sekä taitotason A2.1 tavoitteiden toteutumiseen niin, että arvioinnissa painotetaan tekstien suullisen tuottamistaidon kehittymistä sekä kielenkäytön sopivuutta kohdekulttuurissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB25/RAB37

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Kurssin itsenäinen suorittaminen on mahdollista. Opintojakso vastaa edellisen LOPSin samaa kurssia.

RAB26 Perustaso 5, 2 op (RAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Monitieteinen ja luova osaaminen (03) sekä Vuorovaikutusosaaminen (02) moduulin tavoitteina ja menetelminä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön vuorovaikutusosaamisen ja luovan osaamisen kehittymisestä sekä taitotason A2.1 tavoitteiden toteutumiseen niin, että arvioinnissa painotetaan tekstin tulkitsemistaitoja ja viestin vastaanottajan huomiointiin liittyviä taitoja.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB26/RAB38

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Kurssin itsenäinen suorittaminen on mahdollista. Opintojakso vastaa edellisen LOPSin samaa kurssia.

RAB27 Kohti kirjoituksia, 2 op (RAB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Täsmennetään ja tarkennetaan opiskelun tavoitteita ja sisältöjä lähestyviä ylioppilaskirjoituksia ajatellen. Moduulin aikana opiskelijalle muodostuu käsitys omasta osaamisesta ylioppilaskirjoitustasolla.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sekä sanaston että kieliopin osalta. Painopisteenä on lähestyviin ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen monipuolisesti eri kielen osa-alueita harjoitellen. Opintojaksossa voidaan toteuttaa jokin kansainvälisyyteen liittyvä projekti lisäämään kulttuurista ymmärrystä esimerkiksi tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson opiskelusisällöissä kertautuvat laaja-alaisen osaamisen kaikkien kuuden osa-alueen aihesisällöt (01 - 06), tavoitteissa korostuu erityisesti Globaali- ja kulttuuriosaamisen (06) osa-alue ja erityisesti monilukutaitoa ja oman osaamisen itsearviointia kehittävissä toimintatavoissa Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) osa-alueet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen. Kurssin toteutustavasta riippuen arvioinnin perusteena voi olla myös opiskelijan raportointi tai kurssikoe.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB27/RAB39

Opintojakso on suunnattu opiskelijalle, joka haluaa syventää ranskan kielen taitojaan edelleen ja suunnittelee mahdollisesti ranskan kielen kirjoittamista ylioppilaskirjoituksissa. Moduulin aikana kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sekä sanaston että kieliopin osalta. Painopisteenä on lähestyviin ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen monipuolisesti eri kielen osa-alueita harjoitellen. Opintojaksossa voidaan toteuttaa jokin kansainvälisyyteen liittyvä projekti lisäämään kulttuurista ymmärrystä esimerkiksi tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Opintojakson voi kuitenkin opiskella, vaikka ranskaa ei valitse ylioppilaskirjoituksiin. Rab39 vastaa moduulia rab27 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja rab310 ja rab38. Moduulia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

RAB28 Opintomatka, 2 op (RAB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on tehdä opintomatka Ranskan pääkaupunkiin Pariisiin ja tutustua ranskan kieleen autenttisessa ympäristössä. Lisäksi tavoitteena on tutustua paikallisiin nähtävyyksiin, jotka tukevat kielenopiskelun kulttuurista tietoutta.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

- Opintomatkan järjestäminen Pariisiin yhteistyössä halukkaiden opiskelijoiden ja opettajien kesken.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB28/RAB310

Opintojakson tarkoituksena on tehdä opintomatka Ranskan pääkaupunkiin Pariisiin. Opintomatkaan osallistuminen vaatii yhteistä rahankeruuta ja muita järjestelyjä, joista sovitaan opintojakson alussa. Moduulia rab310 ei voi suorittaa itsenäisesti. Moduuli rab310 vastaa moduulia rab28 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja rab312 ja rab210.

RAB29 Kuuntelu, 1 op (RAB29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on harjaannuttaa ranskan kielen kuuntelutaitoja ylioppilaskirjoitustasolla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduulin aikana tehdään ranskan kielen kuunteluharjoituksia ylioppilaskirjoitustasolla. Pääasiallisesti kuullun ymmärtämistä harjoitellaan aiempien ylioppilastehtävien avulla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson opiskelusisällöissä kertautuvat laaja-alaisen osaamisen kaikkien kuuden osa-alueen aihesisällöt (01 - 06).

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB29/RAB311

Opintojaksossa harjaannutetaan ranskan kielen kuullunymmärtämisen taitoja lähestyvät ylioppilaskirjoitukset silmällä pitäen. Kuullunymmärtämisharjoitukset ovat pääosin aiempia ylioppilaskirjoitusten tehtäviä. Moduuli rab311 vastaa moduulia rab29 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja rab311 ja rab29. Moduulia ei voi suorittaa itsenäisesti, koska arvioinnin perusteena on oppitunneilla tehtävät kuuntelutehtävät.

8.3.4. B2 VENÄJÄ (VEB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

VEB20 Alkavien tuki, 2 op (VEB20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB32

VEB21 Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuvat Vuorovaikutusosaamisen (02) laaja-alaiset osaamisalueet niin opiskelusisältöinä, tavoitteina kuin toteutusmenetelminäkin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostuvat Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) laaja-alaiset osaamisalueet niin opiskelusisältöinä, tavoitteina kuin toteutusmenetelminäkin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana täydennetään muiden kielten opinnoissa laadittua omaa kieliprofiilia, ja siltä osin sisältöihin kuuluu myös osia Globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaisesta osaamisalueesta (06).

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB33

VEB22 Perustaso 1, 2 op (VEB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alainen osaamisalue (06) niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelusisältöihin kuuluu myös sekä kohdekielisten alueiden että Suomen osalta myös vähemmistökielten asema, miltä osin toteutuu Yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alainen osaamisalue (04).

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB34

VEB23 Perustaso 2, 2 op (VEB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Hyvinvointiosaamisen laaja-alainen osaamisalue (01) niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin.

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB35

VEB24 Perustaso 3, 2 op (VEB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostuvat erityisesti Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) sekä laaja-alaiset osaamisalueet niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuvat erityisesti Globaali- ja kulttuuriosaamisen (06) laaja-alaiset osaamisalueet niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin.

Vuorovaikutusosaaminen

Toimintamenetelmät tukevat myös Vuorovaikutusosaamisen (02) laajalaisen osaamisalueen vahvistumista.

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB36

VEB25 Perustaso 4, 2 op (VEB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alainen osaamisalue (04) opiskelusisältöinä.

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB37

VEB26 Perustaso 5, 2 op (VEB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Monitieteinen ja luova osaaminen (03) moduulin tavoitteina ja menetelminä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Vuorovaikutusosaaminen (02) moduulin tavoitteina ja menetelminä.

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB38

VEB27 Perustason jatko 1, 2 op (VEB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Eettisyyden ja ympäristöosaamisen (05) laaja-alaiset osaamisalueet moduulin sisältöinä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Globaali- ja kulttuuriosaamisen (06) laaja-alaiset osaamisalueet moduulin sisältöinä.

VEB28 Perustason jatko 2, 2 op (VEB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alainen osaamisalue (06) opiskelusisältöinä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lisäksi korostuu myös Monitieteinen ja luova osaaminen (03) opintojakson tavoitteissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Toteutetaan opintomatkana. VEB310.

VEB29 Kuuntelu, 1 op (VEB29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa tarvittavat tekstin tulkintataidot yo-koetta varten
- Opiskelija saa itsevarmuuden koetilannetta varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vanhat yo-kokeiden kuuntelutehtävät
- Kuuntelutekniikoihin perehtyminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Hyvinvointiosaaminen (01) menetelminä ja tavoitteina.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lisäksi korostuu myös Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) laaja-alainen osaaminen toimintamenetelminä.

Opintojakson vapaa kuvaus

VKB311

8.3.5. B3 SAKSA (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

SAB31 Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisista kokonaisuuksista etenkin vuorovaikutusosaaminen sekä globaali ja kulttuuriosaaminen toteutuvat tässä opintojaksossa. Vuorovaikutusosaaminen toteutuu monenlaisten luokassa tapahtuvien vuorovaikutustilanteiden kautta. Globaali ja kulttuuriosaaminen puolestaan toteutuu muun muassa oman kieliprofiilin laajentamisen kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu saksan opintonsa lukiossa aloittaville opiskelijoille. Painopisteenä opintojaksossa on erilaisten yksinkertaisten vuorovaikutustilanteiden harjoitteleminen, keskeisimmät viestintästrategiat ja tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset. Opintojaksossa hahmotetaan myös uuden kielen suhdetta opiskelijan jo valmiiksi osaamiinkieliin. SAB31 vastaa LOPS 2016 kurssia SAB31.Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä.

SAB32 Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Etenkin vuorovaikutusosaaminen ja monitieteinen ja luova osaaminen, sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuvat opintojaksossa laaja-alaisten opintojen osa-alueista. Vuorovaikutusosaaminen toteutuu työskentelyn kautta; erilaisten oppitunnilla tehtävien

harjoitusten kautta. Monitieteinen ja luova osaaminen näkyy muun muassa mahdollisten tiedonhankintaan liittyvien lyhyiden tehtävien kautta, koitetaan rohkaista siihen, että vähäistäkin kielitaitoa voi käyttää hyväksi tiedonhankinnassa. Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu esimerkiksi kieliportfolion täydentämisen kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu saksan opintonsa lukiossa aloittaville opiskelijoille. Opintojakson painopisteenä voidaan nähdä erilaisten arjessa ja matkustellessa tapahtuvien sosiaalisten kohtaamisten harjoitteleminen. Teemoina opintojaksossa ovat muun muassa oma elämä ja erilaiset asiointitilanteet arjessa sekä matkoilla. SAB32 ja SAB20 opintojaksot vastaavat LOPS2016 kursseja SAB32 ja SAB20.Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä.

SAB33 Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisista kokonaisuuksista toteutuvat seuraavat osa-alueet: vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali ja -kulttuuriosaaminen. Vuorovaikutusosaaminen toteutuu pareittain ja ryhmissä tapahtuvien harjoitusten kautta. Monitieteinen ja luova osaaminen puolestaan muun muassa oman oppimisen säätelyn ja jatkuvan oppimistaitojen kehittämisen kautta. Globaali ja -kulttuuriosaaminen toteutuu esimerkiksi kieliprofiilin täydentämisen kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on B2 ja B3 -oppimäärien yhteisryhmä. Painopisteenä opintojaksossa on erilaisten vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen. Opintojakson teemoihin kuuluu jokapäiväinen elämä, ihmissuhteet ja verkostot, vapaa-ajan vietto ja harrastukset, koulu ja erilaiset kiinnostuksen kohteet. SAB33 ja SAB21 vastaavat LOPS2016 kursseja SAB33 ja SAB21.Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä.

SAB34 Perustaso 1, 2 op (SAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Opiskelija tutustuu yhä syvällisemmin saksankielisten maiden tapoihin ja tottumuksiin sekä toisaalta oppii myös kertomaan Suomesta ja suomalaisuudesta kohdekielellä. Opintojakson teemoissa korostuu ajatus siitä, että kohdemaiden kulttuurin tunteminen on oleellinen osa kielitaitoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan saksankielisten maiden arkeen ja elämään, esimerkiksi juhliin ja ruokiin. Opintojakson aikana opitaan myös kertomaan Suomesta ja suomalaisista tavoista saksaksi. Samalla pohditaan sanattoman viestinnän merkitystä kommunikoinnissa. Kieliopin puolelta kerrataan ja opitaan uutta mm. perfektistä, adjektiivien vertailusta sekä sanajärjestyksestä. SAB34 vastaa moduulia SAB22 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja SAB34 ja SAB22. Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä.

SAB35 Perustaso 2, 2 op (SAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa korostuvat hyvinvointiosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Pohditaan mm. ihmisen elinkaarta, terveellisen ruokavalion merkitystä ja sitä, mikä elämässä on tärkeää. Toisaalta luodaan myös visioita tulevaisuuden työelämästä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeisiä teemoja ovat ihmisen elinkaari, ihmissuhteet sekä terveellinen ja hyvä elämä. Kieliopin puolelta opitaan uutta erityisesti verbiopista. SAB35 vastaa moduulia SAB23 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja SAB35 ja SAB23. Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä.

SAB36 Perustaso 3, 2 op (SAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan kulttuuriin laajasti, esimerkiksi musiikin, teatterin, elokuvien ja kirjallisuuden näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan edelleen erilaisia viestintätaitoja, mm. kykyä kertoa ja perustella oma mielipiteensä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan kulttuuria monipuolisesti useista eri näkökulmista ja tutustutaan mm. musiikkiin, elokuviin ja kirjallisuuteen saksankielisellä alueella. Kerrataan ja vahvistetaan erilaisten viestintästrategioiden käyttöä, erityisesti oman mielipiteen kertomista. Kieliopista kerrataan ja opitaan mm. eri sijamuotoja, pronomineja sekä sivulauseita. SAB36 vastaa moduulia SAB24 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja SAB36 ja SAB24. Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä.

SAB37 Perustaso 4, 2 op (SAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Opintojakso on suunnattu opiskelijalle, joka haluaa syventää saksan kielen taitojaan ja suunnittelee mahdollisesti saksan kielen kirjoittamista ylioppilaskirjoituksissa. Opintojaksossa kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sanaston ja kieliopin osalta. Olennaisena erona aiempiin opinto-jaksoihin on se, että ylioppilaskirjoitusten tasoiset tehtävät tulevat osaksi opintoja. Tässä opintojaksossa ne ovat vain tutustumistarkoituksessa. Tämän moduulin voi opiskella, vaikka saksaa ei valitse ylioppilaskirjoituksiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tässä opintojaksossa näkyvät erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Näitä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita harjoitellaan muun muassa tutustumalla ja vertailemalla suomalaista ja saksalaista koulutusjärjestelmää. Lisäksi perehdytään työelämän muutokseen ja omaan rahankäyttöön.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu opiskelijalle, joka haluaa syventää saksan kielen taitojaan ja suunnittelee mahdollisesti saksan kielen kirjoittamista ylioppilaskirjoituksissa. Moduulin aikana kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sanaston ja kieliopin osalta. Olennaisena erona aiempiin opinto-jaksoihin on se, että ylioppilaskirjoitusten tasoiset tehtävät tulevat osaksi opintoja. Tässä opintojaksossa ne ovat vain tutustumistarkoituksessa. Moduulin voi opiskella, vaikka saksaa ei valitse ylioppilaskirjoituksiin. Sab37 vastaa moduulia sab25 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja sab37 ja sab25. Moduulin voi suorittaa itsenäisesti, jos opintomenestys oppiaineessa on riittävä.

SAB38 Perustaso 5, 2 op (SAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Moduulin aikana tarkennetaan opiskelijan henkilökohtaisia tavoitteita lähestyviä ylioppilaskirjoituksia ajatellen. Moduulin voi opiskella silti myös osallistumatta ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakso on suunnattu opiskelijalle, joka haluaa syventää saksan kielen taitojaan edelleen ja suunnittelee mahdollisesti saksan kielen kirjoittamista ylioppilaskirjoituksissa. Opintojaksossa kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sekä sanaston että kieliopin osalta. Olennaisena erona aiempiin opinto-jaksoihin on se, että ylioppilaskirjoitusten tasoiset tehtävät tulevat osaksi opintojaksoa ja niitä harjoitellaan aktiivisesti. Moduulin voi kuitenkin opiskella, vaikka saksaa ei valitse ylioppilaskirjoituksiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tässä opintojaksossa näkyvät erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen, eettisyys- ja ympäristöosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ensin mainittua laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta harjoitellaan muun muassa tutustumalla maahan- ja maastamuuton teemoihin. Eettisyys- ja ympäristöosaaminen näkyy opintojaksossa muun muassa niin, että teemoina ovat luonnonsuojelu, ilmastonmuutos ja ekologinen elämäntapa. Monitieteinen ja luova osaaminen tulee opintojaksossa esiin lähdekritiikkinä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu opiskelijalle, joka haluaa syventää saksan kielen taitojaan edelleen ja suunnittelee mahdollisesti saksan kielen kirjoittamista ylioppilaskirjoituksissa. Moduulin aikana kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sekä sanaston että kieliopin osalta. Olennaisena erona aiempiin opinto-jaksoihin on se, että ylioppilaskirjoitusten tasoiset tehtävät tulevat osaksi opintojaksoa ja niitä harjoitellaan aktiivisesti. Moduulin voi kuitenkin opiskella, vaikka saksaa ei valitse ylioppilaskirjoituksiin. Sab38 vastaa moduulia sab26 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja sab38 ja sab26. Moduulia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

SAB39 Kohti kirjoituksia, 2 op (SAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Täsmennetään ja tarkennetaan opiskelun tavoitteita ja sisältöjä lähestyviä ylioppilaskirjoituksia ajatellen. Moduulin aikana opiskelijalle muodostuu käsitys omasta osaamisesta ylioppilaskirjoitustasolla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sekä sanaston että kieliopin osalta. Painopisteenä on lähestyviin ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen monipuolisesti eri kielen osa-alueita harjoitellen. Opintojaksossa voidaan toteuttaa jokin kansainvälisyyteen liittyvä projekti lisäämään kulttuurista ymmärrystä esimerkiksi tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson opiskelusisällöissä kertautuvat laaja-alaisen osaamisen kaikkien kuuden osa-alueen aihesisällöt (01 - 06), tavoitteissa korostuu erityisesti Globaali- ja kulttuuriosaamisen (06) osa-alue ja erityisesti monilukutaitoa ja oman osaamisen itsearviointia kehittävissä toimintatavoissa Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) osa-alueet.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen. Kurssin toteutustavasta riippuen arvioinnin perusteena voi olla myös opiskelijan raportointi tai kurssikoe.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu opiskelijalle, joka haluaa syventää saksan kielen taitojaan edelleen ja suunnittelee mahdollisesti saksan kielen kirjoittamista ylioppilaskirjoituksissa. Moduulin aikana kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sekä sanaston että kieliopin osalta. Painopisteenä on lähestyviin ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen monipuolisesti eri kielen osa-alueita harjoitellen. Opintojaksossa voidaan toteuttaa jokin kansainvälisyyteen liittyvä projekti lisäämään kulttuurista ymmärrystä esimerkiksi tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Opintojakson voi kuitenkin opiskella, vaikka saksaa ei valitse ylioppilaskirjoituksiin. Sab39 vastaa moduulia sab27 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja sab39 ja sab27. Moduulia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

SAB310 Opintomatka Berliiniin, 2 op (SAB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on tehdä opintomatka Saksan pääkaupunkiin Berliiniin ja tutustua saksan kieleen autenttisessa ympäristössä. Lisäksi tavoitteena on tutustua paikallisiin nähtävyyksiin, jotka tukevat kielenopiskelun kulttuurista tietoutta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintomatkan järjestäminen Berliiniin yhteistyössä halukkaiden opiskelijoiden ja opettajien kesken.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän, kun osallistuu matkalle ja sen järjestelyihin sekä suorittaa opintomatkan aikana annetut tehtävät.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tarkoituksena on tehdä opintomatka Saksan pääkaupunkiin Berliiniin. Opintomatkaan osallistuminen vaatii yhteistä rahankeruuta ja muita järjestelyjä, joista sovitaan opintojakson alussa. Moduulia sab310 ei voi suorittaa itsenäisesti. Moduuli sab310 vastaa moduulia sab28 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja sab310 ja sab28.

SAB311 Kuuntelu, 1 op (SAB311)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on harjaannuttaa saksan kielen kuuntelutaitoja ylioppilaskirjoitustasolla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduulin aikana tehdään saksan kielen kuunteluharjoituksia ylioppilaskirjoitustasolla. Pääasiallisesti kuullun ymmärtämistä harjoitellaan aiempien ylioppilastehtävien avulla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson opiskelusisällöissä kertautuvat laaja-alaisen osaamisen kaikkien kuuden osa-alueen aihesisällöt (01 - 06).

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän, kun on ollut läsnä oppitunneilla ja tehnyt kuuntelutehtävät.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjaannutetaan saksan kielen kuullunymmärtämisen taitoja lähestyvät ylioppilaskirjoitukset silmällä pitäen. Kuullunymmärtämisharjoitukset ovat pääosin aiempia ylioppilaskirjoitusten tehtäviä. Moduuli sab311 vastaa moduulia sab29 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja sab311 ja sab29. Moduulia ei voi suorittaa itsenäisesti, koska arvioinnin perusteena on oppitunneilla tehtävät kuuntelutehtävät.

8.3.6. B3 RANSKA (RAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

RAB31 Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tavoitteissa ja toteutusmenetelmissä korostuu vuorovaikutusosaamisen laaja-alainen osaamisalue.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana valmistaudutaan oman kieliprofiilin laajentamiseen, ja siltä osin sisältöihin kuuluu myös osia globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaisesta osaamisalueesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön työskentelytapojen ja vuorovaikutusosaamisen kehittymisestä sekä taitotason A1.1 tavoitteiden toteutumiseen. Vuorovaikusta ja viestintästrategioiden käyttöä arvioidaan itse- ja vertaisarviointina. Viestinnän kulttuurista sopivuutta sekä puhuttujen tekstien tulkinta- ja tuottamistaitoa arvioidaan sekä opintojakson aikana että pienimuotoisesti opintojakson lopussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

Opintojakson vastaavuus uudessa LOPSissa sama kuin edellisessä.

RAB32 Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tavoitteissa ja toteutusmenetelmissä korostuvat Vuorovaikutusosaamisen (02) ja Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) laaja-alaiset osaamisalueet.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteissa ja toteutusmenetelmissä korostuvat Vuorovaikutusosaamisen (02) ja Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) laaja-alaiset osaamisalueet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana täydennetään muiden kielten opinnoissa laadittua omaa kieliprofiilia, ja siltä osin sisältöihin kuuluu myös osia Globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaisesta osaamisalueesta (06).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön työskentelytapojen ja vuorovaikutusosaamisen kehittymisestä sekä taitotasojen A1.1 ja A1.2 tavoitteiden toteutumiseen niin, että taitotasolta A 1.2. painotetaan viestinnän kulttuurista sopivuutta, tekstien tulkintataitoa ja suullista tuottamistaitoa, joita arvioidaan sekä opintojakson aikana että opintojakson lopussa. Vuorovaikutusta ja viestintästrategioiden käyttöä arvioidaan itse- ja vertaisarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensaatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

Opintojakson vastaavuus uudessa LOPSissa sama kuin edellisessä.

RAB33 Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuvat vuorovaikutusosaamisen ja monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset osaamisalueet niin opiskelusisältöinä, tavoitteina kuin toteutusmenetelminäkin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostuvat vuorovaikutusosaamisen ja monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset osaamisalueet niin opiskelusisältöinä, tavoitteina kuin toteutusmenetelminäkin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana täydennetään muiden kielten opinnoissa laadittua omaa kieliprofiilia, ja siltä osin sisältöihin kuuluu myös osia globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaisesta osaamisalueesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön työskentelytapojen ja vuorovaikutusosaamisen kehittymisestä sekä taitotason A1.2 tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa painotetaan viestinnän kulttuurista sopivuutta, tekstien tulkintataitoa ja suullista tuottamistaitoa, joita arvioidaan formatiivisesti opintojakson aikana. Vuorovaikutusta ja viestintästrategioiden käyttöä arvioidaan itse- ja vertaisarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB33/RAB21

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

Itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

Opintojaksojen vastaavuudet uudessa LOPSissa samat kuin edellisessä.

RAB34 Perustaso 1, 2 op (RAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*

- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alainen osaamisalue niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelusisältöihin kuuluu myös sekä kohdekielisten alueiden että Suomen osalta myös vähemmistökielten asema, miltä osin toteutuu yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alainen osaamisalue.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön vuorovaikutusosaamisen kehittymisestä sekä taitotason A1.3 tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa painotetaan tekstien suullista tuottamistaitoa, jota arvioidaan formatiivisesti opintojakson aikana ja tekstien tulkintataitoa, jota arvioidaan summatiivisesti. Vuorovaikutusta ja viestintästrategioiden käyttöä arvioidaan itse- ja vertaisarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB34/RAB22

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

Opintojaksojen vastaavuudet uudessa LOPSissa samat kuin edellisessä.

RAB35 Perustaso 2, 2 op (RAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti hyvinvointiosaamisen laaja-alainen osaamisalue niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu taitotason A1.3 mukaisten tekstien tulkinta- ja tuottamistaitojen kehittymiseen sekä taitotason A2.1 määrittelemien vuorovaikutustaitojen kehittymiseen. Taitoa toimia vuorovaikutuksessa arvioidaan niin itse- ja vertaisarviointina kuin opettajankin antamana arviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB35/RAB23

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitäja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

Opintojaksojen vastaavuudet uudessa LOPSissa samat kuin edellisessä.

RAB36 Perustaso 3, 2 op (RAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostuvat erityisesti monitieteisen ja luovan osaamisen sekä globaali-ja kulttuuriosaamisen laaja-alaiset osaamisalueet niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuvat erityisesti monitieteisen ja luovan osaamisen sekä globaali-ja kulttuuriosaamisen laaja-alaiset osaamisalueet niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin.

Vuorovaikutusosaaminen

Toimintamenetelmät tukevat myös vuorovaikutusosaamisen laaja-alaisen osaamisalueen vahvistumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön vuorovaikutusosaamisen kehittymisestä sekä taitotason A2.1 tavoitteiden toteutumiseen niin, että arvioinnissa painotetaan tekstien suullisen tuottamistaidon kehittymistä. Opintojaksossa tehtävää omaa kohdekielistä tuotosta ei arvioida tekstin tuottamisen näkökulmasta, vaan laaja-alaisen vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB36/RAB24

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

Opintojaksojen vastaavuudet uudessa LOPSissa samat kuin edellisessä.

RAB37 Perustaso 4, 2 op (RAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alainen osaamisalue opiskelusisältöinä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön vuorovaikutusosaamisen kehittymisestä sekä taitotason A2.1 tavoitteiden toteutumiseen niin, että arvioinnissa painotetaan tekstien suullisen tuottamistaidon kehittymistä sekä kielenkäytön sopivuutta kohdekulttuurissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB37/RAB25

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

Opintojaksojen vastaavuudet uudessa LOPSissa samat kuin edellisessä.

RAB38 Perustaso 5, 2 op (RAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti monitieteinen ja luova osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen moduulin tavoitteina ja menetelminä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti monitieteinen ja luova osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen moduulin tavoitteina ja menetelminä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön vuorovaikutusosaamisen ja luovan osaamisen kehittymisestä sekä taitotason A2.1 tavoitteiden toteutumiseen niin, että arvioinnissa painotetaan tekstin tulkitsemistaitoja ja viestin vastaanottajan huomiointiin liittyviä taitoja.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB38/RAB26

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

Opintojaksojen vastaavuudet uudessa LOPSissa samat kuin edellisessä.

RAB39 Kohti kirjoituksia, 2 op (RAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Täsmennetään ja tarkennetaan opiskelun tavoitteita ja sisältöjä lähestyviä ylioppilaskirjoituksia ajatellen. Moduulin aikana opiskelijalle muodostuu käsitys omasta osaamisesta ylioppilaskirjoitustasolla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sekä sanaston että kieliopin osalta. Painopisteenä on lähestyviin ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen monipuolisesti eri kielen osa-alueita harjoitellen. Opintojaksossa voidaan toteuttaa jokin kansainvälisyyteen liittyvä projekti lisäämään kulttuurista ymmärrystä esimerkiksi tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson opiskelusisällöissä kertautuvat laaja-alaisen osaamisen kaikkien kuuden osa-alueen aihesisällöt (01 - 06), tavoitteissa korostuu erityisesti Globaali- ja kulttuuriosaamisen (06) osa-alue ja erityisesti monilukutaitoa ja oman osaamisen itsearviointia kehittävissä toimintatavoissa Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) osa-alueet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan monipuolisesti erilaisten näyttöjen perusteella, jotka testaavat kattavasti kielitaidon eri osa-alueita. Eri osa-alueisiin voi kuulua suullinen tuottaminen, kyky työstää erilaisia tekstejä (myös kuunneltuna) ja kirjallinen tuottaminen. Kurssin toteutustavasta riippuen arvioinnin perusteena voi olla myös opiskelijan raportointi tai kurssikoe.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu opiskelijalle, joka haluaa syventää ranskan kielen taitojaan edelleen ja suunnittelee mahdollisesti ranskan kielen kirjoittamista ylioppilaskirjoituksissa. Moduulin aikana kerrataan sekä aiemmin opittua että opitaan uutta sekä sanaston että kieliopin osalta. Painopisteenä on lähestyviin ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen monipuolisesti eri kielen osa-alueita harjoitellen. Opintojaksossa voidaan toteuttaa jokin kansainvälisyyteen liittyvä projekti lisäämään kulttuurista ymmärrystä esimerkiksi tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Opintojakson voi kuitenkin opiskella, vaikka ranskaa ei valitse ylioppilaskirjoituksiin. Rab39 vastaa moduulia rab27 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja rab310 ja rab38. Moduulia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

RAB310 Opintomatka Pariisiin, 2 op (RAB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on tehdä opintomatka Ranskan pääkaupunkiin Pariisiin ja tutustua ranskan kieleen autenttisessa ympäristössä. Lisäksi tavoitteena on tutustua paikallisiin nähtävyyksiin, jotka tukevat kielenopiskelun kulttuurista tietoutta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintomatkan järjestäminen Pariisiin yhteistyössä halukkaiden opiskelijoiden ja opettajien kesken.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB310/RAB28

Opintojakson tarkoituksena on tehdä opintomatka Ranskan pääkaupunkiin Pariisiin. Opintomatkaan osallistuminen vaatii yhteistä rahankeruuta ja muita järjestelyjä, joista sovitaan

opintojakson alussa. Moduulia rab310 ei voi suorittaa itsenäisesti. Moduuli rab310 vastaa moduulia rab28 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja rab312 ja rab210.

RAB311 Kuuntelu, 1 op (RAB311)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on harjaannuttaa ranskan kielen kuuntelutaitoja ylioppilaskirjoitustasolla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduulin aikana tehdään ranskan kielen kuunteluharjoituksia ylioppilaskirjoitustasolla. Pääasiallisesti kuullun ymmärtämistä harjoitellaan aiempien ylioppilastehtävien avulla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson opiskelusisällöissä kertautuvat laaja-alaisen osaamisen kaikkien kuuden osa-alueen aihesisällöt (01 - 06).

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB311/RAB29

Opintojaksossa harjaannutetaan ranskan kielen kuullunymmärtämisen taitoja lähestyvät ylioppilaskirjoitukset silmällä pitäen. Kuullunymmärtämisharjoitukset ovat pääosin aiempia ylioppilaskirjoitusten tehtäviä. Moduuli rab311 vastaa moduulia rab29 ja edellisen opetussuunnitelman kursseja rab311 ja rab29. Moduulia ei voi suorittaa itsenäisesti, koska arvioinnin perusteena on oppitunneilla tehtävät kuuntelutehtävät.

8.3.7. B3 VENÄJÄ (VEB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista

tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

VEB31 Perustason alkeet, 2 op (VEB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tavoitteissa ja toteutusmenetelmissä korostuu Vuorovaikutusosaamisen laaja-alainen osaamisalue (02).

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana valmistaudutaan oman kieliprofiilin laajentamiseen, ja siltä osin sisältöihin kuuluu myös osia Globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaisesta osaamisalueesta (06).

VEB32 Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tavoitteissa ja toteutusmenetelmissä korostuvat Vuorovaikutusosaamisen (02) laaja-alaiset osaamisalueet.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteissa ja toteutusmenetelmissä korostuvat Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) laaja-alaiset osaamisalueet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana täydennetään muiden kielten opinnoissa laadittua omaa kieliprofiilia, ja siltä osin sisältöihin kuuluu myös osia Globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaisesta osaamisalueesta (06).

VEB33 Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuvat Vuorovaikutusosaamisen (02) laaja-alaiset osaamisalueet niin opiskelusisältöinä, tavoitteina kuin toteutusmenetelminäkin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostuvat Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) laaja-alaiset osaamisalueet niin opiskelusisältöinä, tavoitteina kuin toteutusmenetelminäkin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana täydennetään muiden kielten opinnoissa laadittua omaa kieliprofiilia, ja siltä osin sisältöihin kuuluu myös osia Globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaisesta osaamisalueesta (06).

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB21

VEB34 Perustaso 1, 2 op (VEB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alainen osaamisalue (06) niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelusisältöihin kuuluu myös sekä kohdekielisten alueiden että Suomen osalta myös vähemmistökielten asema, miltä osin toteutuu Yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alainen osaamisalue (04).

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB22

VEB35 Perustaso 2, 2 op (VEB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Hyvinvointiosaamisen laaja-alainen osaamisalue (01) niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin.

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB23

VEB36 Perustaso 3, 2 op (VEB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostuvat erityisesti Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) laaja-alaiset osaamisalueet niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuvat erityisesti Globaali- ja kulttuuriosaamisen (06) laaja-alaiset osaamisalueet niin tavoitteina, opiskelusisältöinä kuin toimintamenetelminäkin.

Vuorovaikutusosaaminen

Toimintamenetelmät tukevat myös Vuorovaikutusosaamisen (02) laajalaisen osaamisalueen vahvistumista.

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB24

VEB37 Perustaso 4, 2 op (VEB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alainen osaamisalue (04) opiskelusisältöinä.

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB25

VEB38 Perustaso 5, 2 op (VEB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Monitieteinen ja luova osaaminen (03) moduulin tavoitteina ja menetelminä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Vuorovaikutusosaaminen (02) moduulin tavoitteina ja menetelminä.

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB26

VEB39 Kohti kirjoituksia, 2 op (VEB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa tarvittavat tiedot ja taidot ylioppilaskoetta varten

- Opiskelija saa itsevarmuuden koetilannetta varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vanhat yo-kokeiden koetehtävät
- Ylioppilaskokeen suoritustavan ja rakenteen opiskelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Hyvinvointiosaaminen (01) menetelminä ja tavoitteina.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lisäksi korostuu myös Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) laaja-alainen osaaminen toimintamenetelminä.

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB310 Opintomatka Venäjälle, 2 op (VEB310)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB28

VEB311 Kuuntelu, 1 op (VEB311)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa tarvittavat tekstin tulkintataidot yo-koetta varten
- Opiskelija saa itsevarmuuden koetilannetta varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vanhat yo-kokeiden kuuntelutehtävät
- Kuuntelutekniikoihin perehtyminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa korostuu erityisesti Hyvinvointiosaaminen (01) menetelminä ja tavoitteina.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lisäksi korostuu myös Monitieteisen ja luovan osaamisen (03) laaja-alainen osaaminen toimintamenetelminä.

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB29

8.4. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****,* ***eettistä ja ympäristöosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista.***

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. ***vuorovaikutusosaamista****. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

Matematiikan opiskelu tukee ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *sekä* ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.*

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*
- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*
- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*
- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	***Lyhyen oppimäärän moduuli***
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

8.4.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali-ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija opettelee hallitsemaan ajankäyttöään pohtimalla esimerkiksi kotitehtävien ratkaisemiseen käyttämäänsä aikaa ja sen riittävyyttä tavoitteisiinsa nähden.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on myös, että opiskelija oppisi käyttämään oikeita matemaattisia käsitteitä keskustellessaan opettajan tai muiden opiskelijoiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Yhteiskunnallinen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

MAA3 Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Paikallinen lisäys

- harjaantuu löytämään useita eri ratkaisuvaihtoehtoja tehtäviin

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*

- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija vahvistuu ja harjaantuu matemaattisessa keskustelussa, sen tärkeydestä ja vaikutuksesta omaan oppimiseen. Matemaattisen tehtävän oikein ratkaisemisen lisäksi opiskelijaa kannustetaan perustelemaan oma ratkaisuidea toisille sekä hahmottamaan oman ja muiden ratkaisutapojen näkökulmat.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoitteena on myös, että opiskelija oppisi luovasti löytämään vaihtoehtoisia ratkaisutapoja intuitiivisesti ensimmäiseksi mieleen tulevalle tavalle lähestyä ongelmaa / tehtävänannon tilannetta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Monitieteinen ja luova osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Paikallinen lisäys

- hahmottaa ja jäsentää matematiikan kielen universaalina kielenä osana ihmiskunnan kulttuuria

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hahmottaa ja jäsentää matematiikan kielen universaalina kielenä osana ihmiskunnan kulttuuria. Kuinka matematiikan kieli ja merkinnät ovat kehittyneet ja sisällöt tarkentuneet historian aikana. Moduulissa painottuu eurooppalainen matematiikan historia siihen liittyvine henkilöineen. Tavoitteena on, että opiskelija substanssisisällön oppimisen lisäksi hahmottaisi matematiikan (tieteenä) eräänlaisena kumulatiivisena jatkumona, johon vahvasti sisältyy myös henkilöitä ja tarinoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Globaali- ja kulttuuriosaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*

- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan esimerkiksi, miten erilaisten matemaattisten mallien avulla voidaan havainnollistaa ilmastonmuutosta sekä ihmisen toiminnan ja kulutuksen yhteyttä luonnonympäristön kantokykyyn ja rajallisiin luonnonvaroihin. Näiden mallien pohjalta opiskelijaa voidaan rohkaista pohtimaan toimintaansa vastuullisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opiskelijaa autetaan hahmottamaan, miten matematiikan taitoja voidaan hyödyntää esim. ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Eettisyys ja ympäristöosaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

MAA6 Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- harjaantuu luovan osaamisen osa-alueella

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa rohkaistaan tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa,esimerkiksi erilaisissa optimointiin liittyvissä ongelmissa. Opiskelijan monilukutaito kehittyy, kun derivaattaa tarkastellaan sanallisesti, kuvallisesti tangentin kulmakertoimena sekä numeerisesti ja symbolisesti erotusosamäärän raja-arvona.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Moniteiteinen ja luova osaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

MAA7 Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu määrätyn integraalin ja pinta-alan yhteyteen sekä oppii yhdistämään integrointiin myös numeerisen integroinnin menetelmiä. Tavoitteena on, että opiskelija osaa johtaa numeerisen integroinnin kaavan graafisen esityksen pohjalta. Lisäksi käytetään integraalia työkaluna muiden tieteiden soveltamista vaativissa ongelmissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Laaja-alaisen osaamisen arviointi toteutetaan osana kurssin sisältötavoitteiden osaamisen arviointia, sillä laaja-alaiset tavoitteet sisältyvät niihin.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

MAA8 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijat voivat tehdä esimerkiksi projektityön, jossa opetellaan todellisen tilastollisen datan käsittelyä ja analysointia. Saadun datan perusteella voidaan tehdä päätelmiä ja ennusteita. Tutustaan myös toisten tekemiin töihin tai valmiisiin aineistoihin sekä opetellaan arvioimaan tehtyjen päätelmien luotettavuutta ja tilastojen pätevyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Yhteiskunnallinen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

YH2_MAA9 Taloustiedon ja talousmatematiikan opintojakso (pitkä), 3 op (YH2_MAA9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

MAA10 3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään erilaisia mallinnusohjelmia sekä keskustelemaan erilaisten mallien antamasta tiedosta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

MAA11 Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*
- *käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan harjoitella esimerkiksi tutkimalla algoritmien merkitystä nuorten käyttämissä mobiilisovelluksissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettistä ympäristöosaamista voidaan harjoitella esimerkiksi projektityössä, jossa normaalijakauman avulla selvitetään joidenkin eläin- tai kasvipopulaatioiden kestävän käytön määrä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

MAA13 Työpaja, 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa matalan kynnyksen tukea pitkään matematiikkaan
- Laskurutiinin kehittyminen
- Laskuvälineiden hallinta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaisten laskujen laskeminen ja ohjelmistojen käyttäminen
- aikaisempien ja meneillään olevien matematiikan opintojaksojen sisältöjen kertaaminen ja syventäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Pyritään saamaan varmuutta ja lisäämään osaamista matematiikassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä läsnäolojen mukaan joko 1op tai 2op. Läsnäoloja voi kerätä useampana lukion opiskeluvuonna.

MAA14 Kohti kirjoituksia, 4 op (MAA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- valmistaudutaan pitkän matematiikan ylioppilaskokeeseen kertaamalla matematiikan sisältöjä
- lasketaan runsaasti aiempia ylioppilastehtäviä
- osallistutaan valtakunnalliseen preliminäärikokeeseen

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä, edellytetään preliminäärin sekä opintojakson itsearvioinnin tekemistä. Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan pitkän matematiikan oppisisällöt aihealueittain sekä harjoitellaan aluksi ylioppilaskokeen A-osaa varten laskemalla monipuolisesti kertaus- ja ylioppilastehtäviä.

Opintojakson aikana harjoitellaan myös ylioppilaskokeen B-osan tehtävätyyppejä ja tehtävien ratkaisemisessa käytetään erilaisia ohjelmistoja. Opintojakson lopuksi pidetään preliminäärikoe.

8.4.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- kehittää opiskelutaitojaan matematiikassa

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Harjoitellaan matematiikan opiskelua erilaisilla tavoilla. Opettaja pyrkii ohjaamaan opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. Harjoitellaan tavoitteiden asettamista ja niissä pysymistä. Oppimisen edistymistä kurssin aikana voidaan seurata esimerkiksi oppimispäiväkirjan avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Hyvinvointiosaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

MAB3 Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu lyhyesti matematiikan historiaan

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan matematiikan historiaan esimerkiksi kreikkalaisten aakkosten ja kultaisen leikkauksen avulla. Tutkitaan geometrian vaikutusta esimerkiksi taiteessa ja arkkitehtuurissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista

ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Globaali- ja kulttuuriosaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

MAB4 Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustutaan johonkin ympäristöön liittyvään matemaattiseen malliin ja sen antamiin ennusteisiin. Erilaisia malleja opetellaan tulkitsemaan kriittisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Eettisyys ja ympäristöosaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Paikallinen lisäys

- pohtii tilastojen merkitystä yhteiskunnassa

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan tilastojen yhteiskunnalliseen merkitykseen esimerkiksi päätöksenteossa ja mielipidevaikuttamisessa. Opetellaan tulkitsemaan tutkimustuloksia monipuolisesti ja kriittisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Yhteiskunnallinen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

YH2_MAB6_MAB7 Taloustiedon ja talousmatematiikan opintojakso, 4 op (YH2_MAB6_MAB7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

MAB8 Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu derivaatan käyttöön eri tieteenaloilla

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Perehdytään derivaatan käyttöön eri tieteenaloilla tutkimalla esimerkiksi nopeuden ja kiihtyvyyden välistä yhteyttä tai populaation kasvunopeutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista

opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Monitieteinen ja luova osaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan monipuolisesti eri tieteenalojen tilastoihin. Opiskelija voi toteuttaa pienen tilastollisen tutkimuksen. Tutkimustuloksia analysoidaan opintojakson sisältöjä hyödyntäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Monitieteinen ja luova osaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

MAB10 Työpaja, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Aiemmin opiskeltujen ja menossa olevien opintojaksojen kertaus tarpeen mukaan
- Laskurutiinin kehittyminen
- Laskuvälineiden hallinta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Aiemmin opiskeltujen ja menossa olevien opintojaksojen kertaus tarpeen mukaan
- Erilaisten laskujen laskeminen
- Laskuvälineiden käyttö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Pyritään saamaan varmuutta ja luottamusta omiin laskutaitoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä läsnäolojen mukaan joko 1 op tai 2 op. Läsnäoloja voi kerätä useampana lukion opiskeluvuonna.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla lasketaan paljon ja kerrataan ja täydennetään tarpeen mukaan aiempia tietoja sekä ohjelmistojen käyttöä.

MAB11 Kohti kirjoituksia, 4 op (MAB11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrataan ylioppilaskirjoituksia varten
- harjoitellaan ohjelmistojen käyttöä
- harjoitellaan vastausten kirjoittamista ja jäsentämistä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lyhyen matematiikan pakollisten opintojaksojen kertaus
- Matemaattisten ohjelmistojen käyttö

- Ylioppilastehtäviin valmistautuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Pyritään saamaan varmuutta omaan suoritukseen ylioppilaskirjoituksissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Edellytetään preliminäärin tekemistä. Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan lyhyen matematiikan pakollisten kurssien keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilastehtäviin vastaamista. Kerrataan ja vahvistetaan ohjelmistojen käyttöä.

8.4.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

MAY0 Aloitus, 1 op (MAY0)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustutaan eri opiskelutekniikoihin matematiikassa
- tutustutaan matematiikan opiskelussa käytettäviin ohjelmistoihin
- kerrataan perusopetuksen matematiikkaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- matemaattisissa aineissa käytettäviin ohjelmistoihin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson päätteeksi jokaisella on enemmän varmuutta sähköisten työvälineiden käytöstä, joka lisää matematiikan opiskelun hyvinvointia ja vähentää stressiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan yläkoulun keskeisimpiä sisältöjä sekä harjoitellaan peruslaskutoimituksia. Harjoitellaan lukiossa käytettäviä digitaalisia järjestelmiä. Opintojakso on sama lyhyessä ja pitkässä oppimäärässä.

MAY1 Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

- oppii vuorovaikutustaitoja

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjaantuu matemaattisessa keskustelussa, sen tärkeydestä ja vaikutuksesta omaan oppimiseen. Matemaattisen tehtävän oikein ratkaisemisen lisäksi opiskelijaa kannustetaan perustelemaan oma ratkaisuidea toisille sekä hahmottamaan oman ja muiden ratkaisutapojen näkökulmat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Vuorovaikutusosaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan yläkoulun keskeisimpiä sisältöjä sekä harjoitellaan peruslaskutoimituksia ja laskinohjelmien käyttämistä. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan potenssiyhtälöihin ja lukujonoihin.

8.5. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiinja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus*

sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

***Vuorovaikutusosaamisen** osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

*Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

*Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*
- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*
- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*

- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*
- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

BI1 Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa ovat keskeisesti esillä evoluutio ja elämän kehitys. Tämä antaa opiskelijalle mahdollisuuksia ymmärtää paremmin luonnonsuojelun merkityksen. Evoluution mekanismien tunteminen auttaa tunnistamaan ilmastonmuutoksen ja muiden ympäristöongelmien aiheuttamia ongelmia luonnolle.

Vuorovaikutusosaaminen

Mahdolliset laboroinnit ja opiskelijoiden yhdessä tekemät työt lisäävät vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka toteutuu formatiivisena ja summatiivisena arviointina. Arviointiin voi vaikuttaa esimerkiksi tehtävät, kokeellinen työskentely, itsearviointi, pienimuotoiset tutkimukset, aktiivinen työskentely ja päättökoe. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa formatiivista ja summatiivista arviointia.

BI2-3 Ekologian perusteet ja ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 2 op (BI2-3)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen. Opintojaksolla opiskellaan laajasti ekosysteemien toimintaa ja niihin liittyviä ympäristöongelmia.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa tulee selkeästi esille ihmisen vastuu alkuperäisen luonnon säilymisestä. Ihminen on osa luontoa, ja siten ihmisen elämä ja hyvinvointi ovat riippuvaisia luonnosta. Opintojaksossa opiskellaan monia ympäristöongelmia ja niiden vaikutuksia ihmisen hyvinvointiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ihmisen vastuu luonnosta yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä sekä toimenpiteet ympäristönsuojelussa tulevat esille tässä opintojaksossa

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monien ympäristöongelmien ratkaiseminen ja erityisesti ilmastonmuutoksen hillitseminen edellyttävät globaalia asioiden tarkastelua. On ymmärrettävä niitä taustatekijöitä, jotka ovat vaikuttamassa ympäristöongelmien syntyyn.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka toteutuu formatiivisena ja summatiivisena arviointina. Arviointiin voi vaikuttaa esimerkiksi tehtävät, kokeellinen työskentely, itsearviointi, pienimuotoiset tutkimukset, aktiivinen työskentely ja päättökoe. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa formatiivista ja summatiivista arviointia.

BI4 Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*
- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*

- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *fotosynteesi*
- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*
- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Mahdolliset laboroinnit ja opiskelijoiden yhdessä tekemät työt lisäävät vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaisten oppilaskeskeisten töiden suunnittelu ja toteuttaminen vaatii luovuutta. Tuloksia on osattava arvoida kriittisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Perinnöllisyyden perusteiden osaaminen auttaa opiskelijaa ymmärtämään monia ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä asioita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka toteutuu formatiivisena ja summatiivisena arviointina. Arviointiin voi vaikuttaa esimerkiksi tehtävät, kokeellinen työskentely, itsearviointi, pienimuotoiset tutkimukset, aktiivinen työskentely ja päättökoe. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa formatiivista ja summatiivista arviointia.

BI5 Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*

- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Ihmisen elimistön rakenteen ja toiminnan tunteminen mahdollistavat paremman hyvinvoinnin ja elämän. Ihmisen biologian tuntemus on avain oikeiden ja terveiden elintapojen löytämiseksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Mahdolliset laboroinnit ja opiskelijoiden yhdessä tekemät työt lisäävät vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka toteutuu formatiivisena ja summatiivisena arviointina. Arviointiin voi vaikuttaa esimerkiksi tehtävät, kokeellinen työskentely, itsearviointi, pienimuotoiset tutkimukset, aktiivinen työskentely ja päättökoe. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa formatiivista ja summatiivista arviointia.

BI6 Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokkausmenetelmät*

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *ympäristönsuojelu*
- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Biotekniikan sovellutukset ovat kehittyneet nopeasti ja tämän kehityksen odotetaan jatkuvan. Sovellutusten kehittämisessä tarvitaan luovaa monitieteistä ajattelua. Samalla kun sovellutusten luomat mahdollisuudet lisääntyvät, niitä on osattava arvioida kriittisesti sekä yksilön, ihmiskunnan että koko luonnon kannalta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Biotekniikan sovellutusten käyttöön ottamiseen liittyy oleellisesti eettinen ja kriittinen pohdinta niiden uhkista ja mahdollisuuksista ihmisen ja luonnon kannalta.

Hyvinvointiosaaminen

Biotekniikka mahdollistaa monien ihmisen hyvinvointiin ja elämään liittyvien ongelmien ratkaisemisen. Biotekniikan opiskelu lisää ymmärrystä ihmisen terveydestä ja hyvinvoinnista sekä siihen vaikuttavista tekijöistä. Opiskelija voi saamansa tiedon pohjalta tarkastella kriittisesti biotekniikan kehitystä ja sen mahdollisuuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka toteutuu formatiivisena ja summatiivisena arviointina. Arviointiin voi vaikuttaa esimerkiksi tehtävät, kokeellinen työskentely, itsearviointi, pienimuotoiset tutkimukset, aktiivinen työskentely ja päättökoe. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa formatiivista ja summatiivista arviointia.

BI7/GE5 Biologian/maantieteen projekti, 2 op (BI7/GE5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

BI8 Kohti kirjoituksia, 2 op (BI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan opintojaksojen keskeisimmät sisällöt ja valmentaudutaan biologian ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt ja niihin käytettävä aikataulu päätetään ja sovitaan opintojakson alussa. Sisällöt valitaan pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opintojaksoista.
- Harjoitellaan erilaisia ylioppilaskirjoitusten tehtävätyyppejä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opitaan hallitsemaan ja yhdistämään aikaisempien opintojaksojen tietoja ja taitoja

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

8.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

*Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen*

ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa ***yhteiskunnallista osaamista****.*

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.*

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*
- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*
- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*
- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

GE1 Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*

- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Erilaisten hasardien ratkaisukeinot vaativat sinnikkyyttä pyrkiä parempaan ja turvallisempaan maailmaan

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Useimmat opintojaksossa käsiteltävät hasardit ovat globaaleja ja siten näkökulmankin on oltava globaali

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka toteutuu formatiivisena ja summatiivisena arviointina. Arviointiin voi vaikuttaa esimerkiksi tehtävät, itsearviointi, pienimuotoiset tutkimukset, aktiivinen työskentely ja päättökoe. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa formatiivista ja summatiivista arviointia.

GE2 Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskellaan keskeisiä luonnonilmiöitä ja niiden mekanismeja. Näiden ilmiöiden tunteminen on keskeistä monien ympäristöongelmien ratkaisemisessa. Esimerkkinä kasvihuoneilmiön mekanismin osaaminen on edellytyksenä ilmastonmuutoksen ymmärtämisessä ja hillitsemisessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Luonnonmaantieteen opiskelu lisää käsitystä luonnosta sekä siihen vaikuttavista asioista globaalisti ja paikallisesti

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Luonnonmaantieteen aiheet, joita opintojaksossa käsitellään ovat usein globaaleja

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka toteutuu formatiivisena ja summatiivisena arviointina. Arviointiin voi vaikuttaa esimerkiksi tehtävät, itsearviointi, pienimuotoiset tutkimukset, aktiivinen työskentely ja päättökoe. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa formatiivista ja summatiivista arviointia.

GE3 Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*

- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskellaan keskeisiä ihmismaantieteen sisältöjä ja ihmisen toimintaan liittyviä globaaleja asioita. Esimerkkeinä väestönkasvu, kaupungistuminen ja muuttoliikeet. Siten globaali- ja kulttuuriosaaminen ovat keskeisesti mukana tässä opintojaksossa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kulttuurimaantiede käsittelee monia sellaisia aiheita, joissa ongelmien ratkaiseminen vaatii yhteiskunnassa tapahtuvia muutoksia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aiheet edellyttävät useimmiten asioiden tarkastelua myös ympäristön kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka toteutuu formatiivisena ja summatiivisena arviointina. Arviointiin voi vaikuttaa esimerkiksi tehtävät, itsearviointi, pienimuotoiset tutkimukset, aktiivinen työskentely ja päättökoe. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa formatiivista ja summatiivista arviointia.

GE4 Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Geomediassa asioita voidaan ja täytyykin tarkastella monesta näkökulmasta. Aiheet voivat mistä tahansa luonnonmaantieteen ja ihmismaantieteen osa-alueesta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson kuuluvat tutkimukset ja yhdessä työstettävät aiheet edesauttavat yhteistyön kehittymistä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka toteutuu formatiivisena ja summatiivisena arviointina. Arviointiin voi vaikuttaa esimerkiksi tehtävät, itsearviointi, pienimuotoiset tutkimukset, aktiivinen työskentely ja päättökoe. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa formatiivista ja summatiivista arviointia.

BI7/GE5 Biologian/maantieteen projekti, 2 op (BI7/GE5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

GE6 Kohti kirjoituksia, 2 op (GE6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan opintojaksojen keskeisimmät sisällöt ja valmentaudutaan biologian ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt ja niihin käytettävä aikataulu päätetään ja sovitaan opintojakson alussa. Sisällöt valitaan pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opintojaksoista.
- Harjoitellaan erilaisia ylioppilaskirjoitusten tehtävätyyppejä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opitaan hallitsemaan ja yhdistämään aikaisempien opintojaksojen tietoja ja taitoja

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

8.7. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät

sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää ***yhteiskunnallista osaamista*** *antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****,* ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista****.*

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.*

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*
- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*
- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*
- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*
- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

FY1-2 Fysiikka luonnontieteenä, 2 op (FY1-2)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana mittaaminen sekä tulosten kerääminen ja esittäminen graafisesti tutustuttavat opiskelijan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Opiskelija vahvistaa myös kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Oman luonnontieteellisen kokeen suunnittelu harjoittaa luovuutta ja luo useita mahdollisuuksia monitieteiselle tutkimukselle. Opiskelijan tieto- ja viestintäteknologisia taitoja harjaannutetaan opintojakson aikana muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Energiantuotantoon ja ilmastonmuutokseen liittyvää tietoa hankitaan, tulkitaan ja tuotetaan esimerkiksi kirjoitettuna tekstinä, kuvina, videoina, taulukoina, kuvaajina, kaavioina sekä mahdollisina vierailuina. Ilmastonmuutokseen liittyvien ongelmien ratkaisu edellyttää monitieteistä ja luovaa ajattelua.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan taitoa hahmottaa, miten luonnontieteellinen maailmankuva rakentuu kokeellisuuden pohjalta ja millaisia kulttuurisia rakenteita tämä edellyttää. Esimerkkinä tällaisesta rakenteesta on kansainvälinen yksikköjärjestelmä eli SI-järjestelmä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään energiantuotannon vaikutuksia ympäristöön ja ilmastonmuutokseen. Opiskelija saa valmiuksia perustella kantaansa energiantuotantoa koskevassa

yhteiskunnallisessa keskustelussa fysiikan avulla. Yhteiskunnallista keskustelua voi herättää myös siten, että opiskelija etsii ajankohtaisia artikkeleita energiantuotannosta, analysoi ja vertailee niiden sisältöä sekä esittää oman näkökulmansa asiasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson sisällöt mahdollistavat sekä kokeellisen työtavan että ryhmissä työskentelyn, joissa painottuvat erityisesti vuorovaikutusosaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Opintojakson sisällöt mahdollistavat sekä kokeellisen työtavan että ryhmissä työskentelyn, joissa painottuvat monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

FY3 Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologisia taitoja muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelija kehittää kvantitatiivisia taitoja arvioida ja vertailla eri energiantuotantotapoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa eettisyys ja ympäristöosaaminen vahvistuvat, kun opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen (esimerkiksi energiantuotanto, rakentaminen ja energiankäyttö kodeissa). Opiskelija saa valmiuksia ymmärtää, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ilmakehän lämpenemiseen, perehtymällä kasvihuoneilmiöön liittyviin fysiikan ilmiöihin ja periaatteisiin .

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelija voi kehittää kvantitatiivisia taitoja arvioida ja vertailla eri energiantuotantotapoja. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan vahvistaa, kun opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen (esimerkiksi energiantuotanto, rakentaminen ja energiankäyttö kodeissa).

FY4 Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa on kinematiikan ja dynamiikan keskeisten ilmiöiden tutkiminen usein mahdollista suorittaa ryhmätyönä. Saatuja tuloksia esittämällä voidaan vahvistaa opiskelijan esiintymistaitoa ja -varmuutta. Siten moduuliin liittyvä kokeellinen työskentely kehittää opiskelijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä monilukutaitoa. Samoin liikkeen graafisten esitysten tuottaminen ja analysointi ovat luontevaa materiaalia ryhmätyöskentelylle.

Hyvinvointiosaaminen

Turvallisuusnäkökohtia voidaan opintojaksossa tarkastella esimerkiksi liikenteessä yhteiskunnan ja yksilön näkökulmista. Turvavöiden ja -tyynyn merkitys törmäystilanteissa, renkaidenja tien välisen kitkan sekä ajonopeuden vaikutus pysähtymismatkaan, ovat lesimerkiksi iikenneturvallisuuden kannalta keskeistä asioita ymmärtää.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa voidaan tutkia tasaista ja tasaisesti kiihtyvää suoraviivaista liikettä esimerkiksi liikeanturin avulla, jolloin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään kokeellisten havaintojen keräämiseen sekä mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet voidaan arvioida osana formatiivista ja summatiivista arviointia esim. valitsemalla tehtävien teemat laaja-alaisten osa-alueiden (hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen) aiheisiin sopiviksi. Turvallisuusnäkökohtia voidaan tarkastella esimerkiksi liikenteessä yhteiskunnan ja yksilön näkökulmista. Kinematiikan ja dynamiikan keskeisten ilmiöiden tutkimisen avulla (usein ryhmätöinä) voidaan kehittää opiskelijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä monilukutaitoa.

FY5 Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija voi tutustua tiedonhankintaan ja tiedon esittämiseen tieto- ja viestintäteknologian avulla esimerkiksi mittaamalla, analysoimalla ja vertailemalla äänten taajuusspektrejä. Mekaaniseen värähtelyyn ja ääneen liittyvissä tutkimuksissa opiskelijavoi harjaantua käyttämään jaksollisen liikkeen fysikaalisia ja matemaattisia käsitteitä sekä mallintamaan värähtelyilmiöitä.

Hyvinvointiosaaminen

Mekaanisen värähtelyn ja aaltoliikkeen keskeisimpiä aihealueita on ääni. Opintojaksossa opiskelija tutustuu äänen ominaisuuksiin ja siihen, miten mekaaninen aaltoliike synnyttää kuuloaistimuksen. Opintojaksossa voidaan myös tarkastella äänen fysikaalisten ominaisuuksien yhteyttä kuulovaurioihin. Tämän myötä opiskelijan on mahdollista esimerkiksi omaksua kestävästi hyvinvointiaan tukevia tapoja kuunnella musiikkia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet voidaan arvioida osana formatiivista ja summatiivista arviointia esim. valitsemalla tehtävien teemat laaja-alaisten osa-alueiden (monitieteinen ja luova osaaminen sekä hyvinvointiosaaminen) aiheisiin sopiviksi. Mekaaniseen värähtelyyn ja ääneen liittyvissä tutkimuksissa esimerkiksi opiskelija voi harjaantua käyttämään jaksollisen liikkeen fysikaalisia ja matemaattisia käsitteitä sekä mallintamaan värähtelyilmiöitä. Äänen fysikaalisten ominaisuuksien myötä opiskelijan on mahdollista esimerkiksi omaksua kestävästi hyvinvointiaan tukevia tapoja kuunnella musiikkia.

FY6 Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa tutkiessaan kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdessään sähköopin perusmittauksia, opiskelija oppii huomioimaan sähköturvallisuutta. Sisäistäessään sähköturvallisuuden merkityksen opiskelija ymmärtää, mitkä sähkötyöt voi tehdä itse ja mihin tarvitaan ammattilaisen osaamista. Tällä turvataan sekä opiskelijan omaa että toisten hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso mahdollistaa tasavirtapiirien menestyksekkään opiskelemisen kokeellisten töiden avulla usean oppitunnin aikana. Nämä työt tehdään tyypillisesti ryhmissä. Fysiikalle ominaisten merkintöjen ja esittämistapojen harjoittelu kehittää monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opintojakson aihepiiri on siksi luonteva kohta yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen harjaannuttamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Fysiikalle ominaisten merkintöjen ja esittämistapojen harjoittelu kehittää monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Moduulin aihepiiri on siten luonteva kohta yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen harjaannuttamiseen. Sisäistäessään sähköturvallisuuden merkityksen opiskelijalla on mahdollista ymmärtää, mitkä sähkötyöt voi tehdä itse ja mihin tarvitaan ammattilaisen osaamista.

FY7 Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa*

- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson keskeisten sisältöjen (generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla) hallitseminen mahdollistaa sähköenergian tuotantoon liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisen. Kannan ottamista yhteiskunnallisiin kysymyksiin voidaan harjoitella esimerkiksi analysoimalla ja vertailemalla sähköenergian tuotantoon ja siirtoon liittyviä ajankohtaisia artikkeleita. Opintojakson sisällä voidaan kehittää monilukutaitoa esimerkiksi selvittämällä pienryhmissä turvallisuusrajoja erilaisille sähkömagneettisille säteilyille ja verrata saatuja rajoja laskennallisesti eri tilanteissa erilaisiin sähkömagneettista säteilyä tuottaviin lähteisiin. Samoin opiskelija voi vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa on keskeistä ymmärtää säteilyn vaikutuksista se, että ne riippuvat säteilyn taajuudesta ja intensiteetistä ja ettei kaikki sähkömagneettinen säteily ole vaarallista. Tuntiessaan sähkömagneettisen säteilyn lähteet ja niiden vaikutukset opiskelija on mahdollisuus toimimia aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Keskeisten sisältöjen hallitseminen mahdollistaa sähköenergian tuotantoon liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisen. Kannan ottamista yhteiskunnallisiin kysymyksiin voidaan harjoitella esimerkiksi analysoimalla ja vertailemalla sähköenergian tuotantoon ja siirtoon liittyviä ajankohtaisia artikkeleita. Monilukutaitoa voidaan kehittää esimerkiksi selvittämällä pienryhmissä turvallisuusrajoja erilaisille sähkömagneettisille säteilyille. Tuntiessaan sähkömagneettisen säteilyn lähteet ja niiden vaikutukset opiskelija oppii toimimaan aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan on tärkeä ymmärtää oman ja toisten hyvinvoinnin kannalta, miksi ionisoivalla säteilyllä on haitallisia vaikutuksia. Opintojaksossa voidaan tutustua esimerkiksi siihen, miten ionisoivaa säteilyä käytetään lääketieteessä sekä diagnostisissa että hoitotarkoituksissa. Samalla on mahdollista selvittää, miten näissä toimenpiteissä pidetään huolta potilaan ja henkilökunnan turvallisuudesta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelijan on mahdollista osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ydinvoimasta ja radioaktiivisten lähteiden säteilystä sekä tulkita käytyä keskustelua fysiikan näkökulmasta ja faktoihin pohjautuen. Säteilyn kvantittumisen avulla on mahdollista selittää termisen säteilyn absorptio kasvihuonekaasuihin ja siten syventää opiskelijan ymmärrystä kasvihuoneilmiöön liittyvistä fysikaalisista mekanismeista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet voidaan arvioida osana formatiivista ja summatiivista arviointia esim. valitsemalla tehtävien teemat laaja-alaisten osa-alueiden (hyvinvointiosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen) aiheisiin sopiviksi. Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelijan on mahdollista osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ydinvoimasta ja radioaktiivisten lähteiden säteilystä sekä tulkita käytyä keskustelua fysiikan näkökulmasta ja faktoihin pohjautuen. Moduulissa voidaan myös tutustua esimerkiksi siihen, miten ionisoivaa säteilyä käytetään lääketieteessä sekä diagnostisissa että hoitotarkoituksissa.

FY9 Kohti kirjoituksia, 2 op (FY9)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Edellytetään oppitunneilla läsnäoloa ja aktiivista työskentelyotetta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukion fysiikan oppimäärän kertaus. Opintojaksolla pyritään luomaan oppiaineen sisällöistä eheitä kokonaisuuksia.

FY10 Opintomatka Cerniin, 2 op (FY10)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vierailu Cern- tutkimuslaitokseen Sveitsiin, sisältää myös matkan valmistelu- ja ennakkotehtäviä.

8.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä

soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee ***hyvinvointiosaamisen*** *tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.*

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja ***monitieteistä osaamista*** *tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.*

Luonnontieteellisessä työskentelyssä ***luova osaaminen*** *näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja.*

Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

*Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.*

*Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.*

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

KE1-2 Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1-2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*
- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*
- *Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*

- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

- opitaan arvioimaan omassa arjessa esiintyvien aineiden ominaisuuksia ja turvallista käyttöä
- kokeellista työskentelyä pyritään tekemään ryhmissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija harjaantuu arvioimaan arjen aineiden turvallisuutta ja eri aineiden merkitystä hyvinvoinnille ja terveydelle. Hän oppii kiinnittämään huomiota pakkausmerkintöihin ja tulkitsemaan niitä. Laboratoriotyöskentelyn aikana opiskelija huolehtii omasta ja muiden turvallisuudesta, osaa valita oikeat suojavarusteet, käsitellä aineita oikein sekä lajitella syntyneet jätteet oikein.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana voidaan tutustua yhteiskunnalliseen keskusteluun lukemalla ja arvioimalla esimerkiksi internetissä esiintyviä, kemiaan liittyviä artikkeleita ja muita kirjoituksia sekä keskustella tietolähteiden luotettavuudesta. Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itse- ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa oman osaamisen tunnistamisessa ja kehittämisessä. Kokeellisiin töihin liittyvä palaute pyritään antamaan suullisesti kiinnittäen huomiota turvalliseen työskentelyyn.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi tehtävien tekeminen, kokeellisten töiden raportit, väli- tai kotikokeet, päättökoe sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opintojaksosta annetaan yksi arvosana ja tapauskohtaisesti voidaan arvioida opintosuoritus myös moduuleittain.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Esimerkiksi hyvinvointiosaamista ja yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida jatkuvan arvioinnin avulla kokeellista työskentelyä sekä tuntikeskusteluja seuraten.

KE3 Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opitaan tunnistamaan hiilen yhdisteitä ja pyritään löytämään näitä myös jokapäiväisen elämän käyttökohteissa (esim. kosmetiikka, lääkkeet).

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan hiiliyhdisteiden etuihin ja haittoihin esimerkiksi ilmastonmuutoksen ja liikenteen näkökulmasta. Hiiliyhdisteiden kemiaa mallinnetaan yhtenevästi eri puolilla maailmaa. Opintojakson aikana mallinnusta opitaan sähköisiä apuvälineitä käyttäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta sekä itse- ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa oman osaamisen tunnistamisessa ja kehittämisessä. Kokeellisiin töihin liittyvä palaute pyritään antamaan suullisesti kiinnittäen huomiota turvalliseen työskentelyyn.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi tehtävien tekeminen, kokeellisten töiden raportit, väli- tai kotikokeet, päättökoe sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Yhteiskunnallista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi jatkuvan arvioinnin avulla seuraten opiskelijan osallistumista tuntityöskentelyyn ja opetuskeskusteluun.

KE4 Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*
- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*
- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tuntityöskentely pareittain ja pienryhmissä kehittää ja vahvistaa vuorovaikutustaitoja. Mahdollisten ryhmässä tehtyjen tuotosten esittäminen koko opetusryhmälle tukee ajattelutaitojen sekä esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija oppii käyttämään ja soveltamaan reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisessä elämässä, ympäristön ja nykyteknologian sovelluksissa sekä ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä. Monitieteistä osaamista voidaan vahvistaa tekemällä yritysvierailuja tai hyödyntämällä asiantuntijavierailuja (myös virtuaalisesti). Vaihtoehtoisesti voidaan tutustua virtuaalisesti jonkin kemiaa hyödyntävän, monitieteellisen yrityksen tai yhteisön toimintaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta sekä itse- ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa oman osaamisen tunnistamisessa ja kehittämisessä. Kokeellisiin töihin liittyvä palaute pyritään antamaan suullisesti kiinnittäen huomiota turvalliseen työskentelyyn.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi tehtävien tekeminen, kokeellisten töiden raportit, väli- tai kotikokeet, päättökoe sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Opintojakson sisällöt mahdollistavat ryhmissä työskentelyn ja kokeellisen työtavan, joissa painottuvat monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa käsitellään kemiallisen energian tuotantoa, varastointia ja hyödyntämistä. Pohtimalla esimerkiksi kemian merkitystä kestävämpien ratkaisujen tuottamisessa teollisuusprosesseissa, kierrätyksessä ja uusiutuvan energian tuotannossa, voidaan tukea eettisyyden ja ympäristöosaamisen vahvistumista. Opinnoissa voidaan tarkastella eri energiaratkaisujen eettisyyttä ja ympäristövaikutuksia.

Tutustumalla Suomen kaivos- ja metalliteollisuuteen, metallien valmistus- ja jalostusprosesseihin, metallien riittävyyteen sekä kierrätykseen, voidaan ympäristöosaamisen lisäksi vahvistaa myös yhteiskunnallista osaamista. Ympäristöosaamiseen liittyy myös katalyyttien käyttö kemiallisissa reaktioissa, esimerkiksi auton katalysaattorissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Pareittain tai pienissä ryhmissä toteutetut kokeelliset tutkimukset opintojakson aikana esimerkiksi sähkökemiallisista pareista, elektrolyysistä tai reaktioentalpian määrityksestä, vahvistavat vuorovaikutusosaamista. Mahdollinen tutkimussuunnitelman tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu pienryhmissä vahvistaa lisäksi luovaa osaamista.

Muun muassa kemiaan liittyviä energiaratkaisuja tai metallien käytön ympäristövaikutuksia on mahdollista pohtia väittelyin, paneeli- tai opetuskeskusteluin, jotka luontevasti kehittävät vuorovaikutusosaamista, monitieteellisyyttä ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itse- ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa oman osaamisen tunnistamisessa ja kehittämisessä. Kokeellisiin töihin liittyvä palaute pyritään antamaan suullisesti kiinnittäen huomiota turvalliseen työskentelyyn.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi tehtävien tekeminen, kokeellisten töiden raportit tai muut kirjalliset tuotokset, väli- tai kotikokeet, päättökoe sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Opintojaksolla tehtävän kirjallisen tuotoksen aiheita voidaan valita esimerkiksi energian tuotannosta, energian tuotannon ongelmista tai metallien tuotannosta ja sen ympäristövaikutuksista.

KE6 Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Moduulissa voidaan tutustua hiilidioksidin pitoisuuteen vaikuttaviin tekijöihin ilmassa ja vedessä, pohtia happamoitumisen syitä ja seurauksia sekä vähentämistä. Nämä kaikki liittyvät sekä hyvinvointi- että ympäristöosaamiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan tvt-taitoja opettelemalla määrittämään graafisesti reaktionopeutta sekä piirtämään ja tulkitsemaan titrauskäyriä. Opintojaksolla voidaan tutustua esim. ammoniakkisynteesiin monitieteisenä prosessina (tasapaino, nopeus, lämpötila, paine, prosessiolosuhteet).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Lähtötason arviointina voidaan käyttää esim. opetuskeskustelua ja/tai itsearviointia.

Opintojaksossa arvioinnin kohteena ovat mm. opiskelijan tutkimisen taidot, TVT-taidot, mallinnuksen taidot (esim. tasapainotilan muodostumisen graafinen mallintaminen) ja matemaattisen osaamisen taidot. Oppimisprosessin aikana opiskelijan oppimisen edistymistä näiden taitojen osalta voidaan arvioida esim. kokeellisten töiden, harjoitustehtävien, välitestien, vertais- ja itsearvioinnin sekä opetuskeskustelun ja palautteen keinoin (formatiivinen arviointi). Opiskelijan työskentelyn taitoja voidaan arvioida esim. tutkimisen taitojen, tiedonhaun ja soveltamisen sekä kysymysten asettelun avulla. Opitun ja osaamisen arviointi voi tapahtua esim. kokeen, kokeellisen tutkimuksen/tehtävän/videotyön, projektitehtävän ja/tai ryhmätyön avulla (summatiivinen arviointi). Opintojakson arvioinnissa huomioidaan, että opiskelijalla on mahdollisuus näyttää osaamistaan monipuolisesti.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet voidaan arvioida osana formatiivista ja summatiivista arviointia esim. valitsemalla tehtävien teemat laaja-alaisten osa-alueiden (hyvinvointiosaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen) aiheisiin sopiviksi.

KE7 Kohti kirjoituksia, 2 op (KE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrataan lukion kemiaa
- harjoitellaan ohjelmistojen käyttöä
- harjoitellaan vastausten asettelua ja muotoilua yo-kokeen tyyliin
- käydään läpi edellisten yo-kokeiden tehtäviä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opitaan hahmottamaan kemian keskeisten sisältöjen kokonaisuuksia. Kertausta voidaan tehdä mm. miellekarttoja käyttäen. Opitaan vastaamaan yo-tehtäviin hyödyntäen erilaisia yo-kokeessa sallittuja ohjelmistoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Edellytetään oppitunneilla läsnäoloa ja aktiivista työskentelyotetta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukion kemian oppimäärän kertaus. Opintojaksolla pyritään luomaan oppiaineen sisällöistä eheitä kokonaisuuksia.

8.9. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan ***vuorovaikutusosaamista sekä*** *kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu-ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

*Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

*Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.*

***Gloabaali- ja kulttuuriosaamisen** näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*
- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*
- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaakykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*
- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*
- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Filosofia tutkii eri tieteenalojen yleisiä periaatteita. Luovaa osaamista tukee tutustuminen filosofiseen tapaan ajatella (mm. kyseenalaistaminen) ja filosofisten ongelmien pohtiminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ajankohtaisten aiheiden tarkastelu mm. medialukutaidon avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

FI2 Etiikka, 2 op (Fi2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Etiikan opiskelu kannustaa tavoittelemaan ekologisesti kestävää ja vastuullista elämäntapaa.

Hyvinvointiosaaminen

Eettiset pohdinnat auttavat jäsentämään omaa käsitystä hyvästä elämästä, joka edistää kykyä pitää huolta itsestä ja muista.

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisen argumentaation harjoittelu yhdessä toisten opiskelijoiden ja opettajan kanssa harjaannuttaa vuorovaikutus- ja tunnetaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Etiikan opiskelu sisältää pohdintaa laajalti eri elämäntilanteisiin ja tieteisiin liittyvistä moraalisista kysymyksistä. Moraaliset kysymykset vaativat luovia ratkaisuja, sillä etiikan näkökulmasta ei voida päätyä vain yhteen ratkaisuun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

FI3 Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*

- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskuntafilosofian opiskelu auttaa opiskelijaa hahmottamaan yksilön asemaa yhteiskunnassa, rohkaisee häntä aktiiviseen kansalaisuuteen ja antaa hänelle käsitteellisiä välineitä analysoida ja puolustaa demokratiaa, vapautta ja tasa-arvoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskuntien erilaisuuteen vaikuttavat myös paikalliset kulttuurit.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

FI4 Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*

- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun. Filosofiassa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällisen ja käsitteiden merkitystä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Tämä auttaa opiskelijoita ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja niin kahdenvälisissä vuorovaikutustilanteissa kuin eri tieteenalojen tai kulttuurin osa-alueiden välisessä dialogissa.

Hyvinvointiosaaminen

Monimutkaisten ongelmien käsitteleminen kehittää opiskelijoissa epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

FI5 Kohti kirjoituksia, 2 op (FI5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee essee-vastaamista.
- Opiskelija aloittaa kertaamisen ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeiset asiat aiemmin opiskelluista filosofian kursseista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön. Opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen kiinnitetään huomiota pakollisten tehtävien kautta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

8.10. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuussekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.*

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

*Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioidaja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestänäkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.*

*Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.*

*Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.*

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Tavoitteet

.

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että ppystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

PS1 Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*

- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa tietoa oppimisesta ja oppimiseen liittyvistä prosesseista ja sitä kautta hän saa valmiuksia kehittää omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Hyvinvointiosaaminen

Moduulin aikana opiskelija saa tietoa siitä, millaiset asiat vaikuttavat mielen hyvinvointiin ja kuinka hän itse voi vaikuttaa omaan hyvinvointiinsa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita itsessä ja muissa. Opiskelija ymmärtää sosiaaliseen vuorovaikutukseen vaikuttavia asioita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja (identiteetti) ja kulttuurien moninaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

PS2 Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Moduulin aikana opiskelija ymmärtää kulttuuri-identiteetin kehittymisen sosialisaation ja kokemusten kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Moduulin aikana opiskelijalle tulee käsitys siitä, kuinka vuorovaikutustaidot, sosiaaliset taidot ja empatiakyky kehittyvät ja tukevat ihmisten välistä vuorovaikutusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

PS3 Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*

- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduulin aikana opiskelijan tieto oppimiseen vaikuttavista prosesseista (esimerkiksi muisti, tarkkaavaisuus) syvenee ja opiskelija saa lisää valmiuksia, joiden avulla hän voi kehittää omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa lisätietoa tutkimuksen teon periaatteista ja pystyy arvioimaan tutkimusten tutkimusetiikkaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

PS4 Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Moni nuori kokee ympäristöahdistusta ilmaston ja maailman tilasta. Moduulin aikana opiskelija ymmärtää ilmiöön johtavia tekijöitä ja osaa löytää asioita, jotka voivat vähentää nuoren kokemaa ympäristöahdistusta.

Hyvinvointiosaaminen

Moduulin keskeisenä sisältönä on hyvinvoinnin tukemiseen liittyvät asiat. Opiskelijalle kehittyy ymmärrys siitä, kuinka omaa hyvinvointia ja mielenterveyttä voi ylläpitää monipuolisesti eri keinoilla.

Vuorovaikutusosaaminen

Modulin aikana opiskelija saa välineitä, joilla hän voi kehittää tunneosaamistaan ja empatiakykyään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan

näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*
- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa valmiuksia omien vahvuuksiensa pohdintaan ja sitä kautta välineitä oman tulevaisuutensa suunnitteluun ja yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistamiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Moduulin aikana opiskelija syventää ymmärrystään kulttuurin vaikutuksista esimerkiksi ennakkoluulojen muodostumiseen. Hän ymmärtää yhteiskunnan moninaisuuden ja monikulttuurisuuden taustalla vaikuttavia tekijöitä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa tietoa ihmisten erilaisista ja yksilöllisistä persoonallisuuksista ja osaa ottaa huomioon tämän erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

PS6 Tutkiva psykologia, 2 op (PS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syvennetään aikaisemmilla kursseilla opiskeltuja psykologisia tutkimuksia ja tarkastellaan eri tutkimusmenetelmiä.
- Opiskelija hallitsee tiedollisesti psykologisen tutkimuksen periaatteet ja eri menetelmät
- Harjoitellaan tutkimussuunnitelman tekemistä ja tutkimusselosteiden lukemista/ tulkitsemista.
- Opiskelija osaa arvioida, tulkita ja selittää psykologian tutkimusselosteita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustuminen psykologisiin tutkimuksiin
- Psykologisen tutkimuksen vaiheet

- Psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Moduulin aikana opiskelija ymmärtää kulttuuri-identiteetin kehittymisen sosialisaation ja kokemusten kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Moduulin aikana opiskelijalle tulee käsitys siitä, kuinka vuorovaikutustaidot, sosiaaliset taidot ja empatiakyky kehittyvät ja tukevat ihmisten välistä vuorovaikutusta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduulin aikana opiskelijalle tulee käsitys siitä, miten ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet. Opintojakso ei sovellu itsenäiseen suorittamiseen.

PS7 Kohti kirjoituksia, 2 op (PS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee esseevastaamista
- Opiskelija aloittaa kertaamisen ylioppilaskirjoituksiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeiset asiat aiemmin opiskelluista psykologian kursseista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja (identiteetti) ja kulttuurien moninaisuutta.

Hyvinvointiosaaminen

Moduulin aikana opiskelija saa tietoa siitä, millaiset asiat vaikuttavat mielen hyvinvointiin ja kuinka hän itse voi vaikuttaa omaan hyvinvointiinsa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita itsessä ja muissa. Opiskelija ymmärtää sosiaaliseen vuorovaikutukseen vaikuttavia asioita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa tietoa oppimisesta ja oppimiseen liittyvistä prosesseista ja sitä kautta hän saa valmiuksia kehittää omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön. Opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen kiinnitetään huomiota pakollisten tehtävien kautta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ohjausta psykologian ylioppilaskirjoituksiin ja moduulien kertaamiseen.

PS8 Sosiaaliset taidot, 2 op (PS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa hyödyntää käytännössä psykologian tietoja ja tutkimuksia osana omaa vuorovaikutustoimintaa.
- Opiskelija osaa eritellä sekä yksittäisen ihmisen että ihmisten välistä toimintaa kokonaisuutena: psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutuksena.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sosiaaliset tilanteet
- Vuorovaikutus eri tilanteissa
- Omien vahvuuksien löytäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa sekä kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Moduulin tavoitteena on tukea itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: suoritusmerkintä, joka edellyttää tunneilla läsnäoloa sekä itse/vertaisarviointia opintojakson aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppitunneilla (tuntiaktiivisuus), jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Kurssin lopussa käydään läpi loppupalaute. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet. Itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Harjoitellaan sosiaalisia taitoja ja muiden huomioonottamista. Perehdytään erilaisiin ihmissuhteisiin. Tutustutaan erilaisiin minäkuviin, jotka ovat osana oman identiteetin rakentamisessa.

8.11. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

*Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

*Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.*

*Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.*

*Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

HI1 Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Historianopetus tukee oman identiteetin rakentamista ja tekee näkyväksi identiteettien moninaisuuden ja muutoksen erilaisissa ajallisissa ja maantieteellisissä konteksteissa; historian opiskelu auttaa suhteuttamaan muuttuvan maailman epävarmuutta ja asettamaan tämän päivän tapahtumia ja ilmiöitä laajempaan perspektiiviin. Historiallisesti katsoen muutos on maailmassa aina läsnä, eikä itsessään hyvä tai paha asia. Historian taidoissa em näkyy esim. harjoiteltaessa monitulkintaisuutta, muutoksen ja jatkuvuuden hallintaa sekä kronologian hallintaa.

Opintojakson rooli näkyy ennen kaikkea yhteiskuntien ja ekosysteemien historiallisen hyvinvoinnin avaajana. Hyvinvointiosaaminen korostuu käsiteltäessä väestön ja ilmaston muutoksia, erilaisten kriisien jälkeisiä uusia nousuja, joissa tarjotaan ratkaisuja/sopeutumiskeinoja ongelmiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian opetuksessa painotetaan monipuolisia tiedontuottamis- ja julkaisemistapoja sekä harjoitellaan asiaperusteista argumentointia; Taitojen opiskelussa historiallinen empatia vahvistaa kykyä eläytyä toisen asemaan.

Opintojaksossa vuorovaikutusosaaminen on läpileikkaavana teemana. Erilaisten pari- ja ryhmätehtävien kautta opiskelijoiden vuorovaikutustaidot kehittyvät.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian opetuksen lähtökohtana on tutkitun tiedon arvostaminen ja ymmärtäminen, minkä pohjalta on mahdollista muodostaa perusteltuja tulkintoja ja päätelmiä. Historiallinen tieto ei ole mielipidekysymys, vaan tulkinnan tulee perustua käytettävissä olevaan evidenssiin ja tieteenalojen tapoihin rakentaa tietoa. Kielitietoisuus tarkoittaa, että jokainen opettaja on oman oppiaineensa kielen ja käsitteiden opettaja. Tiedon luotettavuuden arviointi on historianopetuksen ytimessä. Historian lukutapa suhtautua teksteihin tulkinnan kohteena, ei neutraalina informaationa, vahvistaa opiskelijoiden kykyä toimia muuttuvassa informaatioympäristössä. Historian tekstitaitojen vahvistaminen vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa. Tavoitteellisuus edellyttää järjestelmällistä erilaisten tekstien käyttöä opetuksessa.

Opintojaksossa monitieteinen ja luova osaaminen ovat läpileikkaavia teemoja. Opintojakson puitteissa tutustaan mahdollisuuksien mukaan erilaisiin lähdeaineistoihin ja harjoitellaan tietopohjaisen esseevastauksen laatimista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskuntien muutoksen ihmisten toiminnan seurauksena sekä hahmottamaan omat mahdollisuudet vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden. Taidoista korostuu muutoksen ja jatkuvuuden hahmottaminen.

Opintojaksossa yhteiskunnallinen osaaminen on läpileikkaavana teemana. Opintojaksossa käsitellään erilaisten yhteiskuntien muodostumista ja niiden hallintaa kuten muinaiset Kreikka ja Rooma.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristön ja ilmaston muutosten historiallinen tarkastelu antaa valmiuksia tarkastella tämän päivän yhteisöjen toiminnan perusteita ja tehtyjen ratkaisujen seurauksia; asettuminen menneisyyden ihmisten asemaan vahvistaa kykyä asettua toisen ihmisen asemaan ja ymmärtää hänen ratkaisujaan hänen oman aikansa lähtökohdista (historiallinen empatia)

Opintojaksossa eettisyys ja ympäristöosaaminen ovat läpileikkaavia teemoja, jotka korostuvat erityisesti käsiteltäessä ympäristön historiaa eri aikakausilla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Historianopetus tarkastelee, miten asenteet ja suhtautuminen muihin kulttuureihin ovat muuttuneet ja miten ne on perusteltu eri aikoina; Historianopetus kannustaa kunnioittamaan kulttuuriperintöä, mutta myös kulttuuriperinnön kriittinen reflektointiin ja moniperspektiiviseen suhtautumiseen; Historiallinen perspektiivi globalisaatioon, globaalin kansalaisuuden muotoutumiseen, maailman verkottumiseen ja keskinäisiin riippuvuuksiinauttaa ymmärtämään tätä päivää ja suuntaamaan tulevaisuuteen. Taidoista korostuu monitulkintaisuuden ja syy-seuraussuhteiden hallinnan taito.

Opintojaksossa globaali- ja kulttuuriosaaminen ovat läpileikkaavia teemoja, jotka korostuvat esimerkiksi käsiteltäessä löytöretkiä, kolonialismia ja maailman verkottumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

HI2-3 Kansainväliset suhteet ja itsenäisen Suomen historia, 4 op (HI2-3)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen
- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*

- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuurinen osaaminen kehittyy erityisesti imperialismin, dekolonisaation ja keskinäisriippuvuuden maailman tarkastelun avulla

Globaali ja kulttuurinen osaaminen kehittyy suomalaisuuden rakentamisen prosessin ja Suomen historian myyttien kriittisen tarkastelun kautta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen on läsnä koko opintojakson ajan, mutta erityisesti se kehittyy, kun tarkastelussa on yhteiskunnallinen muutos ihmisen toiminnan seurauksena. Myös maailmanhistorian suuret kehityslinjat tukevat yhteiskunnallista osaamista

Yhteiskunnallinen osaaminen syvenee, kun opintojaksossa hahmotetaan suomalaisen yhteiskunnan kehityksen suuria linjoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamiseen syvennytään mm. informaatiovaikuttamisen kautta. Opiskelija oppii opintojakson keskeisten teemojen kautta hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta, sekä ymmärtämään ja arvostamaan tiedon merkitystä.

Vuorovaikutusosaamisesta kehittyy erityisesti historiallisen empatian taito, kun opintojaksolla eläydytään lähdeaineistojen avulla menneiden suomalaissukupolvien kokemuksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen vahvistuu, kun opintojaksossa syvennytään suomalaisuuden syntyyn, oman identiteetin rakentamiseen ja hyvinvointiyhteiskunnan syntyyn sekä historian poliittiseen käyttöön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

HI4 Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen vahvistuu, kun tutustutaan Euroopan alueen tieteelliseen, taiteelliseen ja kulttuuriseen kehitykseen hahmottaen niistä yleiskuvaa eurooppalaisen maailmankuva muutoksista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen vahvistuu, kun tutustutaan Euroopan alueen tieteelliseen, taiteelliseen ja kulttuuriseen kehitykseen hahmottaen niistä yleiskuvaa eurooppalaisen maailmankuva muutoksista.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen vahvistuu sananvapauden merkityksen ja sen eri aikoina vaihdelleiden rajojen opiskelun myötä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun opintojakson aikana tutustutaan sekä luonnon- että humanististen tieteiden historiaan Euroopassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun opiskellaan yhteiskuntajärjestystä koskevien erilaisten aatteiden ja käytäntöjen historiaa Euroopassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*

- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa tunnistaa Suomen ja sen lähialueen kulttuurilliset erot.

Opiskelija osaa linkittää Suomen alueen historian tapahtumat maailman/Euroopan historian tapahtumiin.

Opiskelija tutustuu Suomen identiteettiseen, kulttuuriseen ja taloudelliseen kehityksen osana globaalia/ympäröivän maailman kehitystä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristön hyödyntäminen.

Opiskelija osaa asettua yksilön asemaan historiallisessa kontekstissa.

Opiskelija tutustuu ympäristön taloudelliseen hyödyntämiseen eri aikakausilla ja hän pohtii eri aikakausien ihmisten valintoja ja valinnan mahdollisuuksia.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa Suomen alueen, suomalaisten ja kansakuntamme historian.

Opiskelija hahmottaa suomalaisuuden identiteetin rakentumisen muuttuvilla aikakausilla.

Opiskelija ymmärtää muuttuvan maailman olevan osa historiaa ja hän oppii valmiuksia ymmärtää muita ihmisiä ja heidän tarpeitaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun moduulissa hyödynnetään poikkitieteellisesti myös arkeologia- ja kansatieteellistä tietoa Suomenniemen varhaisvaiheista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa huomioon meille vieraita kulttuureja edustavat ihmiset ja heidän näkökulmansa. Tutustuminen maailman kulttuureihin tukee oman identiteetin rakentamista ja minäkuvan jäsentymistä. Opintojakson sisältö antaa esimerkkejä ihmisten sinnikkyydestä muutosten ja yllätysten maailmassa.

Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto. Opintojakso voi vahvistaa empatiakykyä erilaisen kulttuuritaustan omaavia ihmisiä kohtaan. Opintojakso auttaa hahmottamaan rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Opintojaksossa opiskelija tutustuu eri puolilla maailmaa vaikuttaneisiin ja vaikuttaviin kulttuureihin. Tavoitteena on oppia erittelemään kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa. Opiskelija oppii analysoimaan esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoa opiskellessa tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaannutaan käyttämään niitä. Samalla vahvistuu monilukutaito sekä kyky arvioida tiedon luotettavuutta. Tutustuminen erilaisiin ja eri puolella maailmaa vaikuttaneisiin ja vaikuttaviin kulttuureihin sekä erilaisiin kulttuurien kohtaamisen malleihin tuhansien vuosien historiallisessa perspektiivissä auttaa opiskelijaa tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opittu tietämys erilaisista valtiorakenteista ja hallintojärjestelmistä antaa perspektiiviä verrata niitä nykypäivän yhteiskuntiin ja opettaa arvostamaan demokraattisia oikeudenmukaisuuteen, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvia yhteiskuntia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija saa tietoa eri puolilla maailmaa vaikuttaneista kulttuureista ja niissä esiintyneistä tai esiintyvistä erilaisista eettisistä periaatteista samoin kuin niiden suhtautumisesta ympäristöön ja luontoon. Opiskelijan käsitys globalisaation historiasta vahvistuu.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen. Opintojaksossa perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin. Opintojaksossa tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien muuttuessa. Opintojaksossa tarkastellaan länsimaisten ja muiden kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Tavoitteena on, että opiskelija osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit

ja elämäntavat rakentuvat globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta. Moduulin sisältö tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi, joka arvostaa jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

HI7 Maailmantilanne nyt, 2 op (HI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää tietämystään toisen maailmansodan jälkeisistä maailman tapahtumista ja kriisialueista
- saa valmiuksia kriittiseen ajatteluun ja mielipiteiden perustelutaitoon
- oppii medialukutaitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa perehdytään ajankohtaisiin kriiseihin ja kriisialueisiin maailmassa sekä harjoitellaan medialukutaitoa esimerkiksi erilaisten tehtävien muodossa. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen on läsnä koko opintojakson ajan, mutta erityisesti se kehittyy, kun tarkastelussa on yhteiskunnallinen muutos ihmisen toiminnan seurauksena. Myös maailmanhistorian suuret kehityslinjat tukevat yhteiskunnallista osaamista

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamiseen syvennytään mm. informaatiovaikuttamisen kautta. Opiskelija oppii opintojakson keskeisten teemojen kautta hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta, sekä ymmärtämään ja arvostamaan tiedon merkitystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään ajankohtaisiin maailmanpolittiisiin asioihin kuten sotiin, kriiseihin ja niiden taustoihin.

HI8 Sotahistoria, 2 op (HI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena oppia ymmärtämään monipuolisesti sotien syitä, keskeisiä tapahtumia ja niiden merkitystä myöhemmälle ajalle.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa perehdytään 1800- ja 1900-lukujen sotaisaan menneisyyteen ja sotien keskeiseen merkitykseen kehityksen suunnan viitoittajana.
- Opintojaksossa keskitytään erityisesti 1800-luvun alun Napoleonin sotiin, ensimmäiseen maailmansotaan, toiseen maailmansotaan ja kylmän sodan aikaisiin sotiin ja konfllikteihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen on läsnä koko opintojakson ajan, mutta erityisesti se kehittyy, kun tarkastelussa on yhteiskunnallinen muutos ihmisen toiminnan seurauksena. Myös maailmanhistorian suuret kehityslinjat tukevat yhteiskunnallista osaamista

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamiseen syvennytään mm. informaatiovaikuttamisen kautta. Opiskelija oppii opintojakson keskeisten teemojen kautta hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta, sekä ymmärtämään ja arvostamaan tiedon merkitystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen

osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään viimeisen parin sadan vuoden aikana käytyihin keskeisiin sotiin, niiden syihin ja seurauksiin.

HI9 Paikallishistoria, 2 op (HI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää tietämystään Ylivieskan ja Kalajokilaakson paikallishistoriasta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kalajokilaakson esihistoria
- Kalajokilaakson asutuksen synty
- Suomen historian keskeisten käännekohtien ilmentyminen Ylivieskassa ja Kalajokilaaksossa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen syvenee, kun opintojaksossa hahmotetaan suomalaisen yhteiskunnan kehityksen suuria linjoja yhdistämällä ne paikalliseen kehitykseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisesta kehittyy erityisesti historiallisen empatian taito, kun opintojaksossa eläydytään lähdeaineistojen avulla menneiden suomalaissukupolvien kokemuksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään Kalajokilaakson ja erityisesti Ylivieskan alueen paikallishistoriaan monipuolisin menetelmin.

HI10 Kohti kirjoituksia, 2 op (HI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja oppii historian keskeiset sisällöt.
- Opiskelija kehittää historialle tyypillisiä aineistojen käsittelytaitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kerrataan historian opintojaksojen keskeisimpiä sisältöjä ja harjoitellaan vastaustekniikkaa. Opintojakso tähtää valmentautumiseen historian yo-reaalikokeeseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä
- Harjoitellaan tarpeellisten ohjelmistojen käyttöä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu historian yo-kirjoituksiin osallistujille. Opintojaksolla kerrataan historian keskeisiä sisältöjä.

8.12. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksise vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.*

*Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.*

*Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.*

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*
- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*

- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*
- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

YH1 Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*

- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen vahvistuminen on opintojakson keskeisin tavoite, koska koko sisältö liittyy suomalaisen yhteiskunnan rakenteisiin, piirteisiin sekä nykyisiin haasteisiin ratkaisuyrityksineen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen vahvistuu opiskelijan peilatessa opittuja tietoja suomalaisista poliittisista ja järjestötoimijoista tavoitteineen opiskelijan omaan maailmankuvaan, arvoihin ja mielipiteisiin. Myös opintojaksossa opiskellut hyvinvointivaltiota, sosiaaliturvaa ja julkisia palveluita koskevat seikat vahvistavat ymmärrystä suomalaisen hyvinvoinnin perusteista ja siten hyvinvointiosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettinen ja ympäristöosaaminen kehittyy tutkiessa suomalaisen yhteiskunnan tähänastista kehitystä ekologisesti ja sosiaalisesti kestävämpään suuntaan sekä opiskellessa kansalaisen vaikuttamiskeinoja tulevaisuuden muovaamiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

YH2 Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vastuullinen kansalainen kykenee osallistumaan ja tulkitsemaan taloudellista keskustelua. Opintojaksossa harjoitellaan erityisesti tilastojen, talousuutisten ja taloudellisen keskustelun ymmärtämisessä tarvittavia taitoja erilaisten harjoitusten avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan keskinäisiä riippuvuuksia ja globalisaatiota erityisesti talouden näkökulmasta. Opiskelija lisää valmiuksiaan ymmärtää globaalin talouden keskinäisiä riippuvuuksia ja Suomen kytkeytymistä osaksi kansainvälistä taloutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa ymmärrystä siitä, kuinka poliittiset päätökset ja yhteiskunnalliset rakenteet voivat estää tai mahdollistaa kestävän elämäntavan. Opintojaksossa käsitellään kestävän kehityksen yhteiskunnallisia ulottuvuuksia ja poliittisten päätösten yhteyttä kestävän yhteiskunnan rakentamiseen. Opintojaksossa nousee erityisesti esille talouskasvun mahdollisuudet ja rajat, talouden ympäristövaikutukset, kiertotalouden ymmärrys ja kestävä kulutus.

Opiskelija lisää valmiuksiaan pohtia taloudellisten päätöstensä eettisyyttä ja kestävyyttä ja ymmärtää taloudellisten päätösten vaikutukset ympäröivään yhteiskuntaan ja ympäristöön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

YH2_MAA9 Taloustiedon ja talousmatematiikan opintojakso (pitkä), 3 op (YH2_MAA9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

YH2_MAB6_MAB7 Taloustiedon ja talousmatematiikan opintojakso, 4 op (YH2_MAB6_MAB7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuvat maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa hahmottaa erilaisten kulttuurien välisiä eroja.

Opiskelija hahmottaa globaalin vuorovaikutusverkoston ja ymmärtää osallisuutensa siinä.

Opiskelija tutustuu eurooppalaisten kulttuurien yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin sekä pohdiskelee eurooppalaista identiteettiä. Hän ymmärtää Suomen ja Euroopan asemaa osana globaalia talous- ja päätöksentekojärjestelmää, sekä ymmärtää keskinäisen riippuvuuden perusperiaatteet.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija kartuttaa valmiuksiaan pohtia valintojensa eettisyyttä ja kestävyyttä muuttuvassa maailmassa. Opiskelija hahmottaa että hänen tekemillään valinnoilla on seurauksia paitsi hänen omassa ympäristössään ja häntä ympäröivässä yhteiskunnassa, myös globaalilla tasolla.

Opiskelija tutustuu globaalien markkinavoimien toimintaan ja oppii näkemään omat vaikuttamismahdollisuutensa kuluttajana, potentiaalisena yrittäjänä ja Suomen kansalaisena. Hän pohtii globaalin talouden ja päätöksenteon eettisyyttä useista eri näkökulmista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tunnistaa että suomalainen yhteiskunta operoi osana laajempaa globaalia yhteiskuntien verkkoa.

Opiskelija ymmärtää yksilön mahdollisuudet vaikuttaa yhteiskuntaan ja globaaliin yhteiskuntaverkkoon.

Opiskelija tutustuu ajatukseen siitä, että hänen yhteiskuntansa on vain yksi monista, ja että se ei operoi muista riippumattomasti. Hän pohdiskelee sekä paikallisen yhteiskunnan että globaalin yhteisön luomia mahdollisuuksia ja rajoituksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

YH4 Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso ohjaa pohtimaan yksilön ja yhteiskunnan vastuuta sekä roolia hyvän elämän kannalta sekä tarkastelemaan yhteiskunnan järjestämisen ja yksilön hyvinvoinnin välistä yhteyttä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vastuullinen kansalainen kykenee osallistumaan ja tulkitsemaan oikeustieteeseen liittyvää keskustelua, uutisointia ja muuta informaatiota. Opintojaksossa opiskelija harjaantuu ymmärtämään oikeustieteen kieltä ja peruskäsitteistöä. Opintojaksossa harjoitellaan erityisesti oikeustieteelle tyypillisiä tekstitaitoja. Taitoja voidaan harjoittaa esimerkiksi mediaseurannalla, erilaisten oikeustapausten ratkaisemisella, perehtymisellä korkeimman oikeuden ennakkoratkaisuihin ja mahdollisella opintoretkellä oikeuden istuntoon.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskuntaoppi tarkastelee keskinäisiä riippuvuuksia ja globalisaatiota ihmisoikeuksien, demokratian, politiikan, turvallisuuden ja talouden näkökulmista. Opiskelija ymmärtää, kuinka perustuslaki suojaa perusoikeuksia, oikeusvaltiota ja demokratiaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen syvenee, kun hahmotetaan juridisen sääntelyn merkitystä yhteiskunnan toimivuudelle ja oikeudenmukaisuudelle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen

osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

YH5 Yrittäjyys, 2 op (YH5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustua monipuolisesti yritysten toimintaan.
- Saada tietoa yrityksen perustamisesta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Yrittäjyys opintojakso suoritetaan hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan eri yhteistyötahojen tekemiä yrittäjyysopintoja . Yhteistyötä pyritään tekemään myös paikallisen elinkeinoelämän kanssa. Opintojaksolla käydään läpi monipuolisesti yrityksiin liittyviä asioita, opiskelijoiden halukkuuden mukaisesti. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen vahvistuu opiskelijan ymmärtäessä yritystoiminnan merkityksen hyvinvointivaltion perustana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yrittäjyys opintojakso suoritetaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntäen eri yhteistyötahojen tekemiä yrittäjyysopintoja. Yhteistyötä pyritään tekemään myös paikallisen elinkeinoelämän kanssa. Opintojaksolla käydään läpi monipuolisesti yrityksiin liittyviä asioita, opiskelijoiden halukkuuden mukaisesti. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

YH6 Kohti kirjoituksia, 2 op (YH6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja oppii yhteiskuntaopin keskeiset sisällöt.

- Opiskelija kehittää yhteiskuntaopille tyypillisten aineistojen analysointitaitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan yhteiskuntaopin opintojaksojen keskeisimpiä sisältöjä sisällöt ja harjoitellaan vastaustekniikkaa. Opintojakso tähtää valmentautumiseen historian yo-reaalikokeeseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.
- Harjoitellaan tarpeellisten ohjelmistojen käyttöä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu yhteiskuntaopin yo-kirjoituksiin osallistujille. Opintojaksolla kerrataan yhteiskuntaopin keskeisiä sisältöjä.

8.13. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihinja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekäeri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

*Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.*

*Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.*

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*
- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*

- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

8.13.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

UE1 Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*

- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuuriosaaminen kannustaa vuorovaikutusosaamiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lähdekriittisyyttä ja monilukutaitoa voi vahvistaa tarjoamalla moninaista materiaalia, jota opiskelijat voivat luovasti hyödyntää yksin tai yhdessä.

Hyvinvointiosaaminen

Keskustelu turvallisessa ympäristössä on tärkeää.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kristinuskon kulttuurisen, yhteiskunnallisen ja yksilöllisen näkökulman voi konkretisoida esimerkiksi vierailijoiden ja tutustumiskäyntien kautta.

Mediasisältöjä arvioidessaan opiskelija oppii myös tunnistamaan ja yhdistämään eri kirkkokuntiin liittyviä teemoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys tulee esille esim. pohdittaessa kristinuskoa eri maanosissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista voi konkretisoida esimerkiksi erilaisten paneelikeskusteluiden kautta. Mahdollisuuksien mukaan opintojaksoon voi kytkeä ajankohtaisuutta esim. seurakuntavaalien yhteydessä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa voidaan kehittää vuorovaikutusosaamista edellisten laaja-alaisten sisältöjen käsittelyn jatkeena. Tämä mahdollistaa turvallisen keskusteluympäristön toteutumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu yhteen Aasian uskontoon syvällisemmin ja tarkastelee sitä uskonnon ulottuvuuksien kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu kulttuurin ja uskonnon välisiin suhteisiin Aasian maissa. Opintojaksossa nostetaan esille myös Aasian uskontojen vaikutukset länsimaissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa on tavoitteena kehittää opiskelijan ymmärrystä suomalaisen yhteiskunnan ja uskontojen välistä vuorovaikutusta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson keskeisenä tarkastelun kohteena on kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin eri aikoina

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tarkoituksena on lisätä opiskelijan ymmärrystä siitä, miten kristinusko/uskonto on vaikuttanut ihmisten hyvinvointiin eri aikoina.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduulin/opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

UE5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on lisätä opiskelijan ymmärrystä uskontojen analysointi- ja monilukutaitoon sekä symbolien tunnistamiseen. Opiskelija tutustuu myös populaarikulttuurissa näkyvään/kuuluvaan uskonnolliseen tematiikkaan ja estetiikkaan. Tätä voi konkretisoida erilaisten taide-analyysien kautta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Perehtyminen taiteeseen ja arkkitehtuuriin avaa ymmärrystä uskontojen merkitykseen yhteiskunnassa, joka voi avata uusia näkökulmia sillä hetkellä käytäviin yhteiskunnallisiin keskusteluihin. Opintojakson sisältö voi luontevasti vahvistaa kuulumista yhteiskuntaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Taiteeseen, arkkitehtuuriin, populaarikulttuuriin ja symboliikkaan perehtyminen avaa ovia globaali- ja kulttuuriosaamiseen ja tämän kautta vuorovaikutukseen muiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

UE6 Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lähdekriittisyyttä ja monilukutaitoa voi vahvistaa tarjoamalla moninaista materiaalia, jota opiskelijat voivat luovasti hyödyntää yksin tai yhdessä. Esim. sananvapauden tarkasteluun liittyvät eettiset näkökulmat. Näin moduuliin liitetyt laaja-alaiset osa-alueet tukevat toisiaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen liittyy myös globaaliin ja kulttuuriosaamiseen sekä eettiseen osaamiseen. Esim. sananvapauden tarkastelu on osa vuorovaikutusta, mutta liittyy myös etiikkaan. Näin laaja-alaiset osa-alueet tukevat toisiaan. Yhteiskunnallisessa osa-alueessa mainitut tiedon tuottamisen tavat liittyvät myös vuorovaikutusosaamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet.

UE7 Kohti kirjoituksia, 2 op (UE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa kokonaiskuvan lukion uskonnon (ev.lut) sisällöstä.
- Opiskelija pystyy syventämään ja hallitsemaan opintojaksojen päälinjat.
- Opiskelija saa tukea, kannustusta ja ohjausta uskonnon yo-kokeeseen valmistautumisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Uskonnon lukio-oppimäärän keskeiset sisällöt, aihekokonaisuudet ja ajankohtaiset kysymykset.
- Hyvän YO-vastauksen harjoitteleminen konkreettisten harjoitusten avulla, jotka antavat valmiuksia uskonnon ylioppilaskirjoituksiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Formaalisella arvioinnilla saadaan näyttöä tiedollisesta hallinnasta ja summatiivisella opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet. Arviointi: suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssi on tarkoitettu uskonnon (ev.lut) yo-kirjoittajille. Kurssilla kerrataan opiskeltujen kurssien (ev.lut) keskeiset sisällöt.

UE8 Uskonnon projekti, 2 op (UE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija sitoutuu yhteisölliseen toimintaan projektin aikana.
- Opiskelija osallistuu eri työskentelyvaiheisiin: suunnittelu, valmistelu, toteutus, purku.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kirkon toiminnallinen ulottuvuus.
- Eri teemat: kansainvälisyys, kielet, maantiede, kirkon historia, taide- ja kulttuurihistoria, musiikki. Painotukset voivat vaihdella eri projekteissa.
- Sosiaaliset taidot, ryhmässä työskenteleminen, johtaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, jossa kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Arviointiin sisällytetään laaja-alaiset osaamisalueet. Arviointi: suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Projekti on mahdollista toteuttaa eri tavoin, esimerkiksi matkat, juhlat, konsertit, näyttely, kirkkotaide, lähetystyö.

8.14. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia

tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä.*

Elämänkatsomustieto tukee ***vuorovaikutusosaamisen*** *tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.*

Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on ***monitieteinen****, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan* ***luovasti*** *eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.*

Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee ***yhteiskunnallisen osaamisen*** *tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.*

Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti ***eettisyyden*** *taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään* ***ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilöja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.*

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen*
- *osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa*
- *osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa*
- *laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään*
- *kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa*
- *kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.*

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

ET1 Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

ET2 Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*

- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen*
- *aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*
- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään*
- *taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*
- *ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- *globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

ET3 Kulttuurit, 2 op (ET3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit*
- *osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun*
- *tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi*
- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*
- *etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

ET4 Katsomukset, 2 op (ET4)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- *katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne*
- *ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi*
- *katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana*

- *poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön*
- *elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

ET5 Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- *kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinenja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*
- *ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet*
- *uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

ET6 Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*
- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

8.15. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti

terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

*Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.*

*Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.*

***Eettisyys ja ympäristöosaaminen** näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.*

*Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti*
- *osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla*

- *osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden jaarvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävän kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

TE1 Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii yhdistämään terveystiedon muihin aineisiin ja muut aineet terveystietoon
- opiskelija harjaantuu pohtivan kirjoitelman kirjoittamisessa
- kriittisen medialukutaidon harjoittaminen

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu oman lähisukunsa sairaushistoriaan
- monipuolisten näkökulmien omaksuminen ja niiden käyttäminen
- mielipiteen ja näkemyksen perusteleminen tieteeseen vedoten

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Terveyden kokonaisvaltaisuus
- Pyritään tarkastelemaan asioita hyvinvoinnin näkökulmasta ja lisätään ryhmätyötaitoja ja vuorovaikutusta erilaissa ryhmissä työskentelemällä

Vuorovaikutusosaaminen

- Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Sosiaalipsykologiset teoriat
- Terveyskulttuurisia ilmiöitä

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Monitieteisyys ovat tunneilla jatkuvasti mukana esimerkiksi yhdistämällä muiden oppiaineiden tietoa terveystietoon sekä käymällä läpi yhteiskuntaosaamista eri terveyskulttuuristen ilmiöiden avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakso arvioidaan numeroin
- Keskeisinä arviointikohteina ovat tuntityöskentely, tuntitehtävät sekä koe. Kokeessa opiskelijalla on lupa käyttää sovittua aineistoa lisäämään oppimista

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opiskelija pyrkii omaksumaan syvemmän ymmärryksen terveystieteen lähtökohtiin ja monitieteisyyteen. Tähän liittyy läheisesti äidinkielen hallinta ja hyvän tekstin tuottaminen sekä muiden oppiaineiden sisältöjen soveltaminen terveystietoon.
- Kurssilla edetään opiskelijan omista terveystottumuksista- ja valinnoista kohti isompia kokonaisuuksia.

TE 2 Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsityksille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Paikallinen lisäys

- media sekä - lähdekriittisyyden lisääminen
- tiedonhankintakeinojen monipuolistaminen sekä tietojen soveltaminen aiemmilta kursseilta sekä muista aineista

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*

- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

- tutustutaan tarkemmin eri tuotteiden sisältöihin (ravinto, kauneudenhoito ym.)
- omien valintojen vaikutus terveyteen sekä ympäristöön

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Työhyvinvointi

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Terveysviestinnän merkitys

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Terveyteen liittyvän tiedon hankinta

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Kestävä kehitys ja terveys
- Ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakso arvioidaan numeroin
- Keskeisinä arviointikohteina ovat tuntityöskentely, tuntitehtävät sekä koe, jossa tulisi ilmetä kyky soveltaa tietoja muista ainesta terveystietoon sekä terveystieteen tutkimuksiin pohjautuvaa ajattelua
- Opiskelija saa käyttää kokeessa aineistoja, jotka on etukäteen sovittu

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opinnossa pyritään syventämään tietoa terveydestä sekä monitieteisyyttä. Asioita pohditaan yhteiskunnan ja ympäristön kannalta, perustellen asioita tutkittuun tietoon vedoten.

TE3 Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *• osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *• pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta*
- *• osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*
- *• osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Paikallinen lisäys

- paikalliseen terveydenhuoltoon tutustuminen
- muista aineista saadun tiedon soveltaminen
- sairauksien historian ymmärtäminen ja nykyajan terveyshaasteet

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- erilaiset terveysmittarit ja niihin tutustuminen oppitunnilla (esim. jokin näistä verenpaine, verensokeri, syke, PEF)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja maailmalla

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Eettisen analysoinnin näkökulmia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- opintojakso arvioidaan numerolla
- keskeisinä arviointikohteina ovat tuntityöskentely, tuntitehtävät sekä koe.
- Opiskelija saa käyttää kokeessa aineistoja, jotka on etukäteen sovittu

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojaksossa pyritään tutustumaan erilaisten tutkimusten sisältöihin sekä terveysteknologiaan ja terveyden mittaamiseen

TE4 Kohti kirjoituksia, 2 op (TE4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppia tarkastelemaan terveystietoa monipuolisesti eri tieteenalojen näkökulmista
- Tavoitteena tuottaa tekstiä, jossa eri näkökulmat tulevat esille

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla pyritään tarkastelemaan terveystietoon liittyviä asioita oppilaiden mielenkiinnon kohteiden kautta
- Terveystiedon ylioppilaskirjoituksiin valmentautuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Yhteiskuntaosaamista käydään läpi sosiaalipsykologisten teorioiden sekä terveyskulttuuristen ilmiöiden kautta
- terveysviestinnän merkitys sekä tulevaisuuden terveyshaasteiden ja mahdollisuuksien kartoittaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- eri tieteenalojen tuottaman tiedon yhdistäminen
- oivaltamista ja uuden informaation omaksumista monipuolisten näkökulmien sekä eri tieteenalojen tiedon yhteensovittamisella

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- opintojakso arvioidaan numerolla
- keskeisinä arviointikohteina ovat tuntityöskentely ja tuntitehtävät

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojaksossa pyritään kertaamaan monipuolisesti lukion terveystiedon kursseja sekä saamaan laaja näkökulma terveystiedon opiskeluun ylioppilaskirjoituksia varten
- Käydään läpi vanhoja ylioppilastutkintokysymyksiä - ja vastauksia

TE5 Ensiapu, 2 op (TE5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

8.16. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseenja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen ***hyvinvointiosaamista*** *sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.*

Vuorovaikutusosaaminen *kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.*

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojenja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.*

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. ***Yhteiskunnallista osaamista*** *vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.*

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät ***eettisyytenä ja ympäristöosaamisena****, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.*

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden ***globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä*
- *osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.*

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

LI1 Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Vuorovaikutustaitojen kehittämistä toisten opiskelijoiden kanssa sekä opettaja-opiskelija -suhteessa
- Vuodenaikojen mukaisten lajien hyödyntämistä monipuolisesti ja motivoivasti

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- *liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen*
- *opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit*

Paikallinen lisäys

- Yhteistyötaidot ja yhteishenki
- Monipuolisuus ja oman vahvuuden löytäminen liikunnassa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikuntasisältöjen monipuolisuus

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliset taidot ja yhteistyökyky.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Demokratia

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vuodenaikojen mukaisten liikuntalajien ohessa tuleva ympäristön kunnioittaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakso arvioidaan numeroin
- Sekä lähi-että etäopetuksessa arviointiin vaikuttavat tuntityöskentely, annettujen tehtävien suorittaminen, taitojen soveltaminen eri tehtävissä sekä yhteistyötaidot

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojakson tarkoituksen on liikunnallisen pätevyyden sekä myönteisen minäkuvan vahvistaminen monipuolisen liikunnan ja kannustavan ilmapiirin avulla

LI2 Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa arvioida omia fyysisiä ominaisuuksiaan ja hyödyntää liikuntapäiväkirjaa tai vastaavaa seuratakseen omien fyysisten tavoitteiden saavuttamista
- Vuorovaikutustaitojen oppiminen sekä erilaisissa ryhmissä toimiminen

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

- Talviliikuntalajien hyödyntäminen motivoivasti ja monipuoliseti
- Erilaisissa ryhmissä toimiminen
- Rentoutuminen ja kehonhuolto opiskelijan arjessa
- Oman fyysisen kunnon pitkäjänteinen kehittäminen itselle sopivalla tasolla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Huolenpito itsestä ja muista

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyötaidot

Yhteiskunnallinen osaaminen

Osaamisen käyttäminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Motivaation kohottaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Säännöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Arvosanaan vaikuttavat fyysisen tavoitteen toteuttaminen ja toteutuminen, itsearviointi sekä pitkäjänteisyys
- Arvosanaan vaikuttavia tekijöitä ovat myös yhteistyötaidot, ryhmissä toimiminen sekä tehtävien asianmukainen suorittaminen ja palauttaminen (etä - ja lähiopetuksessa)
- Opintojakso arvioidaan numeroin

Opintojakson vapaa kuvaus

- Terveysliikuntaan motivoiminen sekä omien tavoitteiden asettaminen jollakin fyysisyyden osa-alueella
- Opintojakson liikunta on motivoivaa ja monipuolista sekä kannustaa haastamaan eri liikuntakokeiluihin

LI3 Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- opiskelijan motivaation haastaminen
- motivaation lisääminen eri lajien avulla

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

- tutustutaan oman alueen liikuntamahdollisuuksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- kurssilla painotetaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- lajit eri maanosista ja maista tuovat globaalisuutta ja tutustumista eri kulttuureihin

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- eettisyys on mukana kurssilla esim. sääntöjen muodossa ja luontoliikunnassa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- opintojakso arvioidaan numeroin
- arvosanaan vaikuttavat opiskelijan aktiivinen mukana olo sekä itsearviointi ja erilaisissa ryhmissä työskentely

Opintojakson vapaa kuvaus

- Jakson tarkoituksena edistää opiskelijan fyysistä toimintakykyä sekä monipuolistaa opiskelijan liikunnallista osaamista ja koettua pätevyyttä uuden oppimisen myötä
- Jakso keventää opiskelijan reppua liikunnan tuoman fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin kautta
- Opiskelijat saavat vahvasti vaikuttaa jakson sisältöön

LI4 Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Yhdessä liikkumisen monipuolisuus ja erilaisissa ryhmissä toimiminen
- Positiivisuuden luominen liikunnan avulla
- Onnistumisen kokemukset yksilö - ja joukkueliikunnassa

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

- Erilaisten lajien, pelien ja leikkien kokeilua
- Monipuolisesti erilaisissa ryhmissä toimimista
- Kisailuja erilaisissa lajeissa, peleissä ja leikeissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Eri maiden liikuntalajeihin tutustumista

Vuorovaikutusosaaminen

- Sosiaaliset taidot ja yhteistyökyky sekä yhdessäoppimisen taidot

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Liikunnallisten oppimistaitojen kehittäminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Säännöt ja niiden noudattaminen.
- Oikeudenmukaisuus
- Luonto ja sen monimuotoisuus

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakso arvioidaan numeroin
- Opintojakson arviointiin vaikuttavat tuntitoiminta, muiden huomioiminen ja yhteistyötaitojen hallinta

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojaksolla halutaan tarjota monipuolisia, globaaleja liikuntakokemuksia erilaissa liikuntaympäristöissä
- Tavoitteena on saada positiivisia liikunta - ja ryhmäkokemuksia viemään omaa liikuntaosaamista - ja motivaatiota eteenpäin

LI5 Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Paikallinen lisäys

- Oman jaksamisen ja liikuntamotivaation lisääminen monipuolisten lajikokeiluiden avulla
- Aktiivinen ja asiallinen toiminta ryhmän toimintaa parantaen ja muut huomioiden

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

- Monipuoliset, eri fyysisiä osa-alueita kehittävät lajikokeilut
- Psyykkisen jaksamisen lisääminen kehonhuollon ja rentoutuksen avulla
- Paikallisten liikuntapalveluiden hyödyntäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi

Vuorovaikutusosaaminen

- Yhteiset tavoitteet

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Uteliaisuus ja motivaatio

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakso arvioidaan numeroin
- Arviointiin vaikuttavat positiivisen toiminta erilaisissa ryhmissä sekä itsensä haastaminen rohkeasti eri lajeissa

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojakson tehtävänä on lisätä fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia monipuolisten lajikokeiluiden avulla
- Opintojakson aikana pyrimme käyttämään lähialueiden liikuntapalveluita mahdollisuuksien mukaan opiskelijoiden toiveita ja tarpeita kuunnellen

LI6 Vaellus ja retkeilu, 2 op (LI6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Jakson tavoitteena on tarjota nuorille hieno luontokokemus sekä pätevyyden tunne selvitä luonnossa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen terveyes
- Luontoliikunnan monipuolisuus
- Oppia toimimaan luonnossa ja haastaa omaa fyysistä ja henkistä jaksamista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Ekologisuus ja luonnon arvostaminen
- Säännöt ja ohjeet

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmässä toimiminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä
- Arviointiin vaikuttavat käyttäytyminen ryhmässä sekä sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojaksolla halutaan tarjota positiivinen ja voimaannuttava luontokokemus
- Vaelluksen yhteydessä voidaan toteuttaa myös melonta tai koskenlasku, paikasta ja ryhmästä riippuen

LI7 Talviliikunta, 2 op (LI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Jakson tavoitteena on motivoida opiskelijoita eri talviliikunnan muotoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Joka kolmas vuosi tarjotaan opiskelijoille mahdollisuus haastaa itsensä fyysisesti ja psyykkisesti eri talviliikuntalajien muodossa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Sosiaalisuus ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen

Hyvinvointiosaaminen

- Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Rakennetut liikuntaympäristöt ja niiden vaikutukset luontoon

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä
- Arviointiin vaikuttavat toiminta ryhmässä sekä ohjeiden, tehtäväantojen ja sääntöjen noudattaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

- Jaksolla halutaan tarjota opiskelijoille mahdollisuus irrottautua koulun arjesta ja kokeilla monipuolisesti erilaisia talviliikuntalajeja joko lähialueen laskettelukeskuksessa tai mahdollisesti kauempana

LI8 Salibandy, 2 op (LI8)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

LI9 Liikunta voimavarana, 2 op (LI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Jakson tavoitteena on antaa nuorelle mahdollisuus saada oma vapaa-ajan harrastus osaksi koulun liikuntakurssia
- Tavoitteena on rakentaa lähiopetus monipuolisten, voimaannuttavien lajien ympärille ja yhdistää tämä etäopiskeluun omien kiinnostuksen kohteiden ympärille

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen terveys
- Opiskelija voi itse vaikuttaa kurssin sisältöön
- Paikallisten liikunta-alueiden ja - toimijoiden käyttö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Liikunnallisten oppimistaitojen kehittäminen ja tiedon hankinta
- Uteliaisuus ja motivaatio

Hyvinvointiosaaminen

- Fyysisten ominaisuuksien kehittäminen ja ylläpito
- Psyykkisen hyvinvoinnin lisääminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä
- Arviointiin vaikuttavat liikuntapäiväkirjan sisältö ja toteutus sekä aktiivisuus lähitunneilla

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojakson tarkoituksen on motivoida opiskelijaa vapaa-ajan liikunnan lisäämiseen ja monipuolistamiseen
- Opintojakso toteutetaan 1 op etäopetuksena ja 1 op lähiopetuksena

LI10 Venyttely ja kehonhuolto, 2 op (LI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin lisääminen
- Opinnoissa jaksaminen ja sen lisääminen
- Istumisen haittojen vähentäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Erilaisten venyttely- ja kehonhuoltotekniikoiden tuominen osaksi opiskelijan arkea
- Itsehoidon opettelua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Globaalit kehonhuollon menetelmät ja eri kulttuurien välisten menetelmien erojen ja yhtäläisyyksien huomaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi
- Henkilökohtainen jaksaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Kehonhuollon tuomat tuntemukset ja muutokset omassa kehossa
- Eri menetelmien yhdistäminen itselle sopiviksi kehonhuoltomenetelmiksi

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä
- Arviointiin vaikuttavat tuntikäyttäytyminen ja- suoritukset sekä annettujen tehtävien palautus ja tehtävänannon noudattaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

- Jakson tarkoituksena on parantaa opiskelija koulussa jaksamista sekä vähentää istumisen haittoja opiskelijan arjessa
- Monipuolisten kehonhuoltomenetelmien käyttäminen ja oppiminen

LI11 Kilpaurheiluun valmentautuminen, 2 op (LI11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oman kilpaurheiluharjoittelun lisääminen osaksi opiskelua

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lajivalmentajan kanssa yhteistyössä tehty harjoitusohjelma, jonka noudattamisesta pidetään harjoituspäiväkirjaa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Valmentajan, urheilijan ja koulun yhteistyö
- Urheilijaksi kasvaminen kilpailutilanteissa ja leirityksissä (sosiaalinen terveys)

Hyvinvointiosaaminen

- Oman kunnon kehittäminen valmennusohjelman mukaan (fyysinen- ja psyykkinen terveys)
- Oman elimistön seuraaminen (kehitys, väsymys, treeni)

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Oman lajin sääntöjen sisäistäminen ja noudattaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Monipuolinen harjoittelu myös muiden lajien harjoitteita hyödyntäen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Arvioidaan harjoituspäiväkirjan ja valmentajan antaman lausunnon perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opiskelija pystyy hyödyntämään oman kilpaurheiluharrastuksensa osaksi opintojaksokertymää

LI12 Mailapelit, 2 op (LI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vuorovaikutustaitojen kehittäminen
- Ryhmässä toimiminen
- Mahdollinen yhteistyö paikallisen salibandyseuran kanssa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Yhteistyötaidot ja yhteishenki
- Säännöt ja turvallisuus
- Omien taitojen kehitys lajissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Monipuoliset harjoitteet lajin vaatimukset huomioon ottaen

Vuorovaikutusosaaminen

- Sosiaaliset taidot

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Säännöt ja toisen kunnioittaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Kurssi arvioidaan numeroin
- yhteistyötaidot
- lajitaidot
- ryhmässä toimiminen
- tuntityöskentely

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojakson tavoitteena on erilaisten harjoitteiden ja pelien avulla eri salibandyn osa-alueiden kehittäminen. Ryhmässä toimiminen, toisten huomioonottaminen ja sääntöjen sekä ohjeiden noudattaminen ovat tärkeitä

LI13 Vanhojentanssit, 2 op (LI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on oppia eri maista tulevia tansseja sekä kehittää ryhmä - ja vuorovaikutustaitoja

- Painotamme myös tanssikulttuurin oppiminen sekä käytöstapojen tärkeyttä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Jakson aikana pyritään harjoittelemaan Vanhojenpäivää varten monipuolisesti tansseja eri maista
- Tavoitteena on myös oman fyysisen kunnon kehittäminen sekä yhteistyö oman parin ja muun ryhmän kanssa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Fyysinen ja psyykkinen hyvinvointi

Vuorovaikutusosaaminen

- Sosiaalinen toiminta eri ryhmissä

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Globaali tanssikulttuuri

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Säännöt, ohjeet ja käyttäytyminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä
- Arvosanaan vaikuttavat tuntikäyttäytyminen ja läsnöolot, muiden huomioiminen sekä itsensä haastaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

- Jakson tarkoituksena on tehdä tanssikokonaisuus Vanhojenpäivää varten
- Iloa ja yhdessä tekemistä tanssiliikunnan parissa

8.17. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

*Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.*

*Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.*

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan*
- *syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan*
- *käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.*

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun*
- *kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa*
- *ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.*

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista*
- *oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin*
- *osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen*
- *huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.*

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä*
- *asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan*
- *osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*
- *ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.*

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

MU1 Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*
- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa*
- *toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.*

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana kehitämme hyvinvointiosaamista hahmottamalla ja sanallistamalla musiikin merkityksiä ja sen vaikutuksia ihmiseen ja hyvinvointiin. Turvallisessa ympäristössä saatavat positiiviset kokemukset musiikillisessa toiminnassa ja mahdollisuus itseilmaisuun lisäävät opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Toimiessamme vuorovaikutuksessa osana ryhmää opimme havainnoimaan toimintaa ympärillämme ja osallistumaan siihen kokonaisuutta tukien.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettinen ja ympäristöosaaminen näkyvät muun muassa tutustuessamme musiikkiin aineettomana hyödykkeenä ja toimiessamme turvallisen ääniympäristön puolesta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikkiteknologian tarkoituksenmukainen käyttö tuo monitieteellisyyttä opiskeluun. Luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät kehittävät luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana sekä tekee näkyväksi asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MU2 Syke - luova ilmaisu, 2 op (MU2)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteismusisointi kehittää opiskelijan vuorovaikutusosaamista monipuolisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sisältöjen luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät kehittävät monitieteellistä ja luovaa osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Keskustelemalla perehdymme musiikkialan eettisiin kysymyksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaisiin ja opiskelijoiden omiin musiikkikulttuureihin tutustumalla kehitämme globaalia ja kulttuuriosaamistamme.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana sekä tekee näkyväksi asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MU3 Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*

- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Musiikki on aina osa kulttuuria ja yhteiskuntaa. Tutustumalla musiikkiin osana yhteiskunnallista ja kulttuurista maailmaa havainnoimme myös sen kulttuurien välisiä kytköksiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolisen ohjelmiston avulla avarramme ymmärrystämme maailmasta ja sen kulttuureista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monipuolisen ohjelmiston kautta pohdimme muun muassa kulttuurisen omimisen eettisiä kysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana sekä tekee näkyväksi asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MU4 Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson toteutus ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu sekä opintojakson prosessimaisuus kehittävät opiskelijan vuorovaikutustaitoja. Toimiessaan vastuullisesti osana ryhmää opiskelija oppii antamaan palautetta ja ottamaan sitä myös vastaan.

Hyvinvointiosaaminen

Ottaessaan vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta opiskelija kehittää empatiataitojaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt ja tavoitteet korostavat musiikin monitieteellisyyttä ja luovaa toiminnallisuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii havainnoimaan musiikin roolia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Ottamalla vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta opiskelija kehittyy myös vastuullisena yhteiskunnallisena toimijana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana sekä tekee näkyväksi asetettujen tavoitteiden saavuttamisen.

Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MU5 Musiikin projekti, 2 op (MU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan itsenäisesti tai ryhmässä musiikillisen kokonaisuuden
- Opiskelija ymmärtää ja oppii laajan kokonaisuuden hallitsemiseen vaadittavia taitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso koostuu projektin ideoinnista, suunnittelusta ja toteutuksesta yksin tai yhdessä ryhmän jäsenenä
- Projekti voi olla monella tavalla musiikkialaan liittyvä, esimerkiksi konsertti, äänite tai monitaiteellinen työ

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kehittyvät projektinhallintataidot parantavat opiskelijan itseohjautuvuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Projektin suunnittelussa ja toteutuksessa tarvittavat vuorovaikutustaidot kehittyvät.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opittavat tulevaisuuden taidot kasvattavat opiskelijaa yhteiskunnallisena toimijana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Projektia toteuttaessaan opiskelija pohtii valintojensa eettisiä merkityksiä ja vaikutuksia ympäristöön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintopistemäärä kuvastaa opintojaksoon käytettyä työmäärää. Opintojakson aikana palautetta annetaan suhteessa opiskelijan asettamiin tavoitteisiin. Opiskelija arvioi omaa ja muiden ryhmäläisten musiikillista suoritusta ja tavoitteiden saavuttamista.

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset sovimme yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeinen tavoite on kehittyä valinnaisen musiikillisen projektin suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä saada laajan kokonaisuuden hallitsemiseen vaadittavia taitoja. Työskentely sisältää projektin ideoimisen, suunnittelun ja toteutuksen itsenäisesti tai osana isompaa ryhmää. Laaja-alaisia tavoitteita ovat itseohjautuvuuden paraneminen, vuorovaikutustaitojen lisääntyminen, tulevaisuuden taitojen kehittyminen sekä eettisten ja ympäristövaikutusten pohtiminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MU6 Kitara, 2 op (MU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija syventää osaamistaan kitaralla soittamisessa
- saa valmiuksia kitaralla säestämiseen monipuolisesti erilaisia sointuja käyttäen
- ymmärtää erilaisia säestystyylejä ja niiden käyttömahdollisuuksia
- hahmottaa tabulatuurinuotteja ja pystyy hyödyntämään niitä melodian soitossa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tavoitteiden ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu
- luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisältöjen omaksuminen ohjaa luovaan osaamiseen.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt tukevat opiskelijan omien vahvuuksien tunnistamista ja vahvistamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintopistemäärä kuvastaa opintojaksoon käytettyä työmäärää. Opintojakson aikana palautetta annetaan suhteessa opiskelijan asettamiin tavoitteisiin. Opiskelija arvioi omaa ja muiden ryhmäläisten musiikillista suoritusta ja tavoitteiden saavuttamista.

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa

oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset sovimme yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeinen tavoite on syventää osaamistaan kitaransoitossa niin sointujen, erilaisten säestystyylien kuin tabulatuurien hallinnassa. Ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu on olennainen lähtökohta. Laaja-alaiset tavoitteet näkyvät luovan osaamisen kehittymisenä sekä omien vahvuuksien tunnistamisena ja vahvistamisena. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MU7 Vapaa säestys (piano), 2 op (MU7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija saa valmiuksia sointumerkeistä soittamiseen, improvisointiin ja korvakuulolta soittamiseen
- hallitsee erilaisia säestystapoja
- saa valmiuksia melodian soinnuttamiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tavoitteiden ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu
- tavoitteita tukevan monipuolisen ohjelmiston harjoittelu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintopistemäärä kuvastaa opintojaksoon käytettyä työmäärää. Opintojakson aikana palautetta annetaan suhteessa opiskelijan asettamiin tavoitteisiin. Opiskelija arvioi omaa ja muiden ryhmäläisten musiikillista suoritusta ja tavoitteiden saavuttamista.

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset sovimme yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

MU8 Kuuntelu, 2 op (MU8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija laajentaa näkemyksiään erilaisesta musiikista ja musiikin moninaisuudesta
- kuuntelee eri musiikinlajien klassikoita sekä ajankohtaisia musiikki-ilmiöitä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksoon sisältyy kuuntelumatka, jonka kohteena on musikaali, ooppera tai baletti, tai vaihtoehtoisesti käynti itsenäisesti neljässä konsertissa
- analysoidaan musiikkia keskustellen ja kirjallisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintopistemäärä kuvastaa opintojaksoon käytettyä työmäärää. Opintojakson aikana palautetta annetaan suhteessa opiskelijan asettamiin tavoitteisiin. Opiskelija arvioi omaa ja muiden ryhmäläisten musiikillista suoritusta ja tavoitteiden saavuttamista.

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset sovimme yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

MU9 Bändi, 2 op (MU9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ymmärtää yhtyesoiton perusasioita
- kehittää soitto-/laulutaitoaan osana yhtyettä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu yhdessä kurssilaisten kanssa
- valitun ohjelmiston tavoitteellinen harjoittelu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintopistemäärä kuvastaa opintojaksoon käytettyä työmäärää. Opintojakson aikana palautetta annetaan suhteessa opiskelijan asettamiin tavoitteisiin. Opiskelija arvioi omaa ja muiden ryhmäläisten musiikillista suoritusta ja tavoitteiden saavuttamista.

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset sovimme yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

MU10 Juhlamusiikki, 2 op (MU10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistelee yksin tai yhdessä muiden kurssilaisten kanssa ohjelmistoa koulun tapahtumiin tai juhliin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ohjelmiston tavoitteellinen harjoittelu
- harjoitukset toteutetaan välitunneilla ja muulla oppituntien ulkopuolisella ajalla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintopistemäärä kuvastaa opintojaksoon käytettyä työmäärää. Opintojakson aikana palautetta annetaan suhteessa opiskelijan asettamiin tavoitteisiin. Opiskelija arvioi omaa ja muiden ryhmäläisten musiikillista suoritusta ja tavoitteiden saavuttamista.

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset sovimme yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

MU11 Kuoro, 2 op (MU11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää omaa ääntään osana isompaa lauluryhmää.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolinen ohjelmisto klassisesta kansanlauluihin sekä kevyempään ohjelmistoon
- esiintymiset koulun juhlissa
- nuotinlukutaitoa ei vaadita

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintopistemäärä kuvastaa opintojaksoon käytettyä työmäärää. Opintojakson aikana palautetta annetaan suhteessa opiskelijan asettamiin tavoitteisiin. Opiskelija arvioi omaa ja muiden ryhmäläisten musiikillista suoritusta ja tavoitteiden saavuttamista.

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset sovimme yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

8.18. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteenkeinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiselle, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiselle.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

*Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.*

*Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.*

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös ***monitieteinen ja luova osaaminen*** *kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.*

Yhteiskunnallista osaamista *syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnanja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.*

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.*

Globaali- ja kulttuuriosaamista *syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.*

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla*
- *kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä*
- *tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy*
- *tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa*
- *ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.*

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa*
- *hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa*
- *osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa*
- *ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.*

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle*
- *syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja*
- *kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa*
- *syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen*
- *osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta*
- *tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.*

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- *tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu visuaalisen kuvakulttuurin kenttään ja alueen kulttuuriperintöön mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskelija syventää omia kuvailmaisun taitojaan yksin ja yhdessä monipuolisesti opiskeluympäristön tarjoamilla mahdollisuuksilla.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää omia kuvailmaisun taitojaan yksin ja yhdessä monipuolisesti opiskeluympäristön tarjoamilla mahdollisuuksilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Tuetaan Ihmisenä kasvua ja monikulttuurisuuden kunnioittamista.

Vuorovaikutusosaaminen

- Syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan paikallisen ja globaalin visuaalisen kulttuurin taustaan ja sen merkityksiin identiteetin rakentumisessa. Rohkaistaan kulttuurisen moninaisuuden käyttämiseen työskentelyssä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Tutustutaan visuaalisen kulttuurin mahdollisuuksiin omien ja yhteiskunnan arvojen ja asenteiden muokkaajana ja kestävän tulevaisuuden rakentajana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Arviointi on kannustavaa ja pitkäkestoista, opiskelijan kuvataiteellista osaamista edistävää.
- Arviointi pitää sisällään itsearviointia, ryhmäarviointia, suullista ja kirjallista palautetta sisältäen myös laaja-alaiset alueet.
- Arvosanan saaminen edellyttää kuvallisten ja kirjallisten töiden palauttamista kurssin aikana.
- Hylätyn arvosanan täydentäminen on mahdollista ainoastaan seuraavan jakson ajan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa on mahdollisuus tutkia, tulkita ja toteuttaa kuvataiteen ja muiden visuaalisten kulttuurien sisältöjä, teoksia, ilmiöitä, prosesseja ja toimintatapoja eri näkökulmista. Kuvailmaisussa revittelet taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin erilaisilla keinoilla ja työvälineillä. Kurssilla syvennät kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksien ymmärtämistä omassa elämässäsi, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa.

KU2 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*
- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista*

- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu alueen rakennettuun ympäristöön ja kulttuuriperintöön mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskelija syventää omia kuvailmaisun taitojaan yksin ja yhdessä monipuolisesti opiskeluympäristön tarjoamilla mahdollisuuksilla.

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa*
- *arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- Sisältö on joustavaa, keskittyen opiskelijan omiin kuviin, taiteen ja ympäristön kuviin ja kuvakulttuureihin sekä visuaalisen kulttuurien käsitteistöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Vuorovaikutusosaamista kehitetään rakentamalla keskustelua ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Eettisyyttä ja ympäristöosaamista syvennetään tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opintojaksolla tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Arviointi on kannustavaa ja pitkäkestoista, opiskelijan kuvataiteellista osaamista edistävää.
- Arviointi pitää sisällään esimerkiksi itsearviointia, ryhmäarviointia, suullista ja kirjallista palautetta sisältäen myös laaja-alaiset alueet.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Tällä kurssilla voit perehtyä ympäristön, paikan ja tilan käsitteisiin kuvataiteen näkökulmasta. Mielenkiintoisten harjoitusten parissa voit perehtyä paikan käsitteeseen, sen merkitykseen identiteetin rakentajana, tilan kuvaamisen keinoihin, arkkitehtuuriin, muotoilun historiaan ja kehitysvaiheisiin sekä tuotesuunnitteluprosessin vaiheisiin eri näkökulmista.

KU3 Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään av-välineitä tehtävien tekemisessä.
- Otetaan huomioon opiskelijoiden oma taitotaso ja annetaan mahdollisuus syventää omaa osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- *kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla*
- *median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- Sisältö on joustavaa, keskittyen opiskelijan omiin kuviin, taiteen ja ympäristön kuviin ja kuvakulttuureihin sekä visuaalisen kulttuurien käsitteistöihin.
- Sisältö on joustavaa, keskittyen opiskelijan omiin kuviin, taiteen ja ympäristön kuviin ja kuvakulttuureihin sekä visuaalisen kulttuurien käsitteistöihin.
- Tutkitaan paikallisia ja globaaleja brändejä ja markkinointia kriittisellä otteella mahdollisuuksien mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- mediaan ja muuhun some-toimintaan tarvitaan hyviä tunne-ja empatiataitoja, sosiaalisia taitoja, rakentavan viestinnän taitoja

Monitieteinen ja luova osaaminen

- opiskelija tarvitsee monilukutaitoa digiajassa ja lähdekriittisyyttä

Yhteiskunnallinen osaaminen

- media liittyy olennaisesti yhteiskunnalliseen toimintaan, sen ymmärtämiseen ja siinä vaikuttamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Arviointi on kannustavaa ja pitkäkestoista, opiskelijan kuvataiteellista osaamista edistävää.
- Arviointi pitää sisällään esimerkiksi itsearviointia, ryhmäarviointia, suullista ja kirjallista palautetta sisältäen myös laaja-alaiset alueet.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pääset tuottamaan kuvia ja mediasisältöjä erilaisilla laitteilla ja tavoilla mahdollisuuksien mukaan (esim. elokuvaa, julisteita, sarjakuvaa). Opintojakson aikana pohdit eri mediasisältöjen merkitystä: kuvien totuudellisuus, realistisuus, manipuloivuus; miten median kuvat vaikuttavat ihmisiin ja mitä niiden avulla saavutetaan tai pyritään saavuttamaan.

KU4 Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Syvennetään opiskelijan paikallisten kuvakulttuurien tuntemusta mahdollisuuksien mukaan.
- Mahdollisuuksien mukaan opiskelija syventää ja kehittää omia kuvailmaisun taitojaan ja työskentelytapojaan.

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*

- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- Sisältö on joustavaa, keskittyen opiskelijan omaan ja mahdollisesti muiden taiteellisiin prosesseihin, kuvakulttuureihin sekä visuaalisien kulttuurien käsitteistöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Tuetaan ihmisenä kasvua ja monikulttuurisuuden kunnioittamista.

Vuorovaikutusosaaminen

- Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Tuetaan opiskelijan uteliaisuutta ja motivaatiota etsiä uusia tapoja ja toimintamalleja kehittyvässä yhteiskunnassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Tuetaan opiskelijan kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä ja toimijuutta muuttuvassa maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Arviointi on kannustavaa ja pitkäkestoista, opiskelijan kuvataiteellista osaamista edistävää.
- Arviointi pitää sisällään esimerkiksi itsearviointia, ryhmäarviointia, suullista ja kirjallista palautetta sisältäen myös laaja-alaiset alueet.
- Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää vaadittujen opintojakson tehtävien palauttamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojaksolla voit syventää ja kehittää omaa kuvailmaisuasi prosessiluonteisesti. Työlläsi voi olla yhteiskunnallisia merkityksiä ja voit tutkia vaikka ajankohtaisia ilmiöitä nykytaiteen keinoin. Voit ottaa kantaa tai tutkia kuvataidetta identiteettien rakentamisen näkökulmista tai kestävän tulevaisuuden kannalta. Työskentelysi voi olla pitkäkestoista tai ilmiökeskeistä.

KU5 Luovuuden työpaja, 2 op (KU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustut nykytaiteen trendeihin ja ilmiöihin kulttuurien vuorovaikutuksessa

- tutkit, mitä nykytaide on, sen trendejä ja miten sillä voi ilmaista itseään
- pohdit ympäristö- ja yhteisötaiteen merkitystä ympäristösuunnittelussa omassa ympäristössämme sekä globaalisti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- taiteen ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset nykytaiteen käsitteistö ja kuvastot
- toteutat nykytaiteen muotoja yksilö- tai ryhmätöinä sekä tutustut prosessimaiseen työskentelyyn etenemällä suunnittelusta teoksen toteuttamiseen.
- tutustut mahdollisuuksien mukaan nykytaiteeseen meillä ja muualla
- nykytaiteen käsitteistö ja kuvastot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Tuetaan opiskelijan uteliaisuutta ja motivaatiota etsiä uusia tapoja ja toimintamalleja kehittyvässä yhteiskunnassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Tuetaan opiskelijan kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä ja toimijuutta muuttuvassa maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä
- Arvionti on kannustavaa ja pitkäkestoista, opiskelijan kuvataiteellista osaamista edistävää.
- Arviointi pitää sisällään esimerkiksi itsearviointia, ryhmäarviointia, suullista ja kirjallista palautetta sisältäen myös laaja-alaiset alueet.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustut nykytaiteen ilmiöihin, trendeihin ja työskentelytapoihin. Toteutat oman prosessimaisen teoksen, jonka lähtökohtana ja tavoitteena on sinua kiinnostava ilmiö tai ajankohtainen asia, johon haluat ottaa kantaa tai nostaa esille. Teos voi olla installaatio, tilataideteos, performanssi, video jne.

KU6 Valokuvaus, 2 op (KU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opit valokuvaamisen perusasioita; sommittelua, valaistusta sekä kuvailmaisua
- tutustut kuvanmuokkaukseen ja kuvankäsittelyyn mahdollisuuksien mukaan

- tutustut valokuvan historiaan ja nykypäivään ja kuvalla vaikuttamiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kurssin pääpaino on oman valokuvailmaisun ja kuvallisen näkemyksen kehittämisessä
- valokuvataiteen välineistö, käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- valokuva identiteetin rakentajana, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä ja kulttuuriperinnön uudistajana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Tuetaan ihmisenä kasvua ja monikulttuurisuuden kunnioittamista.Tuetaan opiskelijan uteliaisuutta ja motivaatiota etsiä uusia tapoja ja toimintamalleja kehittyvässä yhteiskunnassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Tuetaan opiskelijan uteliaisuutta ja motivaatiota etsiä uusia tapoja ja toimintamalleja kehittyvässä yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä
- Arvionti on kannustavaa ja pitkäkestoista, opiskelijan kuvataiteellista osaamista edistävää.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oletko kiinnostunut valokuvauksesta ja haluaisit kehittää taitojasi. Opintojaksolla valokuvauksen perusasioita, sommittelua, valaistusta, kuvailmaisua sekä tutustut järjestelmäkameran käyttöön ja kuvankäsittelyyn. Kehität omaa kuvailmaisuasi ja tutustut valokuvalla vaikuttamisen keinoihin ja genreihin meillä ja muualla.

KU7 Elokuva/Video, 2 op (KU7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- elokuvan käsitteistö, historia ja elokuvan merkitys paikallisesti ja globaalisti
- elokuvan käsitteistö, historia ja elokuvan merkitys paikallisesti ja globaalisti
- tutustut elokuvanteon perustekniikkaan kameroilla ja kännyköillä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- suunnitellaan, kuvataan ja editoidaan oma lyhytelokuva, dokumentti tai musiikkivideo

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- tuetaan ihmisenä kasvua ja monikulttuurisuuden kunnioittamista

Vuorovaikutusosaaminen

- sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot

Yhteiskunnallinen osaaminen

- media liittyy olennaisesti yhteiskunnalliseen toimintaan, sen ymmärtämiseen ja siinä vaikuttamiseen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- arvionti on kannustavaa ja pitkäkestoista, opiskelijan kuvataiteellista osaamista edistävää
- suoritusmerkinnän saaminen edellyttää vaadittujen opintojakson tehtävien palauttamista

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustut elokuvan historiaan, lajityyppeihin, kameran käyttöön, leikkaamiseen ja tekniikkaan.Syvennät omaa osaamistasi ja taitojasi. Tuotat oman lyhytelokuvan tai animaation. Kurssin aikana korostuvat tekniset taidot, luovuus, projektin hallinta ja ryhmätyöskentely.

KU8 Piirrä maailmasi, 2 op (KU8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- piirustustaidossa kehittyminen
- opit ilmaisemaan havaintoja, mielikuvia ja ajatuksiasi kuvallisesti viivan ja piirtämisen kautta
- edistyt piirtäjänä lähtötasosta käsin ja voitat erilaisia piirtämiseen ja sommitteluun liittyviä haasteita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- taidehistorian kuvat, käsitteistö ja merkitykset
- voit kokeilla erilaisia aiheita ja tekniikoita: välineinä lyijykynä, tussi, liidut ja hiilet
- mahdollisuuksien mukaan tutustumme piirrettyyn kuvaan virtuaalimaailman kautta ja näyttelyvierailuilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- tuetaan ihmisenä kasvua ja monikulttuurisuuden kunnioittamista

Vuorovaikutusosaaminen

- sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Saat kannustavaa, rakentavaa ja henkilökohtaista palautetta opettajalta. Itsearviointi ja ryhmäarviointi auttaa sinua menemään eteenpäin.
- Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos eri välineillä piirtäminen kiinnostaa sinua ja haluat kehittää taitojasi, olet tulossa juuri oikealle kurssille. Perehdyt viivan luonteeseen, valöörien käyttöön, sommitteluun ja oman kuvailmaisun löytämiseen. Syvennymme esimerkiksi ihmisen, eläimen tai maiseman kuvaamiseen piirtimillä. Tutustumme piirtämiseen taidehistoriassa ja nykytaiteessa.

KU9 Siveltimen siivin, 2 op (KU9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oman taiteilijuuden löytäminen ja omien taitojen syventäminen
- maalaustekniikan, sommittelun, väriopin ja muiden teoksen syntymiseen vaikuttavien tekijöiden omaksuminen
- tutustumme kuvataiteen genreihin ja opiskelijan omaan kuvamaailmaan mahdollisuuksien mukaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tarkastelemme eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettua kuvataidetta
- vahvistat omaa visuaalista ilmaisutaitoa, opit värioppia ja sommittelua
- mahdollisuus kokeilla akryyli-, öljy- ja vesivärimaalauksen eri variaatioita ja yhdistelmiä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Tuetaan ihmisenä kasvua ja monikulttuurisuuden kunnioittamista.

Vuorovaikutusosaaminen

- Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Arvionti on kannustavaa ja pitkäkestoista, opiskelijan kuvataiteellista osaamista edistävää.

- Arviointi pitää sisällään esimerkiksi itsearviointia, ryhmäarviointia, suullista ja kirjallista palautetta sisältäen myös laaja-alaiset alueet.
- Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä opintojaksolla syvennät omaa osaamista maalaustaiteessa, akvarelli-, akryyli- tai öljyvärimaalauksen keinoilla. Tarkastelemme eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettua kuvataidetta ja sinun kuvamaailmaasi. Vahvistat omaa ilmaisutaitoa ja tekniikkaa, opit värioppia ja sommittelua.

KU10 Tuotesuunnittelu ja muotoilu, 2 op (KU10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustut muotoilun, grafiikan ja kuvanveiston työskentelytapoihin ja prosessimaiseen työskentelyyn
- kehität omaa visuaalista suunnittelukykyäsi, luovaa ideointia ja ongelmanratkaisukykyä. eri tekniikoilla.
- tutustut mahdollisuuksien mukaan alan design- ja teollisuusmuotoiluun

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tuotesuunnittelun historiaan tutustumista meillä ja globaalisti
- muotoilun käsitteiden avaamista ja muotoilualaan tutustumista
- suunnittuprosessi ja sen havannollistaminen, erilaisten materiaalien tuntemus ja käsittely
- kurssi voi sisältää esim. savitöitä, keramiikkaa, grafiikkaa, tekstiilipainoa, kierrätysmateriaaleja jne

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Tuetaan ihmisenä kasvua ja monikulttuurisuuden kunnioittamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Tuetaan opiskelijan uteliaisuutta ja motivaatiota etsiä uusia tapoja ja toimintamalleja kehittyvässä yhteiskunnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Media liittyy olennaisesti yhteiskunnalliseen toimintaan, sen ymmärtämiseen ja siinä vaikuttamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Saat kannustavaa, rakentavaa ja henkilökohtaista palautetta opettajalta. Itsearviointi ja ryhmäarviointi auttaa sinua menemään eteenpäin.
- Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustut muotoilun prosessiin, kolmiulotteiseen ilmaisuun, eri materiaaleihin ja tekniikoihin, kuten esim. savi, kipsi, grafiikka tai kierrätysmateriaalit. Opit ymmärtämään muotoilua osana kulttuuria ja kestävää kehitystä.

Muotoilu kannustaa sinua luovaan suunnitteluun, taiteellisen toiminnan, tutkimisen ja kokeilun yhdistämiseen. Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan myös digitaaliseen tuotekehittelyyn.

KU11 Kuvankäsittelyn perusteet, 2 op (KU11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustut kuvankäsittelyn perusteisiin ja opit muokkaamaan ja jakamaan kuviasi tarkoituksenmukaisesti eri sovellusten ja medioiden käyttöön.
- Opit kuvien viimeistelyä ja tunnelman luomista.
- Kurssin jälkeen omaat perustiedot mm. Photoshopin, Lightroomin ja Cimpin käytöstä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvankäsittelyohjelman perustoiminnot ja -työkalut
- Tasojen käyttö
- Kuvan korjaaminen
- Tekstityökalut
- Valintatyökalut ja kuvan syvääminen
- Kuvatiedostot, käyttötavat ja jakaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Tuetaan ihmisenä kasvua ja monikulttuurisuuden kunnioittamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Tuetaan opiskelijan uteliaisuutta ja motivaatiota etsiä uusia tapoja ja toimintamalleja kehittyvässä yhteiskunnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Media liittyy olennaisesti yhteiskunnalliseen toimintaan, sen ymmärtämiseen ja siinä vaikuttamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Saat kannustavaa, rakentavaa ja henkilökohtaista palautetta opettajalta. Itsearviointi ja ryhmäarviointi auttaa sinua menemään eteenpäin.
- Arvosanan saaminen edellyttää vaadittujen opintojakson tehtävien palauttamista.
- Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä

- Arvosanan täydentäminen on mahdollista ainoastaan seuraavan jakson ajan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jatko-opinnoissasi digitaalisen materiaalin tuottaminen on yhä suuremmassa merkityksessä. Jos haluat tuottaa laadukasta digitaalista materiaalia tai harrastat valokuvausta, kuvankäsittely on olennainen osa työskentelyäsi. Opit perusteet Photoshopin, Lightroomin ja Cimpin käytöstä sekä mahdollisuuksien mukaan piirto-ohjelmista. Tämän kurssi on tarkoitettu vasta-alkajille perustaitojen hankkimiseen ja ohjelmien hallintaan. Kurssin aikana tutustutaan esim. cv:n, kotisivujen ja julisteiden tekemiseen. Käymme mahdollisuuksien mukaan tutustumassa alan yrityksiin.

KU12 Grafiikan työpaja, 2 op (KU12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Taidegrafiikan työpajassa pohditaan painettua taidetta suhteessa traditioon, sen uudelleen tulkintaan ja merkitykseen osana nykytaidetta
- Työpajassa opit uusia tekniikoita ja kehityt tutuissa tekniikoissa.
- Kehität taitojasi ja lisäät tuntemustasi grafiikan moniulotteisella alueella.
- Löydät oman tapasi tehdä grafiikkaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustumme grafiikan eri menetelmiin, esim. kuivaneula, puurgrafiikka, metalligrafiikka ja carborundum, valokuvansiirto jne.
- Tutustut vedostamisen työtapoihin.
- Tutustut eri painomenetelmiin, kuten syväpaino, serigrafia ja pigmenttitulostaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Tuetaan ihmisenä kasvua ja omien kuvakulttuurien ja ilmaisutaitojen löytämistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Tuetaan opiskelijan uteliaisuutta ja motivaatiota etsiä uusia tapoja ja toimintamalleja kehittyvässä yhteiskunnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Saat kannustavaa, rakentavaa ja henkilökohtaista palautetta opettajalta. Itsearviointi ja ryhmäarviointi auttaa sinua menemään eteenpäin.
- Arvosanan saaminen edellyttää vaadittujen opintojakson tehtävien palauttamista.
- Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä
- Arvosanan täydentäminen on mahdollista ainoastaan seuraavan jakson ajan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oletko kiinnostunut eri tavoista tehdä taidetta ja haluat oppia uutta? Tällä kurssilla tutustut grafiikan tekemiseen ja syvennät taiteellista osaamistasi. Työpajassa mahdollisuus toteuttaa ainakin puu-, lino-, kuivaneulagrafiikkaa, carborundum tekniikkaa sekä valokuvan siirtoa. Mahdollisuuksien mukaan käymme taidematkojen yhteydessä vierailemassa grafiikan työpajoissa ja tutustumme alan osaajiin.

KU13 Taideleiri, 2 op (KU13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luovuus kukoistaa leirillä tehttövissä töissä ja taiteesssa

Opintojakson vapaa kuvaus

Leiri

8.19. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja,

urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***yhteiskunnallista*** *ja* ***vuorovaikutusosaamistaan****.*

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään ***hyvinvointiosaamistaan.*** *Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää* ***eettisen ja ympäristöosaamisen*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia*
- *saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin*
- *suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään*
- *osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan*
- *tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin*
- *oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan*
- *tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa*
- *oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä*
- *harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa*
- *kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan*
- *toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.*

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

OP1 Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan*
- *tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen*
- *asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa*
- *osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat*
- *tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta*
- *osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin*
- *ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin*
- *osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista*
- *tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- *henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma*
- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Läsnäolo ja osallisuus.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso voidaan jakaa kahteen eri vaiheeseen. Ensimmäinen osa kurssista voidaan suorittaa lukion ensimmäisenä lukuvuonna (1op)Toisen osa kurssista voidaan suorittaa lukion toisena lukuvuonna (1op).

OP2 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksoon voi sisältyä itsenäistä opiskelua ja opintomatkoja.

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*
- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.

Hyvinvointiosaaminen

Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan.**

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Läsnäolo ja osallisuus.

8.20. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opintojaksot

TOBIK Biokemia, 2 op (TOBIK)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syventää biologian ja kemian osaamista
- Lisätä tietämystä bioalan sovellutuksista
- Lisätä tietämystä bioalan tutkimuksesta sekä opiskelu- ja työmahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukiossa tehtävät laboroinnit, mahdolliset asiantuntijavierailut tai yhteistyö bioalan toimijoiden kanssa
- Vierailut korkeakouluihin, bioalan yrityksiin tai tapahtumiin

TOLK Lääketiede, 2 op (TOLK)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

TOOKA Oikis ja kauppis -akatemia, 2 op (TOOKA)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

TOTSK Taideaineiden syventävä kokonaisuus, 2 op (TOTSK)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

8.21. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

KULD2 Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia*
- *osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat*
- *osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta*
- *osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.*

LILD4 Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa*
- *pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.*

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- *muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.*

MULD6 Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa*
- *osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.*

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- *opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto*
- *erilaiset toteutustavat ja osa-alueet*

8.22. Lukioakatemia (AKA)

Opintojaksot

AKAFUT Futsal, 2 op (AKAFUT)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKAHIJU Hiihto ja juoksu, 2 op (AKAHIJU)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKAHYG Hygieniapassi, 2 op (AKAHYG)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKAIL Ilmailu, 2 op (AKAIL)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKAJK Jääkiekko, 2 op (AKAJK)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKAJP Jalkapallo, 2 op (AKAJP)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKAKU Kilpaurheilu, 2 op (AKAKU)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKAMUS Musiikkiopisto, 2 op (AKAMUS)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKAOPPK Oppilaskunnanhallitus, 2 op (AKAOPPK)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKAPE Peli, 2 op (AKAPE)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKAPP Pesäpallo, 2 op (AKAPP)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKARAT Ratsastus, 2 op (AKARAT)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKAROB Robotti, 2 op (AKAROB)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKASB Salibandy, 2 op (AKASB)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKATANS Tanssi, 2 op (AKATANS)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKATEAT Teatteri, 2 op (AKATEAT)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKATV Telinevoimistelu, 2 op (AKATV)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKAUI Uinti, 2 op (AKAUI)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

AKAVI Video, 2 op (AKAVI)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

8.23. Opi oppimaan (Opi)

Oppiaineen tehtävä

Oppiaineen tehtävä on tarjota välineitä nuorelle, jonka vastuu omasta oppimisestaan kasvaa lukioon siirryttäessä ja lukio-opintojen edetessä. Opintojaksoilla tehostetaan luku- ja kirjoitustaitoa, tuetaan opiskelutaitojen kehittymistä sekä vahvistamaan myönteistä minäkuvaa oppijana. Opiskelija saa tukea ajanhallintaan, motivaation ylläpitoon ja jännittämisen hallintaan.
Opintojaksojen aikana voidaan arvioida opiskelijan lukivaikeutta ylioppilastutkintoa varten.

Tavoitteet

Tavoitteena on sujuvoittaa opintopolkua ja ennaltaehkäistä opintojen keskeyttämista. Lisäksi harjoitellaan erilaisia opiskelu- ja suunnittelutaitoja (lukusuunnitelma, aikataulutus ym). Jokainen opiskelija etenee omien tavoitteidensa pohjalta ja myönteisten kokemusten avulla (motivaation lisääminen).

Osaamisen arviointi

Arvioinnin perusteena on osallistuminen opintojaksolle ja opintojaksolla annettujen tehtävien suorittaminen. Opintojakso arvioidaan suoritus-merkinnällä.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opi oppimaan kurssi antaa eväitä nuoren minä oppijana -käsityksen vahvistumiseen. Nuori harjoittelee oman työn suunnitelua, vahvistaa itseohjautuvuustaitojaan sekä opettelee aikatauluttamaan omaa työskentelyään.

Vuorovaikutusosaaminen

Opi oppimaan kurssi tukee nuoren vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Opintojaksot

Opi oppimaan, 2 op (Opi)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- sujuvoittaa opintopolkua ja ennaltaehkäisee opintojen keskeyttämista
- auttaa opiskelijaa etsimään, käyttämään ja vakiinnuttamaan hänelle itselleen hyödyllisiä opiskelumenetelmiä
- tarjoaa oppimisen tukea yksilöllisesti opiskelijan tarpeiden mukaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kurssin keskeiset sisällöt painottuvat kulloisenkin ryhmän ja/tai opiskelijan yksilöllisen tarpeen mukaan
- jokainen etenee omien tavoitteidensa pohjalta
- kurssin edetessä taitoja syvennetään jatkuvasti ja luodaan vahvempia oppimisstrategioita
- kurssin edetessä opiskelijaa tuetaan aikaisempaa enemmän arvioimaan itse, että mihin taitoihin hän tarvitsee vahvistusta ja että mitkä menetelmät ovat hänelle tehokkaimpia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oman oppimisen ja toiminnan tarkastelu opiskelussa auttaa nuorta ymmärtämään itseään oppijana ja ihmisenä. Itselleen hyödyllisten opisekelutapojen vakiintuminen edistää ja kohentaa opinnoissa suoriutumista ja siten lisää opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja minäpystyvyyden tunnetta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä, jonka perusteena on aktiivinen osallistuminen opintojaksolle ja opintojaksolla annettujen tehtävien suorittaminen. Voi suorittaa 1-6 opintopisteen laajuisena.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on hyödyllinen opiskelijoille, joilla on haasteita oppimisessa ja/tai opintojen etenemisessä (esim. lukihaaste, haasteita keskittymisessä, opintojaksojen loppuun saattamisessa tmv.)

Opi oppimaan -moduulissa ohjaajan on hyvä lähteä liikkeelle opiskelijan käsityksestä omasta oppimisestaan. Opiskelijan kanssa onkin hyvä käydä systemaattisesti tai mukaillen läpi seuraavat asiat:

- mikä merkitys motivaatiolla on ja miten sitä voi parantaa
- miten ajankäyttöä voi harjoitella
- millainen on opiskelijan käsitys itsestään oppijana
- miten keskittyminen ja sen haasteet vaikuttaa oppimiseen
- miten muistiinpanojen tekeminen edistää oppimista
- miten vieraita kieliä tai matematiikan opiskelua voi lähestyä
- miten tärkeää hyvinvoinnistä on pitää huolta ja miten stressiä säädellään
- miten lukemisen ja kirjoittamisen haasteet vaikuttavat oppimiseen
- mitä tarkoitetaan oppimisvaikeuksilla ja miten niiden kanssa opiskellaan.

Tässä mallissa edellä mainitut aiheet on jaettu 11 aihekokonaisuuteen. Kaikista aihekokonaisuuksista kuvataan niiden keskeinen sisältö. Suunnitellessaan Opi oppimaan -moduulia (erityis)opettaja voi käyttää näitä aihekokonaisuuksia hyväkseen miettiessään moduulin sisältöjä.

Käsitys itsestä oppijana

Käsiteltäviä asioita

- Mitä oppiminen on?
- Mitä tarkoitetaan opiskelutaidoilla?
- Omat vahvuudet oppijana. Missä olen hyvä? Mistä asioista innostun? Millaisista asioista minua on kehuttu?
- Omat haasteet oppijana. Mikä tuntuu vaikealta?
- Omat oppimiskokemukset, oppimiseen liittyvät tunteet ja opiskelutavat
- Voisinko opiskella jonkun kanssa yhdessä? Keneltä voisin saada tukea ja oppimista edistävää palautetta?

Motivaatio

Käsiteltäviä asioita

- Sisäinen ja ulkoinen motivaatio
- Tavoitteen asettaminen ja perusteleminen. Mitä haluan saavuttaa ja miksi se on minulle tärkeää?
- Tavoitteen toteuttaminen. Mitä tavoitteen saavuttamiseksi täytyy tehdä?
- Tavoitteen jakaminen pienemmiksi osatavoitteiksi ja tekemisen pilkkominen pienemmiksi kokonaisuuksiksi
- Järkevä aikataulu ja mielekkäät opiskelutavat motivaation vahvistajana
- Epäonnistumisen pelko motivaation heikentäjänä

Ajankäytön suunnittelu

Käsiteltäviä asioita

- Konkreettisen tavoitteen asettaminen ja tavoitteen pilkkominen osatavoitteisiin
- Ajankäytön suunnitelman kirjaaminen (kalenterin käyttö)
- Opiskeluun käytettävän ajan suhteuttaminen muuhun elämään
- Oman ajankäytön ja suunnitelman toteutumisen seuraaminen
- Aikavarkaiden tunnistaminen ja kuriin laittaminen
- Tavoitteen loppuun saattaminen ja tehdyn työn tuloksista nauttiminen
- Opiskelun aikatauluttaminen niin, että itsenäinen opiskeleminen tukee mahdollisimman hyvin oppitunneilla oppimista (läksyrutiinit yms.)

Keskittyminen

Käsiteltäviä asioita

- Yhden asian tekeminen kerrallaan
- Kiireen tunteesta irti päästäminen
- Opiskeleminen omaa oppimista parhaiten tukevassa ympäristössä (koti, kirjasto ym.)
- Keskittymistä tukevien asioiden hyödyntäminen (esim. hyvä vireystila, pieni liikehdintä, tietoinen motivaation ylläpitäminen)
- Tavoitteen ja aikataulun selkeänä pitäminen
- Opiskelun jaksottaminen ja riittävä tauottaminen
- ADT eli itse hankittu keskittymishäiriö: mikä avuksi?

Lukeminen

Käsiteltäviä asioita

- Erilaiset tekstit ja tavoitteet – erilaiset lukutekniikat
- Tehokas kolmivaiheinen lukutekniikka (silmäily, syventyminen, kertaaminen)
- Lukemisen tehostaminen tekemällä alleviivauksia, muistiinpanoja ja ajatuskartat tms. sekä lukemalla ääneen
- Säännöllisyys: läksyjen lukeminen, kokeisiin lukeminen jne.
- Äänikirjat ja muut lukemisen apuvälineet

Kirjoittaminen

Käsiteltäviä asioita

- Kirjoittamisen alkuun: miten madaltaa kynnystä aloittaa kirjoittaminen?
- Prosessikirjoittaminen tekstin tuottamisen apuna
- Haasteena tekstin niukkuus, liika rönsyileminen tai kenties vaikeus tuottaa selkeä kokonaisuus
- Runsas ja monipuolinen lukeminen kirjoitustaidon vahvistajana

Muistiinpanojen tekeminen

Käsiteltäviä asioita

- Keskittymisen tukeminen
- Olennaisen hahmottaminen
- Muistijäljen vahvistuminen oman ajatteluprosessin kautta
- Kertaaminen omia muistiinpanoja lukemalla ja täydentämällä
- Erilaisten muistiinpanotekniikoiden kokeileminen ja oman tavan löytäminen
- Erilaisten muistitekniikoiden hyödyntäminen (yhdistelytekniikka, paikkamenetelmä, visualisointi yms.)

Vieraiden kielten opiskelu

Käsiteltäviä asioita

- Monipuoliset opiskelutavat, eri aistikanavien hyödyntäminen
- Kielen eri osa-alueiden harjoittelu: sanasto, kielioppi, lukeminen, kirjoittaminen, kuunteleminen, puheen tuottaminen (omat vahvuudet ja haasteet)
- Vieraan kielen käyttö omassa arjessa

Matematiikan opiskelu

Käsiteltäviä asioita

- Perustaitojen kertaaminen tarvittaessa (oppiminen perustuu aiemmin opittuun)
- Säännöllisyys, rutiinit

- Laskeminen yhdessä
- Sanallisten tehtävien avaaminen ja ratkaiseminen
- Opiskelumateriaalin kokonaisvaltainen hyödyntäminen (teoriaosuudet, esimerkkitehtävät, videot yms.)
- Matikka-ahdistusta: mikä avuksi?

Hyvinvointi ja stressin hallinta

Käsiteltäviä asioita

- Elämän tasapaino ja aivojen hyvinvointi
- Levon, ravinnon, liikunnan, harrastusten ja ihmissuhteiden merkitys oppimiselle
- Mielenterveyden ongelmien ja vaikean elämäntilanteen vaikutus opiskeluun ja oppimiseen

Oppimisvaikeudet

Käsiteltäviä asioita

- Mitä oppimisvaikeudella tarkoitetaan?
- Tunnistamisen tärkeys
- Kouluhistorian ja peruskoulussa saadun tuen hyödyntäminen
- Riittävä tuki: oppijan positiivisen minäkäsityksen vahvistaminen, opiskelutaitojen kehittäminen sekä yksilölliset pedagogiset ja arviointiin liittyvät ratkaisut

8.24. Integraatio-opintojaksot

BI7/GE5 Biologian/maantieteen projekti, 2 op (BI7/GE5)

Oppiaineet

- Biologia
- Maantiede

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

YH2_MAA9 Taloustiedon ja talousmatematiikan opintojakso (pitkä), 3 op (YH2_MAA9)

Oppiaineet

- Matematiikan pitkä oppimäärä
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen
- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*

- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opinnot ohjaavat opiskelijaa kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan taloudenhoitoon ja uraan. Opetus tukee opiskelijan yritteliäisyyttä ja opettaa työn loppuunsaattamisen merkityksen. Opiskeluun pyritään luomaan ”yrittäjämäinen” ilmapiiri, joka

antaa vapauksia mutta kannustaa vastuunottoon. Opetellaan arvioimaan lainanoton, sijoittamisen ja investoinnin kannattavuutta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vastuullinen kansalainen kykenee osallistumaan ja tulkitsemaan taloudellista keskustelua. Opintojaksossa harjoitellaan erityisesti tilastojen, talousuutisten ja taloudellisen keskustelun ymmärtämisessä tarvittavia taitoja erilaisten harjoitusten avulla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa ymmärrystä siitä, kuinka poliittiset päätökset ja yhteiskunnalliset rakenteet voivat estää tai mahdollistaa kestävän elämäntavan. Opintojaksossa käsitellään kestävän kehityksen yhteiskunnallisia ulottuvuuksia ja poliittisten päätösten yhteyttä kestävän yhteiskunnan rakentamiseen. Opintojaksossa nousee erityisesti esille talouskasvun mahdollisuudet ja rajat, talouden ympäristövaikutukset, kiertotalouden ymmärrys ja kestävä kulutus.

Opiskelija lisää valmiuksiaan pohtia taloudellisten päätöstensä eettisyyttä ja kestävyyttä ja ymmärtää taloudellisten päätösten vaikutukset ympäröivään yhteiskuntaan ja ympäristöön.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan keskinäisiä riippuvuuksia ja globalisaatiota erityisesti talouden näkökulmasta. Opiskelija lisää valmiuksiaan ymmärtää globaalin talouden keskinäisiä riippuvuuksia ja Suomen kytkeytymistä osaksi kansainvälistä taloutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson **matematiikan osuuden arviointi** on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Opintojakson **yhteiskuntaopin arvioinnin osuus** toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

YH2_MAB6_MAB7 Taloustiedon ja talousmatematiikan opintojakso, 4 op (YH2_MAB6_MAB7)

Oppiaineet

- Matematiikan lyhyt oppimäärä
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen
- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen
- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opinnot ohjaavat opiskelijaa kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan taloudenhoitoon ja uraan. Opetus tukee opiskelijan yritteliäisyyttä ja opettaa työn loppuunsaattamisen merkityksen. Opiskeluun pyritään luomaan ”yrittäjämäinen” ilmapiiri, joka antaa vapauksia mutta kannustaa vastuunottoon. Opetellaan arvioimaan lainanoton, sijoittamisen ja investoinnin kannattavuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa ymmärrystä siitä, kuinka poliittiset päätökset ja yhteiskunnalliset rakenteet voivat estää tai mahdollistaa kestävän elämäntavan. Opintojaksossa käsitellään kestävän kehityksen yhteiskunnallisia ulottuvuuksia ja poliittisten päätösten yhteyttä kestävän yhteiskunnan rakentamiseen. Opintojaksossa nousee erityisesti esille talouskasvun mahdollisuudet ja rajat, talouden ympäristövaikutukset, kiertotalouden ymmärrys ja kestävä kulutus.

Opiskelija lisää valmiuksiaan pohtia taloudellisten päätöstensä eettisyyttä ja kestävyyttä ja ymmärtää taloudellisten päätösten vaikutukset ympäröivään yhteiskuntaan ja ympäristöön.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vastuullinen kansalainen kykenee osallistumaan ja tulkitsemaan taloudellista keskustelua. Opintojaksossa harjoitellaan erityisesti tilastojen, talousuutisten ja taloudellisen keskustelun ymmärtämisessä tarvittavia taitoja erilaisten harjoitusten avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan keskinäisiä riippuvuuksia ja globalisaatiota erityisesti talouden näkökulmasta. Opiskelija lisää valmiuksiaan ymmärtää globaalin talouden keskinäisiä riippuvuuksia ja Suomen kytkeytymistä osaksi kansainvälistä taloutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuoliseen näyttöön perustuvaa summatiivista arviointia (esim. koe, kotikoe, testit) sekä opintojakson aikaista formatiivista arviointia, esimerkiksi suullista ja kirjallista opintoja edistävää palautetta, itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opintojakson tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja työskentely opintojakson aikana. Yhteiskunnallinen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoon sisältyvää arviointia.

Opintojakson **yhteiskuntaopin arvioinnin osuus** toteutuu formatiivisena sekä summatiivisena arviointina. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin opintojakson sisältöjen hallinnasta sekä historian taitojen kehittymisestä ja panostuksesta historian opiskeluun. Näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset ja suulliset yksilö-, pari- ja ryhmätehtävät, että koetilanteissa annetut näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana summatiivista ja formatiivista arviointia. Opintojakson arviointitavat täsmennetään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Tarkemmat opintojakson aikana arvioitavat opinnäytteet ja arvioinnin toteuttamistavat kerrotaan opiskelijoille opintojakson alussa ja mahdollisuuksien mukaan pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa opinnäytteiden toteuttamis- tai arviointitapoihin ja aikatauluihin.

9. Liitteet

9.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

9.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Toisinnan kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus tarvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin vähäisen määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia äy.mmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja tilamauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan amittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 **Toimiva alkeiskielitaito**	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
A2.1 **Peruskielitaidon alkuvaihe**	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilanteita.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten itseään kiinnostavien viestien äydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.

		omassa viestinnässään		*sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.*	*Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
A2.2 ***Kehittyvä peruskielitaito***	*Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).*	*Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.*	*Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä*	*Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.1 ***Toimiva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.*	*Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata*	*Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen*	*Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko*

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta	laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.2 **Sujuva peruskielitaito**	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian muodollista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran äpnänäöttelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija tkaäyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten "Tuo on vaikea kysymys" voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriins liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalle a.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalle a.*
C1.1 ***Taitavan kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteis.*	*Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksiatai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itsensä sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisist aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

9.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

9.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

9.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistäja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaanhyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*

- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.